

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ด้วยการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ นักเรียนร้อยละร้อยเป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ และม้ง ซึ่งมีถิ่นฐานในภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีเส้นทางการเดินทางที่เป็นหุบเขาพื้นที่สูง และถูกรังสลับกับคอนกรีตบางส่วนทำให้การเข้าถึงโรงเรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก และระบบสาธารณสุขที่เข้าถึงได้มีเพียงใช้ในสิ่งที่จำเป็นได้แก่ระบบไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ น้ำประปาภูเขา ไม่มีเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์ จากการลงพื้นที่ศึกษาบริบทชุมชน การดำเนินงานของคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ถือว่าเป็นผู้ที่เสียสละในการทำงานในพื้นที่ตลอดระยะเวลาครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความสุขด้วยความรัก ความเสียสละของคนกลุ่มหนึ่งที่มองการทำงานในพื้นที่ยากลำบากเป็นสิ่งเล็กน้อยส่งต่อความรู้ ประสบการณ์ ด้วยความรักให้กับผู้เรียน ชุมชน จนเป็นที่ยอมรับของทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภายนอกเห็นถึงคุณค่าของความเป็นครูผู้เสียสละอย่างแท้จริง จึงนำมาสู่การพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเข้าเป็นหนึ่งในโรงเรียนกองทุนการศึกษา หนึ่งในโครงการพระราชดำริ

นับเป็นเวลากว่า 70 ปี ที่คนไทยได้รับความรักจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผ่านพระราชกรณียกิจต่างๆ ของพระองค์ เช่นเดียวกับพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา ดังที่ปรากฏเด่นชัดในพระบรมราโชวาทหลายครั้ง สะท้อนให้เห็นถึงความรักความห่วงใยที่ทรงอยากให้อาณาเขตของประเทศไทยเติบโตอย่างงดงาม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำริในเรื่องการศึกษาว่านอกจากจะเป็นคนเก่งแล้วเหนืออื่นใดต้องเป็นคนดี ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสวันเด็กปี พ.ศ. 2530 ว่า

“เด็กนอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว ยังต้องหัดทำงานและการทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยัน อดทน พึ่งตนเองได้ และการทำความดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญ ทั้งป้องกันตนไม่ให้อับอาย”

ในปี พ.ศ. 2555 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงรับสั่งให้จัดตั้งกองทุนการศึกษาขึ้น อันเป็นโครงการพระราชดำริโครงการสุดท้าย และตั้ง “โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม” เพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง ดังรับสั่งที่มีกับคณะองคมนตรีว่า

“ฉันจะตั้งกองทุนการศึกษา ให้เอาเงินฉันไปใช้ ไปทำอย่างไรก็ได้ เป้าหมายคือให้โรงเรียนสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง”

และเพื่อให้โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม ประสบความสำเร็จ คณะกรรมการกองทุนฯ จึงแบ่งขั้นตอนออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างความยอมรับจากทุกภาคส่วนในโรงเรียนร่วมกัน ตกลงกันทั้ง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน รับรู้ว่าการต้องการจะเปลี่ยนโรงเรียนให้ดีขึ้น
2. ร่วมกันระดมความคิด ทำบัญชีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในช่วง 2-3 ปีที่ได้พบเห็นมา รวมทั้งพฤติกรรมพึงประสงค์ที่อยากให้เห็นในรอบ 12 เดือน มองให้ครบอย่าง 360 องศา ทั้งครู นักเรียน และผู้บริหาร ก่อนจะไปหาความถี่ของทั้งสองสิ่ง

3. ให้ทุกคนลองคิดว่าหากต้องการให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จะใช้คุณธรรมใดมาแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้

4. เมื่อได้คุณธรรมที่ทุกคนตกลงกันแล้ว เช่น ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ จิตอาสา ให้คิดโครงการที่จะทำให้มีคุณธรรมเหล่านี้มากขึ้นใน 1 ปีต่อจากนั้น เช่น ผู้บริหารคิดว่าจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างจะโปร่งใสมากขึ้น ครูจะไม่เบียดเบียนเวลาราชการ นักเรียนบอกจะไม่ลอกการบ้านเพื่อน กลับบ้านไหว้พ่อแม่ ไม่เที่ยวกลางคืน ดูหนังสือ รับผิดชอบ

5. เมื่อได้นโยบายแล้ว ให้ทุกคนประกาศสิ่งที่จะทำให้คนอื่นฟัง พูดเองโดยไม่มีคนบังคับ ให้เขาได้แสดงความรับผิดชอบเอง ก็จะปฏิบัติกันจริง

6. ขั้นสุดท้ายคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและการทำให้ยืนยาว ซึ่งเราเห็นได้ชัดว่าเปลี่ยนแปลงจริงผลสำเร็จของโครงการนี้ แรกเริ่มคือสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนดีขึ้น ร่มรื่น เพราะมีชมรมจิตอาสาของเด็กๆ ช่วยดูแลความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและนักเรียนดี รู้จักรับผิดชอบตัวเอง เด็กมีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง และกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน ผลพลอยได้คือผลการสอบโอเน็ตของเด็กดีขึ้น เป็นเพราะคนเก่งก็ช่วยเพื่อน แนะนำเพื่อน โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆ มากขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดความตื่นตัวอยากเข้ามาช่วยดูแลบุตรหลานในโรงเรียนด้วย

ปัจจุบันมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกว่า 155 โรงเรียน กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย และในจังหวัดกำแพงเพชร มีโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการฯ จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย 1)โรงเรียนบ้านหนองแดน 2)โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ 3)โรงเรียนบ้านสุขสำราญ และ4)โรงเรียนพิไกรพิทยาคม

ผลสำเร็จของโครงการนี้ แรกเริ่มคือสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนดีขึ้น ร่มรื่น เพราะมีชมรมจิตอาสาของเด็กๆ ช่วยดูแล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและนักเรียนดี รู้จักรับผิดชอบตัวเอง เด็กมีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง และกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน ผลพลอยได้ที่เราไม่คาดหวังคือผลการสอบโอเน็ตของเด็กเหล่านี้ดีขึ้น เมื่อเทียบกับสัดส่วนเดิมที่มีเพียง 5% ของเด็กที่จะเก่ง นั่นเป็นเพราะคนเก่งก็ช่วยเพื่อน แนะนำเพื่อน และก็เก่งขึ้นไปด้วยกัน โรงเรียนยังได้รับรางวัลต่างๆ มากขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดความตื่นตัวอยากเข้ามาช่วยดูแลบุตรหลานในโรงเรียนด้วย

ทั้งนี้ยังกล่าวต่อว่า จากความสำเร็จที่ผ่านมา ทำให้โรงเรียนโดยรอบ อยากจัดให้มีระบบเช่นนี้บ้าง ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา จึงก่อตั้งมูลนิธิยุวสถิรคุณขึ้น ขยายโครงการนี้ต่อปีนี้กว่า 3,000 โรงเรียน ตามรูปแบบที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้สร้างไว้ ขยายไปยังโรงเรียนอาชีวะ อำเภอคุณธรรม โรงพยาบาลคุณธรรมทั่วประเทศ โรงเรียนแพทย์ และบริษัทต่างๆ ต่อไปอีก “เรื่องที่จะสร้างคนดีขอให้เป็นที่การสร้างคนดีนั้นเป็นเรื่องยากและยาว ต้องเอาอาสาสมัครมาช่วยทำเยอะๆ”

ในปีการศึกษา 2566 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้จัดทำโครงการ “ยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก” โดยมีการลงนามความร่วมมือ MOU เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2566 โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการจำนวน 10 แห่ง และหนึ่งในนั้นคือ โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ จึงเป็นที่มาของการสำรวจศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อให้ได้ข้อมูลอันแท้จริงในการพัฒนานักเรียนโดยความรับผิดชอบต่ออาจารย์ ดร.ยุพธนา พันธุ์มี อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ซึ่งได้ดำเนินงานภายใต้โครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก โดยการลงพื้นที่สำรวจศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น เลือกลงและออกแบบนวัตกรรม ร่วมกับคณะครู นักศึกษา ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการ

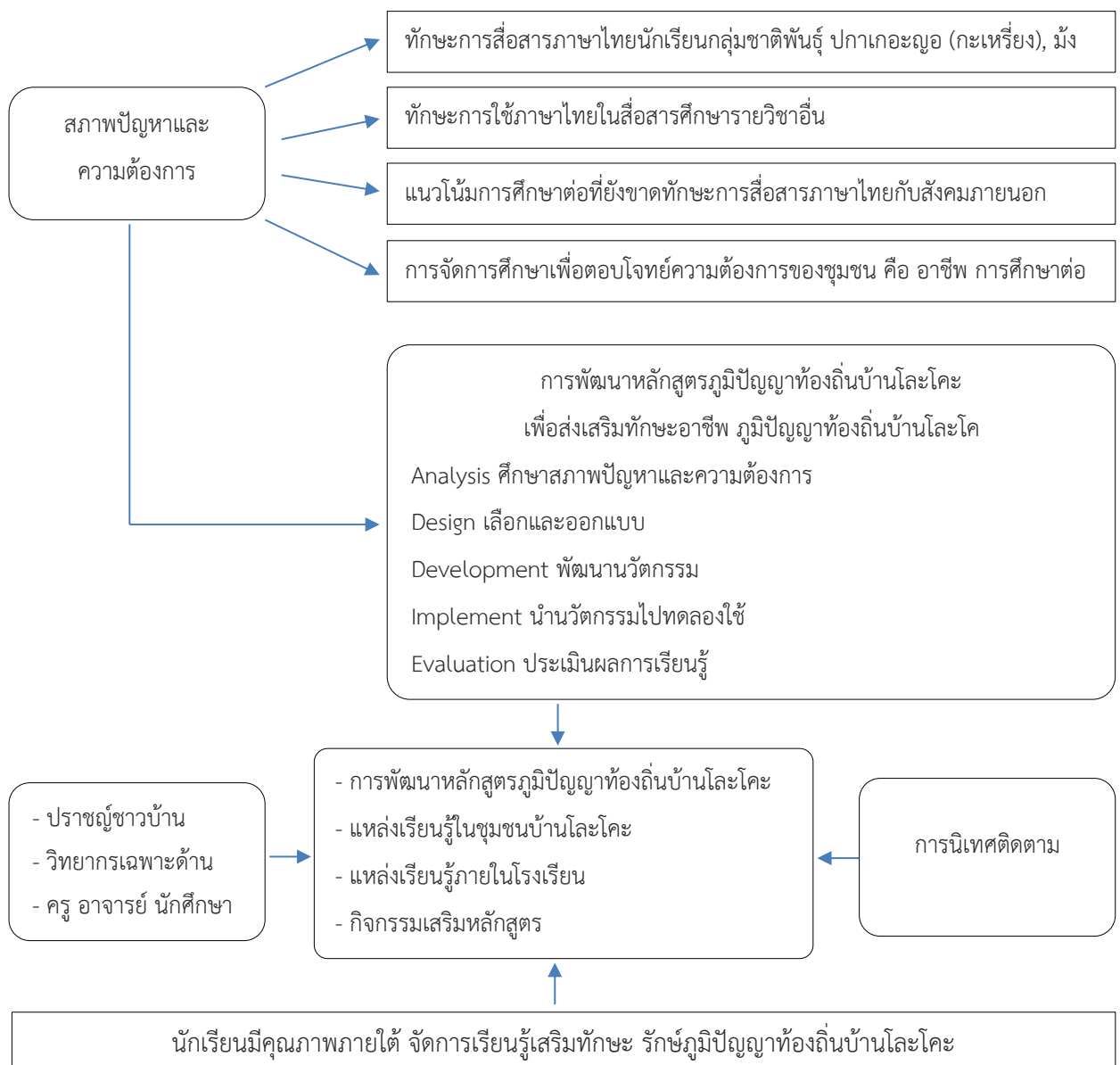
ประถมศึกษา นำมาสู่การออกแบบนวัตกรรมด้านเทคนิควิธีการสอนตามแนวทางทวิ/พหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน หลังจากนั้นมีการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และออกแบบกิจกรรมค่ายวิชาการเพื่อนำไปใช้ทดลองและพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และได้สรุปผลการดำเนินงานในรูปแบบวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 12 เรื่อง ซึ่งนำมาสู่การพัฒนาต่อยอดในการทำหลักสูตรฯ

“หลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)”

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะฯ เกิดจากการศึกษาศึกษาบริบทชุมชนและกระบวนการดำเนินงานโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กมาสู่การพัฒนาโมเดลเพื่อการดำเนินงานของหลักสูตรฯ

แนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ

โรงเรียนบ้านหนองแดนสาขาบ้านโละโคะ

1.2 สภาพทั่วไปของบ้านโละโคะ

ประวัติชุมชน

หมู่บ้านโละโคะเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2180 (ตามหลักฐานประจำหมู่บ้านที่เขียนเป็นภาษากะเหรี่ยง) และต่อมาได้ตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านโละโคะ ซึ่งแปลโดยแยกคำว่า โละ แปลว่า “ตองก้อ” เป็นไม้ชนิดหนึ่งที่ใช้ใบมาเป็นหลังคาบ้านในสมัยนั้น และคำว่าโคะ แปลว่า หอยที่มีอยู่ตามลำธารต้นน้ำ คลองวังเจ้าซึ่งมีมากในสมัยนั้นที่เริ่มตั้งชื่อหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.2348 ขณะนั้นเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 ตำบลโกสัมพี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีผู้นำคนแรกคือ นายจอยะรักชาติลักษณะความเป็นอยู่ของหมู่บ้านสมัยนั้น ใช้ไม้ไผ่สร้างบ้าน การคมนาคมใช้การเดินเท้าและม้า อาชีพหลักคือ การทำนาและหาของป่า

ต่อมาปี พ.ศ.2510 เกิดการแทรกซึมของพรรคคอมมิวนิสต์ในหมู่บ้านชาวเขา รวมถึงหมู่บ้าน มังของผู้ใหญ่หวังซัวซึ่งเป็นหมู่บ้านมังที่อยู่ห่างจากหมู่บ้านโละโคะปัจจุบันไปทางทิศตะวันตกประมาณ 4 กิโลเมตร ทำให้ชาวบ้านของผู้ใหญ่บ้านหวังซัวได้รับผลกระทบ จนชาวบ้านไม่สามารถอยู่ได้ ซึ่งในขณะนั้นผู้ใหญ่บ้านหวังซัวได้เสียชีวิตด้วยโรคชราจึงมี นายท้อ แซ่ม้า เป็นผู้นำหมู่บ้านคนต่อมาและได้นำชาวบ้านมังอพยพเพื่อหนีภัยคอมมิวนิสต์ มาอยู่กับรัฐบาลไทยที่บ้านคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ในระหว่างการเดินทางได้ผ่านหมู่บ้านโละโคะได้พบกับนายทาตุ รักชาติ ซึ่งเป็น ผู้นำชุมชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านโละโคะในขณะนั้นได้ปรึกษารือกันและได้ตกลงให้ชาวบ้านของผู้ใหญ่หวังซัว มาอยู่ร่วมกับบ้านโละโคะ เพื่อร่วมมือกันต่อสู้และผลักดันผู้ที่ไม่หวังดีที่จะเข้ามาคุกคามหมู่บ้านและประเทศชาติจึงทำให้หมู่บ้านโละโคะอยู่ได้ถึงทุกวันนี้ เป็นเวลากว่า 360 ปี ด้วยเหตุผลนี้ทำให้หมู่บ้านโละโคะอยู่ด้วยกันของสองชนเผ่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาประวัติ การจัดตั้งหมู่บ้าน (ระบุนายละเอียด)

หมู่บ้านโละโคะเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2180 (ตามหลักฐานประจำหมู่บ้านที่เขียนเป็นภาษากะเหรี่ยง) และต่อมาได้ตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านโละโคะ ซึ่งแปลโดยแยกคำว่า โละ แปลว่า ตองก้อเป็นไม้ชนิดหนึ่งที่ใช้ใบมาเป็นหลังคาบ้านในสมัยนั้นและคำว่าโคะ แปลว่า หอยที่มีอยู่ตามลำธารต้นน้ำ คลองวังเจ้าซึ่งมีมากในสมัยนั้นที่เริ่มตั้งชื่อหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2348 ขณะนั้นเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 ตำบลโกสัมพี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีผู้นำคนแรกคือ นายจอยะรักชาติลักษณะความเป็นอยู่ของหมู่บ้านสมัยนั้น ใช้ไม้ไผ่สร้างบ้าน การคมนาคมใช้การเดินเท้าและม้า อาชีพหลักคือ การทำนาและหาของป่า

ต่อมาปี พ.ศ. 2510 เกิดการแทรกซึมของพรรคคอมมิวนิสต์ในหมู่บ้านชาวเขา รวมถึงหมู่บ้าน มังของผู้ใหญ่หวังซัวซึ่งเป็นหมู่บ้านมังที่อยู่ห่างจากหมู่บ้านโละโคะปัจจุบันไปทางทิศตะวันตกประมาณ 4 กิโลเมตร ทำให้ชาวบ้านของผู้ใหญ่บ้านหวังซัวได้รับผลกระทบ จนชาวบ้านไม่สามารถอยู่ได้ ซึ่งในขณะนั้นผู้ใหญ่บ้านหวังซัวได้เสียชีวิตด้วยโรคชรา จึงมีนายท้อ แซ่ม้า เป็นผู้นำหมู่บ้านคนต่อมาและได้นำชาวบ้านมังอพยพเพื่อหนีภัยคอมมิวนิสต์ มาอยู่กับรัฐบาลไทยที่บ้านคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ในระหว่างการเดินทางได้ผ่านหมู่บ้านโละโคะได้พบกับนายทาตุ รักชาติ ซึ่งเป็น ผู้นำชุมชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านโละโคะในขณะนั้นได้ปรึกษารือกันและได้ตกลงให้ชาวบ้านของผู้ใหญ่หวังซัว มาอยู่ร่วมกับบ้านโละโคะ เพื่อร่วมมือกันต่อสู้และผลักดันผู้ที่ไม่หวังดีที่จะเข้ามาคุกคามหมู่บ้านและประเทศชาติ จึงทำให้หมู่บ้านโละโคะอยู่ได้ถึงทุกวันนี้ เป็นเวลากว่า 360 ปี ด้วยเหตุผลนี้ทำให้หมู่บ้านโละโคะอยู่ด้วยกันของสองชนเผ่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ประวัติโรงเรียนบ้านหนองแดง สาขาสานโละโคะ

เมื่อปี พ.ศ. 2520 นายแลโพ รักชาติ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ได้ประชุม ชาวบ้านมีมติให้ก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวลักษณะของห้องเรียนมีความกว้าง 7 เมตร ยาว 8 เมตร จำนวน 2 ห้อง มุงหญ้าคาฝาห้องเรียนเป็นไม้ไผ่สับกันระหว่างห้องเรียนต่อมาได้มีการปรับปรุง โดยเปลี่ยนเป็นมุงหลังคาด้วยสังกะสี ในปี พ.ศ. 2539 ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาได้ถ่ายโอนให้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรเป็นผู้รับผิดชอบดูแล เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีนักเรียนทั้งหมด 39 คน นายพิทักษ์ น้อยเย็น เป็นผู้สอน

ปี พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ได้เรียก บรรจุแต่งตั้ง นายสมศักดิ์ ศรีละโพธิ์ ให้ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน และได้เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ : ต่อมาโรงเรียนบ้านหนองแดง สาขาสานโละโคะ ได้อยู่ในความดูแลของโรงเรียนบ้านหนองแดง กลุ่มโกสัมพินคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมี นายอนนก มัชยัม เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

พ.ศ. 2546 ชมรมสวัสดี ได้ร่วมก่อสร้างอาคารเรียนจำนวน 2 ห้องเรียนแทนอาคาร เรียนเดิมและสร้างห้องน้ำ 6 ห้อง

พ.ศ. 2548 ชมรมบรมแคมป์ ปรับปรุงอาคารเรียนและโรงอาหาร และสร้าง ห้องน้ำจำนวน 6 ห้องวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ชมรมสื่อสัมพันธ์ไทย - ฮอนด้า และบริษัทฮอนด้า ประเทศไทยจำกัด สนับสนุนงบประมาณสร้างอาคารเรียนจำนวน 3 ห้องเรียน ห้องสมุด-พยาบาล จำนวน 1 ห้อง และบ้านพักครูจำนวน 1 ห้อง นายวิศาลเดชเดี่ยว ย้ายมาดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดง ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2547 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2555 นายนิมิตร ปานช่าง ย้ายมาดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดง ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2555

พ.ศ. 2555 ชมรมสื่อสัมพันธ์ไทย- ฮอนด้า ได้ปรับปรุงปูกระเบื้องพื้นห้องเรียน ซ่อมแซมบ้านพักครู และทำเครื่องกรองน้ำแบบชาวบ้าน

พ.ศ. 2558 ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมโรงอาหารจากค่ายอาสาสมัครนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอแบค นางสุมิตรา กลิ่นบุบผา ได้รับการแต่งตั้งบรรจุให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดง รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดง สาขาสานโละโคะ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2559

พ.ศ. 2560 ได้รับงบประมาณปรับปรุงท่อน้ำประปา งบ ICU จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

พ.ศ. 2560 ได้รับงบประมาณปรับปรุงอาคารเรียนไทย-ฮอนด้า 2 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

พ.ศ. 2560 ได้รับงบประมาณปรับปรุงอาคารเรียนธัญศิริ จากพลเอกกัมปนาท - รุดดิษฐ์ องคมนตรี - วันที่ 12 มกราคม 2562 ชมรมแบ่งปันระยอง สนับสนุนงบประมาณสร้างห้องน้ำ นักเรียน 6 ห้อง แทนห้องน้ำนักเรียนเดิมที่ชำรุด

- วันที่ 12 มกราคม 2562 ชมรมแบ่งปันระยอง สนับสนุนงบประมาณสร้างเตาเผาขยะ ให้กับโรงเรียน

- วันที่ 10 ตุลาคม 2562 ได้รับงบประมาณซ่อมแซมบ้านพักครู จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 116,200 บาท

- วันที่ 10 ตุลาคม 2562 ได้รับงบประมาณซ่อมแซมหลังคาอาคารเรียนธัญศิริ จาก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 200,000 บาท

พ.ศ.2563 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 โรงเรียนได้รับงบประมาณบูรณะเบื่องอาคารเรียนธัญศิริ จาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 105,000 บาท

คำขวัญโรงเรียน " ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ควบคู่คุณธรรม สืบสานภูมิปัญญา ศึกษาเทคโนโลยี "

อัตลักษณ์โรงเรียน โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มี

อัตลักษณ์ " รักสิ่งแวดล้อม น้อมน้อมถ่อมตน "

วัตถุประสงค์เฉพาะของสถานศึกษา

1. ผู้เรียนได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึงและผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการเตรียม ความพร้อม
2. ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา และรักษา
3. บุคลากรมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนเน้นคุณธรรมจริยธรรม ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. บุคลากรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนการสอน
5. โรงเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

ประวัติกลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง และ ปาเกะญอ (กะเหรี่ยง)

กะเหรี่ยง เป็นคนพื้นเมืองดั้งเดิมของภาคพื้นทวีปอุษาคเนย์ (หรือสุวรรณภูมิ) มีหลักแหล่งอยู่บริเวณหุบเขา กลุ่มน้ำสาละวิน มีแม่น้ำสาละวินเป็นแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสาละวินมีต้นน้ำอยู่ที่เขตเช่นเดียวกับแม่น้ำโขง แล้วไหลคู่กันลงทางทิศใต้ตั้งแต่ต้นจนปลาย ถือเป็นแม่น้ำสายหลักร่วมกันของสุวรรณภูมิ "กะเหรี่ยง"เป็นคำที่หมายรวมถึง กลุ่มที่เรียกตนเองว่า ปกาเกอญอ (จกอว์) โพล่ง (โผล่ว) กะยาร์ กะยัน บแว และปะโอ ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือประเทศไทย การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยประชากรกะเหรี่ยงหรือชุมชนปกาเกอญอ ตั้งถิ่นฐานชุมชนถิ่นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างๆ อาณาบริเวณ จังหวัดรอยต่อระหว่างตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเริ่มตั้งแต่จังหวัดภาคตะวันตกจนถึงภาคเหนือประเทศไทย ก่อนการแบ่งแนวเขตแดนประเทศไทยระหว่างประเทศพม่าหรือสาธารณรัฐเมียนมากับประเทศไทย

"กะเหรี่ยง" เป็นชื่อที่คนไทยในภาคกลางใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ในบริเวณรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า พม่าเรียกว่า "กะยิ่น" คนไทยในรัฐฉานแห่งสหภาพพม่าและคนไทยในภาคเหนือเรียก "กลุ่มที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์เรียกว่า"กะเหรี่ยง" กะเหรี่ยงยังเป็นคำที่คนมอญใช้เรียกกลุ่มที่อาศัยบริเวณพื้นที่ป่าที่อยู่โดยรอบบริเวณเมืองของคนมอญปัจจุบันเป็นบริเวณพื้นที่ พรมแดนไทย-พม่า อาจมีการใช้อีกคำหนึ่งคือ กะหฺร่าง ซึ่งหมายถึงกลุ่มเดียวกันแต่มีลักษณะแตกต่างออกไป เช่น ภาษา การแต่งกาย เป็นต้น คำว่ากะเหรี่ยงใช้กับกลุ่มโปรวี่ซึ่งมีที่อยู่อาศัยใกล้ชิดกับคนมอญ ในขณะที่กะหฺร่างใช้เรียกกลุ่มสะกอที่อยู่ห่างออกไปจากพื้นที่สูงทางเหนือ คนไทยใช้คำว่ากะเหรี่ยงตามคนมอญแต่เมื่อพม่านำไปใช้กลายเป็นคำว่า "คะยิ่น" ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Karen คนที่พูดภาษาใต้ทางตอนเหนือจะเรียกคนที่อยู่บริเวณพื้นที่ป่าเขาใกล้เมืองของเขา ซึ่งปัจจุบันเป็นพื้นที่บริเวณพรมแดนไทย-พม่า ว่า "ยาง" ซึ่งจะมีคำขยายเพื่อ บ่งบอกถึงลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ยางขาว ยางแดง ซึ่งคนไทยภาคเหนือ (คนเมือง) ซึ่งอยู่ใกล้ชิด กับคนไตก็จะเรียกยางเหมือนกัน การเรียกชื่อว่า "คะยิ่น" มีนัยของความป่าเถื่อนเช่นเดียวกับคำว่า

"กะเหรี่ยงหรือยาง" มีนัยของความเป็นคนล้าหลัง ในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของวัฒนธรรมในสังคมซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างของหลักสูตรในโรงเรียนให้ยอมรับและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่มีผลมาจากวัฒนธรรมในสังคมนั้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนในด้านต่างๆ ตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสร้างสรรค์และเป็นสุขจาก 69

ม้ง (Hmong) เป็นชื่อที่คนในกลุ่มวัฒนธรรมนี้ใช้เรียกตนเอง โดยมีคนม้งส่วนหนึ่งให้ความหมายกับคำดังกล่าวว่าหมายถึง "อิสระ" หรือ "อิสระชน" (Yang Dao, 1993 อ้างใน Chan, 1994) ในขณะที่อีกกลุ่มก็ตั้งคำถามต่อว่า ม้งมีความอิสระจริงหรือ? เพราะที่ผ่านมา ม้งหาได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างอิสระโดยปราศจากการครอบงำ จากกลุ่มวัฒนธรรมหลักไม่ ขณะเดียวกัน เอาเข้าจริงแล้วคำว่า "ม้ง" เป็นเพียงชื่อชาติพันธุ์ที่หมายถึงคนม้งเช่นเดียวกับคนในชาติอื่นๆ ที่ถูกเรียกว่าคนอินเดียคนอังกฤษ และอเมริกันโดยที่ไม่มีความหมายอะไรเลย นอกจากสื่อให้รู้ถึงภูมิหลังและความเป็นชาติพันธุ์เท่านั้น (Thao, 2000) นอกจากคนม้งที่ใช้คำนี้ยามตนเองแล้ว บรรดาเหล่าสหยาพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยก็ใช้คำนี้เรียกทหารและมวลชนม้งมาโดยตลอด ก่อนที่นักวิชาการคนในรุ่นแรกและนักวิชาการทั่วไป สื่อ และเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนได้เริ่มใช้คำดังกล่าวมากขึ้นนับจากทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา ชื่อที่คนอื่นเรียก "เหมียว (Miao)" และ "แม้ว (Meo)" เป็นสองชื่อที่คนอื่นใช้เรียก ตัวตนคนม้ง โดย คำแรกนั้นหากพิจารณาตามรากศัพท์ทางภาษาจีนแล้ว ความหมายนั้นมีความเชื่อมโยงกับต้นข้าวอ่อน หน่อ หรือ วัชพืชกับที่นา ดังตัวอักษรในภาษาจีน ที่มีลักษณะเป็นรูปที่นาแห่งประเทศไทยก็ใช้คำนี้เรียกทหารและมวลชนม้งมาโดยตลอด (ก่อนที่นักวิชาการคนในรุ่นแรกและ นักวิชาการทั่วไป สื่อ และเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนได้เริ่มใช้คำดังกล่าวมากขึ้นนับจากทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา ชื่อที่คนอื่นเรียก "เหมียว (Miao)" และ "แม้ว (Meo)" เป็นสองชื่อที่คนอื่นใช้เรียกตัวตนคนม้งโดยคำแรกนั้นหากพิจารณาตามรากศัพท์ทางภาษาจีนแล้ว ความหมายนั้นมีความเชื่อมโยงกับต้นข้าว อ่อน หน่อ หรือวัชพืชกับที่นา จึงมีการให้ความหมายว่า ลูกของแผ่นดินและชนพื้นเมืองที่แต่เดิมทำนาเป็นหลัก ด้วยความหมายข้างต้นชาวเหมียวซึ่งรวมถึงคนม้งในประเทศปัจจุบันจึงยอมรับและเชื่อมโยงตัวตนที่

สัมพันธ์กับภาพลักษณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ชื่อดังกล่าวยังเป็นชื่อที่ได้รับการรับรองจากทางภาครัฐชาติจีนสมัยใหม่ หลังเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2492 ด้วยโดยกลุ่มนี้ถือเป็นชื่อทางการของชนชาติ 4 กลุ่มตามการจัดของคณะสำรวจของ รัฐบาลจีนว้ยคือ "ม้ง" (Hmong) ทั้งนี้ภายใต้กลุ่มที่ชื่อม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศจีนปัจจุบันนั้น ยังแบ่งย่อยได้อีกเป็น 7กลุ่ม คือ ม้งเต้อ (Hmoob Dawb) ม้งจื้อะ (Moob Ntsuab) ม้งซื่อ (Moob Swb) ม้งเป่ (Hmoob Peg) ม้งเซา (Hmoob Xaur) ม้งซัว (Hmoob Sua) ม้งปัว (Hmoob Pua) โดยม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยปัจจุบันนี้มีแค่กลุ่ม "ม้งเต้อ" หรือ "ม้งขาว" และ "ม้งจัว" หรือ "ม้งเขียว" เท่านั้น ซึ่งผู้รวบรวมข้อมูลฐานวิชาการชิ้นนี้เห็นว่า คำเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ภายใต้ชื่อเดียวคือ "เหมียว" ข้างต้นนั้น มิได้เป็นการจัดแบ่งตามทัศนคติของใครใน แต่แบ่งตามทัศนคติของคน ข้างนอกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมองกลุ่มย่อยต่างๆ ข้างต้นว่ามีความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมและมีจุดร่วมทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันทั้งนี้ในมิติเชิงประวัติศาสตร์แล้ว คำว่า "เหมียว" ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของ จีน ประมาณศตวรรษที่ 27 ก่อนคริสตกักราช หรือเมื่อประมาณสองพันสองร้อยปีก่อนคริสตกักราชโดยในบางบริบท คำนี้เป็นคำที่คนจีนใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทางตอนใต้ของจีนโดยรวมซึ่งประกอบไปด้วย ม้ง เมียน ลาว และ จ้วง ซึ่งจีนถือว่าเป็นพวกป่าเถื่อนและไม่ใช่ชาวฮั่น ในขณะที่บางยุคนั้นหมายถึงคำดังกล่าวมีความหมายเฉพาะเจาะจงถึงม้งเท่านั้น นอกจากนี้แล้วในตามบันทึกเอกสารของ จีนแล้ว มักจะปรากฏคู่กับคำ 2 คำคือ "shu Miao"ซึ่งแปลว่า เหมียว ที่ผ่านการทำให้สุกแล้ว กับอีกคำคือ sheng Maio ซึ่งหมายถึง เหมียวกลุ่มที่ยังดิบอยู่ ทั้งสองคำจึงสะท้อนถึงสถานภาพของเหมียวสองกลุ่มที่แตกต่างคือ เหมียวกลุ่มที่ถูกวัฒนธรรมชาวจีนครอบงำแล้วกับ เหมียวอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังมีอิสระไม่ขึ้นต่อการควบคุมของจีน

ในขณะที่คำดังกล่าวเมื่อนำมาใช้ในบริบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว แทบจะไม่มีหมายใดๆ ในภาษาของคนแถบนี้ ยกเว้นแต่เสียงร้องของสัตว์อย่างแมวเท่านั้น จึงเป็นเหตุหนึ่ง ที่ม้งส่วนใหญ่ไม่ชอบให้คนอื่นเรียกตนเองว่า แมว

นอกเหนือจากกลุ่มประชากรม้งแล้ว คำดังกล่าวยังถูกผู้คนในสังคมไทยใช้เรียกแบบเหมารวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงต่างๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทย(ชาวเขา/ชาวตอย)ด้วยสืบเนื่องจากการขาดความเข้าใจและการไม่รู้จักชนชาติพันธุ์ต่างๆ ข้างต้น จึงทำให้บางครั้งคำว่า "แม้ว" นั้น ถูกใช้แบบเหมารวมถึงกลุ่ม "ชาวเขา" ทั้งหมดทางภาคเหนือด้วยจึงพอกกล่าวเป็นข้อสรุปได้ว่าคำว่า

"แม้ว" ที่ถูกใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน มีการใช้ให้หมายถึงกลุ่มประชากรที่ แตกต่างกันสองกลุ่มคือ กลุ่ม ที่เรียกตนเองว่า "ม้ง" กับกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่รัฐจัดให้เป็น "ชาวเขาในประเทศ" ด้วย เช่น กะเก รียง อาข่า ลีซู อิวเมียน ลัวะ เป็นต้น

1.3 ข้อมูลประชากร

บุคลากร โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ จำนวน 7 คน	ชาย 3 คน	หญิง 4 คน
นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ จำนวน 107 คน	ชาย 71 คน	หญิง 36 คน
ประชากรชุมชนบ้านโละโคะ จำนวนครัวเรือน 185	จำนวน 422 คน	ชาย 182 คน หญิง 171 คน

1.4 ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโล๊ะโคะ

ชื่อสถานศึกษา: โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโล๊ะโคะ

ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา :

1. นางภาวสุ แพงสี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดน โทร 084-4927994
2. นางสมิตรา กลิ่นบุบผา รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดน ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าสาขาบ้านโล๊ะโคะ โทร 086-4165363

ที่อยู่สถานศึกษา : หมู่ที่ 10 บ้านโล๊ะโคะ ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร
รหัสไปรษณีย์ 62000

สังกัด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

โทรศัพท์ : E-Mail : Lokho.Team@gmail.com

เปิดสอน : ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การบริหารจัดการ

1. วิสัยทัศน์

ภายในปี 2566 โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโล๊ะโคะ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพระบรมราโชบาย สู่การพัฒนาชุมชน

2. พันธกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สูงขึ้น
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนด
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสู่การศึกษาต่อและใช้ในชีวิตประจำวัน
ในอนาคต
5. พัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ

3. อัตลักษณ์

สิ่งแวดล้อมดี วิถีชนเผ่า

4. เอกลักษณ์

รักษ์สิ่งแวดล้อม อ่อนน้อมถ่อมตน

1.2 ข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา

1) จำนวนบุคลากร

บุคลากร	จำนวน
ผู้บริหาร	1
ข้าราชการครู	4
พนักงานราชการ	-
ครูอัตราจ้าง	1
เจ้าหน้าที่อื่นๆ	1
รวมทั้งหมด	7
อัตราส่วน ครูต่อ เด็ก/ผู้เรียน	1/15
อัตราส่วนห้อง ต่อ เด็ก/ผู้เรียน	1/13
จำนวนครูครบชั้น	☐ ครบชั้น ☒ ไม่ครบชั้น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2) วุฒิการศึกษาสูงสุดของบุคลากร

บุคลากร	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวมทั้งหมด
จำนวน	2	4	1	-	7

3) สาขาวิชาที่จบการศึกษาและภาระงานสอน

สาขาวิชา	จำนวน (คน)	ภาระงานสอนเฉลี่ยของครู 1 คน ในแต่ละสาขาวิชา (ชม./สัปดาห์)
1. บริหารการศึกษา	1	1/5
2. ประถมศึกษา	-	-
3. ภาษาไทย	1	1/30
4. คณิตศาสตร์	2	1/30
5. วิทยาศาสตร์	-	-
6. ภาษาอังกฤษ	-	-
7. สังคมศึกษา	-	-
8. พลศึกษา	1	1/30

สาขาวิชา	จำนวน (คน)	ภาระงานสอนเฉลี่ยของครู 1 คน ในแต่ละสาขาวิชา (ชม./สัปดาห์)
9. อื่นๆ	2	1/30
รวม	7	

*หมายเหตุ : ครูผู้สอนที่จบปริญญาโทสายบริหารการศึกษา ให้เลือกสาขาที่จบในระดับปริญญาตรี

1.3 ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2564 รวม 73 คน

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ		รวม	เฉลี่ยต่อห้อง
		ชาย	หญิง		
ป.1	1	10	2	12	1:12
ป.2	1	5	5	10	1:10
ป.3	1	7	3	10	1:10
ป.4	1	16	5	21	1:21
ป.5	1	7	5	12	1:12
ป.6	1	4	4	8	1:8
รวมทั้งหมด	6	49	24	73	

1.4 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำเร็จการศึกษาจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.5 จำนวนวันที่สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2564

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 200 วันเรียน

1.6 ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564

1) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพื้นฐานแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564

ระดับชั้น	รายวิชา(พื้นฐาน)								
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	ประวัติศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพฯ
ป.1	33.33	25	16.66	33.33	41.67	0	75	100	66.66
ป.2	60	60	70	70	70	60	70	70	70
ป.3	90	60	70	90	90	0	90	100	90
ป.4	19.04	19.04	0	9.54	23.81	4.77	57.14	95.23	100
ป.5	66.66	50	25	75	25	41.66	25	83.33	83.33
ป.6	62.5	25	0	37.50	37.5	50	100	50	75
เฉลี่ยร้อยละ	55.26	39.84	30.28	52.56	48	26.07	69.52	83.09	80.83

2) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับดีขึ้นไป ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	ผลการประเมิน (คน)				ระดับดีขึ้นไป (คน)	ร้อยละ
		ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม		
ป.1	12	1		11		11	91.66
ป.2	10	1	5	4		4	40.00
ป.3	10		1	4	5	9	90.00
ป.4	21			21		21	100
ป.5	12	1	1	10		10	90.90
ป.6	8			8		8	100
รวม	73	3	7	58	5	63	86.30

3) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป

ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	ผลการประเมิน (คน)				ระดับดีขึ้นไป (คน)	ร้อยละ
		ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม		
ป.1	12	-	-	12	-	12	100
ป.2	10	1	-	9	-	9	90
ป.3	10	-	-	10	-	10	100
ป.4	21	-	-	-	21	21	100
ป.5	12	1	1	10	-	10	83.33
ป.6	8	-	-	-	8	8	100
รวม	73	2	1	41	29	70	95.89

4) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปีการศึกษา 2564 ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับผ่านขึ้นไป

สมรรถนะสำคัญ	ผลการประเมิน				ระดับผ่านขึ้นไป	ร้อยละ
	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม		
1. ความสามารถในการสื่อสาร	-	-	3	5	8	100
2. ความสามารถในการคิด	-	1	2	5	7	87.5
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	-	4	4	-	4	50
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	-	-	-	8	8	100
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	-	2	6	-	6	75
รวม	-	7	15	18	33	82.5

1.7 ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ

1) ข้อมูลผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.1) ข้อมูลผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564

สมรรถนะ	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			
	ระดับโรงเรียน	ระดับเขตพื้นที่	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
การอ่านออกเสียง	37.66	78.84	69.04	69.95
การอ่านรู้เรื่อง	35.33	76.37	72.30	72.79
เฉลี่ย 2 สมรรถนะ	36.50	19.26	70.67	71.38

1.2) การเปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ปีการศึกษา 2563- 2564 และเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโรงเรียน

สมรรถนะ	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	ผลต่างระหว่างปีการศึกษา	เป้าหมายปีการศึกษา 2564	ผลต่างระหว่างเป้าหมาย
การอ่านออกเสียง	35.60	37.66	+2.06	39.00	-1.34
การอ่านรู้เรื่อง	33.63	35.33	+1.7	37.00	-1.67
เฉลี่ย 2 สมรรถนะ	36.30	36.50	+0.2	38.00	-1.5

1.3) ข้อมูลพัฒนาการผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 - 2564

สมรรถนะ	ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562		ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
การอ่านออกเสียง	46	27.95	31	33.70	37	35.60	39	37.66
การอ่านรู้เรื่อง	69	54.78	48	49.00	53	33.63	37	35.33

สมรรถนะ	ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562		ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
เฉลี่ย 2 สมรรถนะ	57.5	41.36	39.5	23.67	45	36.30	38	36.50

2) ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.1) ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564

ความสามารถ	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			
	ระดับโรงเรียน	ระดับเขตพื้นที่	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
ความสามารถด้านภาษาไทย	32.55	63.27	55.48	56.14
ความสามารถด้านคณิตศาสตร์	24.90	57.92	48.73	49.44
เฉลี่ย 2 ด้าน	28.72	60.60	52.11	52.80

2.2) การเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) ปีการศึกษา 2563- 2564 และเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโรงเรียน

ความสามารถ	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	ผลต่าง ระหว่างปี การศึกษา	เป้าหมายปี การศึกษา 2564	ผลต่างระหว่าง เป้าหมาย
ความสามารถด้าน ภาษาไทย	23.85	32.55	+8.7	26	6.55
ความสามารถด้าน คณิตศาสตร์	21	24.90	+3.9	24	0.9
เฉลี่ย 2 ด้าน	22.42	28.72	+6.3	25	3.72

2.3) ข้อมูลพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 - 2564

ความสามารถ	ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562		ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
ความสามารถ ด้านภาษาไทย	41	37.14	41	28.33	32	23.85	26	32.55
ความสามารถ ด้านคณิตศาสตร์	23	37.50	41	32.73	36	21	24	24.90
เฉลี่ย 2 ด้าน	32	37.32	41	30.53	34	22.42	25	28.72

3) ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ O-NET

3.1) ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			
	ระดับโรงเรียน	ระดับเขตพื้นที่	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
ภาษาไทย	39.48	51.68	49.54	50.38
ภาษาอังกฤษ	23.83	37.70	35.46	39.22
คณิตศาสตร์	30.69	37.78	35.85	36.83
วิทยาศาสตร์	33.13	34.83	33.68	34.31
เฉลี่ย 4 วิชา	31.78	40.50	38.63	40.19

3.2) การเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 - 2564 และเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโรงเรียน

ความสามารถ	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	ผลต่าง ระหว่างปี การศึกษา	เป้าหมายปี การศึกษา 2564	ผลต่างระหว่าง เป้าหมาย
ภาษาไทย	36.56	39.48	+2.92	40	-0.52
ภาษาอังกฤษ	26.67	23.83	-2.84	30	-6.17
คณิตศาสตร์	19.44	30.69	+11.25	23	7.69

ความสามารถ	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	ผลต่าง ระหว่างปี การศึกษา	เป้าหมายปี การศึกษา 2564	ผลต่างระหว่าง เป้าหมาย
วิทยาศาสตร์	29.59	33.13	+3.54	33	0.12
เฉลี่ย 4 วิชา	28.07	31.78	3.72	31.50	0.28

3.3) ข้อมูลพัฒนาการผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 – 2564

วิชา	ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562		ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
ภาษาไทย	35	46.16	50	44.38	48	36.56	40	39.48
ภาษาอังกฤษ	32	25.23	29	24.79	28	26.67	30	23.83
คณิตศาสตร์	24	23.36	27	25.42	29	19.44	23	30.69
วิทยาศาสตร์	29	23.64	27	26.60	30	29.59	33	33.13
เฉลี่ย 4 วิชา	30	29.60	32.25	30.30	33.75	28.07	31.50	31.78

1.8 ข้อมูลอาคารสถานที่

1) ข้อมูลสิ่งก่อสร้าง

ประเภท	จำนวน	หมายเหตุ
อาคารเรียน (สร้างเอง)	3	
โรงอาหาร (สร้างเอง)	1	
ส้วม (สร้างเอง)	1	
อื่น ๆ โปรดระบุ.....	-	

2) ข้อมูลจำนวนห้องเรียน

ประเภท	จำนวน	หมายเหตุ
ห้องเรียนปฐมวัย	2	
ห้องเรียนประถมศึกษา	6	
ห้องพยาบาล	1	
อื่น ๆ โปรดระบุ.....	-	

1.9 ข้อมูลงบประมาณ

1) เงินงบประมาณ.....138,700.....บาท

2) เงินนอกงบประมาณ.....-.....บาท

- เงินบริจาค.....-.....บาท

- เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....-.....บาท

1.10 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งล่าสุด รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามจาก สมศ. ระหว่างวันที่ 6 ถึง 8 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2554 โดยตัวแทนหน่วยประเมิน บริษัท พี คิว เอ จำกัด

กรณีที่ 1 กรณีโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินภายนอก รอบที่ 4 หรือ ระยะCovid-19 **ให้นำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3**

ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษา มีการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านครู ซึ่งสรุปผลการประเมินโดยรวมตามมาตรฐาน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก คะแนน	คะแนน ที่ได้	ระดับ คุณภาพ
กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน			
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	10	9.74	ดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	10	9.61	ดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	10	8.75	ดี
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น	10	8.02	ดี
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	20	9.30	พอใช้

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก คะแนน	คะแนน ที่ได้	ระดับ คุณภาพ
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10	10.0	ดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา	5	5.00	ดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้น สังกัด	5	4.68	ดีมาก
กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์			
ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา	5	5.00	ดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็น เอกลักษณ์ของสถานศึกษา	5	5.00	ดีมาก
กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม			
ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาท ของสถานศึกษา	5	5.00	ดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้อง กับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	5	5.00	ดีมาก
คะแนนรวม	100	85.10	ดี
การรับรองมาตรฐานสถานศึกษา ระดับมัธยม			
● ผลคะแนนรวมทุกตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป	☒	ใช่	☐ ไม่ใช่
● มีตัวบ่งชี้ที่ได้ระดับดีขึ้นไปอย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จาก 12 ตัวบ่งชี้	☒	ใช่	☐ ไม่ใช่
● ไม่มีตัวบ่งชี้ใดที่มีระดับคุณภาพที่ต้องปรับปรุงหรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน	☒	ใช่	☐ ไม่ใช่
สรุปผลการจัดการศึกษาระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในภาพรวม			
☒ สมควรรับรองมาตรฐานการศึกษา ☐ ไม่สมควรรับรองมาตรฐานการศึกษา			

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2552

1. ด้านผลการจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรปรับกิจกรรมโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการทดสอบระดับชาติ (O.NET) ให้ครอบคลุมการเรียนรู้ ทั้งความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า ด้วยการส่งเสริมและฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยการฝึกประสบการณ์อย่างจริงจังเกี่ยวกับการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การขีดลำดับและเปรียบเทียบข้อมูล เช่น ขนาด น้ำหนัก ความยาว สี คุณภาพ ความดี เป็นต้น ฝึกการคิดนอกกรอบ และให้สร้างผลงาน จากงานเขียน งานศิลปะ และงานสร้างสรรค์ต่างๆ อยู่เสมอ ส่งเสริมให้จดบันทึกที่ได้จากการดู การฟัง การลงมือปฏิบัติ การสรุปความรู้ ที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของ สมศ.

2. ด้านการบริหารจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน โดยการนำข้อมูลจากการประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีมาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพพัฒนานโยบายและแผน ควรประสานการจัดการศึกษากับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เข้ามา มีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดจนสรรหาวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในระดับชั้นเรียนเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างแท้จริง ว่าเป็นเพราะการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สื่อการเรียนรู้ เครื่องมือ วัสดุผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการ ศักยภาพของผู้เรียนกลุ่มใด หรือเรื่องอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. ด้านการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาควรมีการดำเนินการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการดังนี้ คือ

- (1) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- (2) ดำเนินการประเมินตนเอง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- (3) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม
- (4) ให้มีผู้ทรงคุณวุฒิที่หน่วยงานต้นสังกัดแต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ส่วนที่ 2 สารสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากความร่วมมือของภาคี กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับ
ปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

2.1 ปรัชญา อนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ

2.2 วิสัยทัศน์ จัดการเรียนรู้เสริมทักษะ รักรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ

2.3 จุดมุ่งหมาย

1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ
2. ผู้เรียนสามารถบอกถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ
3. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินชีวิต
4. ผู้เรียนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
5. ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านเกิดตนเอง

2.4 คุณลักษณะผู้เรียน มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (20 ชม./เทอม เทอมละ 3 หัวข้อ)

1. วัฒนธรรมประเพณี ปีใหม่(ม้ง กะเหรี่ยง), วัดถ้ำเทพพนม
2. พิธีกรรม เกิด(เรียกขวัญ), การแต่งงาน, เสียชีวิต, ขึ้นบ้านใหม่, กินข้าวใหม่
3. อาชีพ ทอผ้า, จักสาน, ปักผ้า, เกษตรกรรม(อโวคาโด กาแฟ)
4. แหล่งท่องเที่ยว หุบชะนี
5. อาหาร ไก่ต้มพริกไทยดำ, ต้มหมูพันปี, แกงกะโปะโละ, น้ำพริกกะเหรี่ยง, ข้าวแตงกา
6. การแต่งกาย ชาวม้ง, ปากาเกอะญอ (ชาวกะเหรี่ยง)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง และม้ง ที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ยึดถือประเพณีดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนานและถือเป็นภูมิปัญญาของบ้านโละโละ ประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมประเพณี ปีใหม่(ม้ง กะเหรี่ยง), วัดถ้ำเทพพนม
2. พิธีกรรม เกิด(เรียกขวัญ), การแต่งงาน, เสียชีวิต, ขึ้นบ้านใหม่, กินข้าวใหม่
3. อาชีพ ทอผ้า, จักสาน, ปักผ้า, เกษตรกรรม(อโวคาโด กาแฟ)
4. แหล่งท่องเที่ยว หุบชะนี
5. อาหาร ไก่ต้มพริกไทยดำ, ต้มหมูพันปี, แกงกะโปะโละ, น้ำพริกกะเหรี่ยง, ข้าวแตงกา
6. การแต่งกาย ชาวม้ง ปากาเกอะญอ (ชาวกะเหรี่ยง)

วัฒนธรรมประเพณี

ปีใหม่ม้ง

ที่หมู่บ้านของชาวม้งประเพณีปีใหม่ของพวกเขาดตรงกับ วัน ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ของม้ง ซึ่งตรงกับปฏิทินไทยคือ ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 2 หรือ ปฏิทินจีน คือ ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคมของทุกปี ซึ่งในวันปีใหม่นี้ของชาวม้งจัดเป็นงานประเพณีที่ชาวม้งรอคอยอย่างใจจดใจจ่อ เนื่องจากจะเป็นการพบปะกันระหว่างกลุ่มญาติมีประเพณีขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้อาวุโส เป็นวันที่หนุ่มๆสาวๆในหมู่บ้านจะได้เลือกคู่ มีการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณีและการละเล่นต่างๆ เช่น ลูกข่าง ลูกช่วง และยังมีการแข่งขันล้อเลื่อนไม้ชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งเป็นกีฬาที่ทำทายน่าสนใจเป็นอย่างมาก แต่นอกการละเล่นที่สร้างความสนุกสนานแล้วชาวม้งก็ไม่ลืมที่จะทำพิธีกรรมต้อนรับปีใหม่ที่จัดเป็นพิธีกรรมที่ชาวม้งให้ความสำคัญกันมาก

ภาพที่ 1 การละเล่นข่าง ลูกช่วง

ภาพที่ 2 การเต้นรำชนเผ่า

ปีใหม่กระเหรี่ยง

กะเหรี่ยงเรียกว่า นีซอโค่ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม ของทุกปี ซึ่งจะตรงกับช่วงหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะจัดขึ้นปีละครั้งเท่านั้น เป็นวันที่สำคัญวันหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง เพราะเหล่าญาติพี่น้องที่ได้แต่งงาน หรือจากบ้านไปทำงานที่อื่น จะกลับมาร่วมงานปีใหม่กันอย่างถ้วนหน้า สิ่งที่ชาวกะเหรี่ยงจะต้องเตรียมก่อนวันปีใหม่คือ ขนมหลายชนิด เช่น ข้าวเหนียวต้ม ข้าวปุก ข้าวหลาม เพื่อวันรุ่งขึ้นจะได้ถวายแด่เทพเจ้า และเตรียมเหล่า สำหรับประกอบพิธีและดื่มร่วมกันตกลาง คินก่อนวันขึ้นปีใหม่ ผู้นำศาสนาที่ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า ฮีโซ่ จะทำการเรียก เหล่าชาวบ้านมาชุมนุม ในแต่ละบ้านจะส่งตัวแทนบ้านละหนึ่งคน คือหัวหน้าครอบครัว (ต้องเป็นผู้ชาย) ตอนไปชุมนุมจะต้องเตรียมเหล่า บ้านละหนึ่งขวด ไปยังบ้านของผู้นำศาสนาด้วย เมื่อมาพร้อมกันทั้งคนทั้งเหล่าแล้ว ฮีโซ่ จะ เริ่มทำพิธีกรรมที่ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า พิธีกินหัวเหล่า (เอาะซีโค) โดยตอนแรกจะนำขวดเหล้ามารวมกัน โดย ฮีโซ่ จะทำการอธิษฐานจากนั้นจะรินเหล่า ลงแก้ว แล้วให้คนที่มาร่วมพิธีดื่ม วิธีการดื่มคือ เอาขวด

แรกของคนที่มาถึงก่อน ฮีโซ่ จะนำมาเทลงแก้ว แล้วฮีโซ่จะจิบเป็นคนแรกจากนั้นก็ให้คนต่อไปจิบต่อ จิบเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนครบทุกขวดของทุกบ้านที่มาร่วมงาน แล้วกลับ มาถึงคิฮีโซ่ ฮีโซ่จะเทเหล่าทิ้ง พร้อมกับอธิษฐานให้พรเจ้าบ้านและครอบครัวของเจ้าของเหล่าขวดที่เทไปแล้ว จะทำเช่นนี้เรื่อย ๆ ไปจนครบทุกขวดของทุกบ้านที่มาร่วมงาน บางครั้งบางทีหมู่บ้านไหนที่มีหลังคาเรือนเยอะ อาจ ทำถึงเข้าเลยก็ได้ เข้าวันขึ้นปีใหม่ ชาวกะเหรี่ยงจะตื่นแต่เช้าแล้วมาฆ่าหมู ฆ่าไก่ เพื่อจะนำมาประกอบพิธีในวันรุ่งเช้า โดยเริ่มจากนำไก่ที่ฆ่าแล้ว พร้อมเหล่าหนึ่งขวดมาตั้งที่ขันโตก เพื่อจะประกอบพิธีมัดข้อมือ หรือเพื่อเรียกขวัญลูกหลานในแต่ละหมู่บ้าน โดยผู้เฒ่าผู้แก่ในครอบครัวจะประกอบพิธีนี้ เวลาที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวจะอยู่กันพร้อมหน้า (คล้าย ๆ กับการรดน้ำดำหัว) ผู้เฒ่าผู้แก่เริ่มมัดข้อมือลูกหลาน โดยจะนำไม้มาเคาะที่ขันโตก เพราะเชื่อว่าเป็นการเรียกขวัญของลูกหลานให้กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว จากนั้นก็มัดข้อมือพร้อมกับอธิษฐานให้พร จะกล่าวให้ทุกครอบครัวอยู่ดีมีสุข หลุดพ้นจากสิ่งชั่วร้ายทั้งปวง มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง หลังจากมัดข้อมือเสร็จแล้ว จะรับประทานอาหารร่วมกัน หลังจากนั้นก็จะตระเวนออกไปตามบ้านแต่ละบ้าน แต่ละครอบครัว เพื่อกินสังสรรค์กัน พร้อมรินเหล่าเพื่ออธิษฐาน และอวยพรให้ซึ่งกันและกัน จากนั้นก็จะเดินทางไปกินเหล่าทุก ๆ บ้านในหมู่บ้าน และอวยพรให้ทุกบ้านมีความสุขไปด้วย

พิธีขึ้นปีใหม่ของกะเหรี่ยงนั้น จะมีวันที่สำคัญที่สุดคือ วันแรก ส่วนวันอื่น ๆ แล้วแต่ว่าจะกินกันวันไหน ซึ่งแล้วแต่ว่าแต่ละหมู่บ้านจะจัดขึ้นอย่างไรหลังจากพิธีขึ้นปีใหม่ นีซอโค่ เรียบร้อยแล้วก็เป็นช่วงเวลาที่จะต้องเริ่มต้นวิธีการทำมาหากินของปีถัดไป

ที่กล่าวมาทั้งหมดคือ กะเหรี่ยงพุทธ (เอาะแค) ส่วนกะเหรี่ยงอีกกลุ่มคือ กะเหรี่ยงคริสต์ ก็จะมีพิธีกรรมคล้าย ๆ กัน แต่จะในแบบศาสนาของตนเองคือ เข้าโบสถ์ อธิษฐานเสร็จจะทานข้าวร่วมกัน จากนั้นจะมีการประมูลข้าวของของแต่ละบ้านที่นำมาประมูลร่วมกัน หลังจากประมูลเสร็จก็จะจับกลุ่มแข่งขันกีฬาพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ ตก

เย็นจะมีการแสดงละครสร้างความบันเทิง จะไม่มีการกินเหล้าในวันนี้ จากนั้นก็จะแยกย้ายกันกลับบ้านของตนเอง
ในช่วงนี้จะมีการอธิษฐานทุกคืนจนครบ 7 คืน จึงจะถือว่าสิ้นสุดพิธีขึ้นปีใหม่

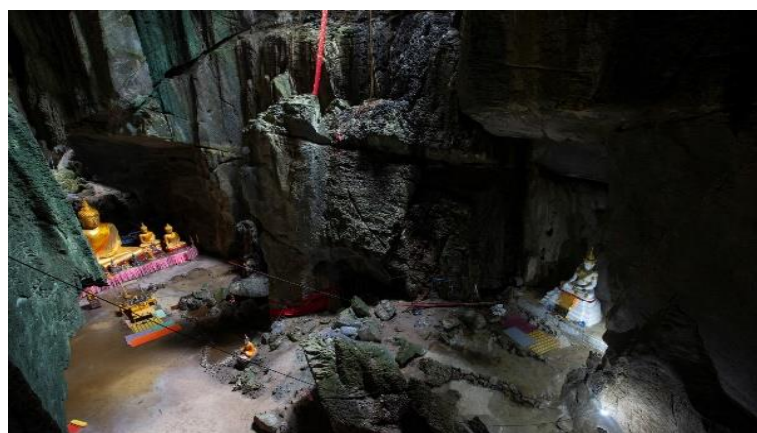
ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าต้องบูชาผีและวิญญาณ ดังนั้นจึงมีพิธีกรรมเลี้ยงผีเกิดขึ้น ในพิธีกรรมนั้นตาม
ประเพณีแล้วจะเริ่มทำพิธีที่บ้านผู้นำเป็นหลังแรกแล้วจึงจะไปทำพิธีให้กับชาวบ้าน ซึ่งกว่าจะครบทุกหลังคาเรือน
อาจใช้เวลาหลายวันหลายคืน ในทุก ๆ หลังจะมีการหมักเหล้า ต้มเหล้าจากข้าวสุก ฆ่าไก่หรือแกงหมูเป็นอาหาร
จากนั้นมีการดื่มเหล้ากันตามประเพณีแล้วจึงมีการมัดข้อมือด้วยฝ้ายดิบพร้อมกับมีคาถาอวยพรให้อยู่เย็นเป็นสุข
และนอกจากนี้ยังมีพิธีการรินเหล้าและนำเนื้อไก่เพื่อมาบวงสรวงต่อผีและวิญญาณอีกด้วย

พิธีมัดมือขึ้นปีใหม่หรืองานทำขวัญประจำปีของกะเหรี่ยงเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มฤดูกาล การเพาะปลูก
หลังจากงานมัดมือปีใหม่จะเป็นการถางไร่และเตรียมที่นาสำหรับการเพาะปลูก ก่อนวันทำพิธีชาวกะเหรี่ยงจะทำ
ข้าวเหนียวต้มเตรียมไว้ จะมีการฆ่าควายที่รวมเงินกันซื้อมาแล้วแบ่งกันมาทำอาหาร เนื้อควายจะไม่ใช้ในพิธีกรรม
สำหรับพิธีมัดมือปีใหม่หรือทำขวัญนั้นเริ่มด้วยพ่อแม่ให้นำตะกร้าใส่สิ่งของต่าง ๆ เช่น เสื้อ ผ้าถุง ผ้าโพกหัวของ
แม่บ้านซึ่งเป็นของใหม่ ไก่ เหล้า ข้าวเหนียวต้ม เป็นต้น ไปวางไว้ที่หัวบันไดข้างหนึ่ง มือหนึ่งจับไก่ 2 ตัว เป็นไก่ตัว
ผู้กับตัวเมียไว้ให้อยู่นิ่ง ๆ มือข้างหนึ่งใช้ไม้คนหม้อข้าวเคาะหัวบันไดพร้อมทั้งสวดมนต์ เมื่อเสร็จแล้วก็ไปอีกข้าง
หนึ่งของหัวบันได จากนั้นยกตะกร้าเข้ามาในบ้าน เคาะและสวดมนต์ตรงด้านหัวนอนของพ่อบ้านและแม่บ้าน สวด
เสร็จก็ฆ่าไก่เอามาลวก ถอนขนออกแล้วเอาไปย่างไฟให้หอมเพื่อนำไปทำกับข้าว เมื่อทำกับข้าวเสร็จก็จัดอาหารลง
บนขันโตก อาหารบนขันโตกประกอบด้วย ข้าว กับข้าว ข้าวปุก ข้าวเหนียวต้มที่แกะออกแล้ว และเหล้า 1 ถ้วย
จากนั้นเอาเส้นฝ้ายที่มีความยาวประมาณ 13-15 นิ้วมาวางพาดบนขันโตกให้ถูกข้าวกับแกงและขนม เส้นฝ้ายนี้มี
จำนวนเท่าสมาชิกของครอบครัว จากนั้นพ่อบ้านทำพิธีด้วยการเอาไม้คนหม้อข้าวเคาะขันโตก แล้วสวดมนต์เรียก
ขวัญมากินอาหาร พอสวดเสร็จพ่อบ้านหรือแม่บ้านเอาด้ายขวัญผูกข้อมือลูกทุกคนเริ่มผูกจากลูกคนเล็กไปยังลูก
คนโตพร้อมทั้งสวดมนต์เรียกขวัญให้อยู่กับตัว เมื่อผูกเสร็จพ่อบ้านกับแม่บ้านจะผลัดกันผูกพร้อมทั้งสวดมนต์ให้แก่
กัน จากนั้นพ่อบ้านจะยกถ้วยเหล้าขึ้นและเทลงไปพอเป็นพิธี แล้วสวดมนต์ให้ผีลงมาดื่มสุรากล้วยนั้น ตลอดจนขอให้
ปกป้องดูแลรักษาโรคภัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลรวมถึงการทำมาหากินสะดวก ปลูก
พืชได้ผลดี พอสวดเสร็จทุกคนก็ดื่มเหล้าด้วยกัน และรับประทานอาหารในขันโตกร่วมกันเป็นอันเสร็จพิธี พอตก
กลางคืน จะมีการดื่มเหล้าและร้องเพลงกัน การร้องและการดื่มนี้จะต้องวนเวียนไปจนครบทุกบ้าน กล่าวแต่คำอัน
เป็นมงคลแก่ชีวิต พิธีมัดมือขึ้นปีใหม่นี้ มีเรื่องความเชื่อและกฎเกณฑ์ที่ควรปฏิบัติเกี่ยวข้องอีกมากมายมีความ
แตกต่างกันรายละเอียดของแต่ละหมู่บ้าน และแตกต่างกันตามความเชื่อของหมอผีแต่ละคน

ประวัติความเป็นมาถ้ำเทพพนม

ประวัติของถ้ำเทพพนมมีอยู่ว่า ถ้ำเทพพนมนั้นมีตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาจักรีบรมนา
รช พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่1) แต่เดิมถ้ำแห่งนี้ เป็นที่อยู่ของเสือ สมัยก่อนป่าระแวกนี้ถือว่าสมบูรณ์
มาก เขตบริเวณถ้ำเทพพนมนี้จึงเป็นที่พักของเสือ ผู้คนจะเกรงกลัวและไม่กล้าเข้าไปใกล้บริเวณ จนกระทั่ง

สงครามโลกครั้งที่ 2 1 ก.ย. 2482 – 2 ก.ย. 2488 ความไม่สงบสุข และมีระเบิดลงตลอดเวลา ทำให้เกิดการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ ทั้งสัตว์ป่าและคน ผู้คนจึงทยอยหาที่หลบภัย และชาวบ้านปากะยอ ก็ได้ค้นพบถ้ำอย่างเป็นทางการ ซึ่งคนสมัยนั้นใช้ถ้ำเทพพนมเป็นที่หลบภัยเท่านั้น มิได้มาอาศัยอยู่ (เหตุด้วยความเชื่อว่าถ้ำนี้มีเสือคุ้มครอง) ชาวบ้านจึงขอแคะมาหลบภัย มิได้มาเปลี่ยนแปลงหรือบุกรุกให้เกิดความเสียหาย เมื่อสงครามสงบลง ชาวบ้านได้เห็นว่ บริเวณนี้ เหมาะกับการตั้งรากฐานใหม่ ชาวบ้านปากะยอ จึงตั้งหมู่บ้านขึ้นมา ห่างจากตัวถ้ำ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร เพื่อไม่เป็นการรบกวนถ้ำ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2526 ได้มีพระสงฆ์องค์หนึ่งท่านได้มาธุดงค์ ท่านคือผู้มอบกายถวายชีวิต ในพระพุทธศาสนา ดำเนิน เดินตามทางรอยธรรม พ่อแม่ครูอาจารย์ ธุดงค์จาริกไปตามมวณาป่าเขา เพื่อผลานิสงส์ ในการเพิ่มพูน บารมีธรรมแห่งพระบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อมรรคผลนิพพาน เพื่อสงเคราะห์โลก และสรรพสัตว์ เป็นเนื่ออายุของพระพุทธศาสนา ท่านได้มาถึงถ้ำเทพพนม และได้เห็นว่า ณ ที่แห่งนี้เป็นที่สงบร่มรื่น เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรเป็นอยู่อย่างสมถะ เสียสละ ลดละอุปโภคบริโภค ทำให้จิตของท่าน เป็นอิสระพ้นจาก พันธนาการเครื่องร้อยรัดขัดขวาง สู่ความเบาสบาย สงบเอื้อต่อการเจริญสมาธิภาวนาทั้งเมื่อชาวบ้านพบท่านก็ได้ขอให้ท่านอยู่เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่ชาวบ้าน ท่านจึงตัดสินใจที่จะอยู่เพื่อบำเพ็ญเพียรที่นี่เป็นหลัก แต่ด้วยที่ถ้ำนี้มีผู้ดูแลปกป้องถ้ำนี้อยู่แล้ว (ความเชื่อของชาวบ้าน) ทำให้ท่านอยู่ในถ้ำไม่ได้ เขาให้ท่านแค่เข้ามานั่งสมาธิสงบจิตใจแค่นั้น ท่านถึงจึงออกมาสร้างวัด ที่ห่างจากถ้ำประมาณ 100 เมตร ตั้งแต่นั้นมาถ้ำเทพพนมเลยเป็นที่ของพระสงฆ์หรือผู้คนที่ต้องมาพึ่งความสงบละทางโลกเท่านั้น หากพูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น โดยมีชาวบ้านเล่าว่า เคยมีพระรูปหนึ่งมาขออาศัยอยู่ 4 ปี ในถ้ำแล้วจะจากไป แต่เมื่อครบ 4 ปี เห็นว่าจะอยู่ต่ออีกให้เป็น 5 ปี ก็ไม่สามารถอยู่ได้ พบเจอแต่เรื่องเหลือเชื่อ จนทำให้ต้องออกจากถ้ำ ตั้งแต่นั้นมาคนจึงเชื่อกันว่าถ้ำเทพพนมนั้น เป็นที่ฝึกจิต หลอมใจ ให้เข้มแข็ง มีสติระลึกรู้ มีบทธบบริการ พุทโธ อยู่กับสายลมหายใจ การเจริญสติ ก่อให้เกิดสมาธิ ให้ผ่านการประหารกิเลส ด้วยธุดงค์วัตร หากพระองค์ไหนตั้งใจฝึกบำเพ็ญเพียรด้วยใจบริสุทธิ์ จิตของพระคุณเจ้าก็จะเป็นจิตที่มั่นคง เข้มแข็งด้วย ศีลสมาธิปัญญาศรัทธาความเพียรและถ้ำยังเป็นที่อยู่ของค้างคาวอีกด้วย

ภาพที่ 3 ถ้ำเทพพนม

วิถีชีวิต

ชาวม้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ข้าวฟ่าง และผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู ไก่ ในปัจจุบัน ชาวม้งบางส่วนเริ่มทำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สัมผัสวิถีชีวิต

ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำนา ปลูกกาแฟ ปลูกข้าวโพด ไร่จ้าง ขายของ ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู ไก่ เป็ด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริม การทำเกษตรแบบยั่งยืน โดยการปลูกพืชยืนต้นที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น กาแฟ และอะโวคาโด ทดแทนการ ปลูกพืชไร่อายุสั้น เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวไร่ และผัก สร้างรากฐานที่ดีให้แก่ชุมชน และโรงเรียนได้ต่อยอดเพิ่ม มูลค่าผลผลิตของชุมชน เช่น อะโวคาโด

พิธีกรรม

พิธีกรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง

พิธีกรรมแต่งงานของชนเผ่ากะเหรี่ยง

เมื่อเด็กหนุ่มสาวน้อยชนเผ่าปกากะญอได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นหนุ่มเป็นสาวเต็มตัวแล้ว สิ่งสวยงามที่จะ เกิดขึ้นต่อมาก็หนีไม่พ้นความรักใคร่ชอบพอกันตามธรรมชาติที่ถูกกำหนดไว้ หากหนุ่มสาวคู่ใดรักใคร่ชอบพอกันจน ความรักเป่งบาน เป็นที่รับรู้และยอมรับของผู้เป็นบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายแล้ว พิธีกรรมแห่งความรัก ของทั้งคู่ก็จะเริ่มดำเนินขึ้น เพื่อความถูกต้องตามกฎหมายและวัฒนธรรมของชนเผ่าที่สืบทอดกันมายาวนาน จากรุ่นสู่รุ่น โดยผู้เป็นบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงจะปรึกษาหารือกันแบบวงในเพื่อหาข้อสรุปคู่หนุ่ม สาว เมื่อได้ข้อสรุปว่าหนุ่มสาวคู่นี้เหมาะสมแก่การคู่ครองแล้ว ก็จะนำไปสู่การพิจารณาคัดเลือกตัวบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลภายในหมู่บ้าน ที่ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากฝ่ายหญิง เพื่อเป็นตัวแทนไปพูดคุยเจรจาและขอคำมั่น สัญญาจากฝ่ายชาย เมื่อตัวแทนฝ่ายหญิงได้รับคำมั่นสัญญาจากฝ่ายชายแล้ว จะนำไปสู่กิจกรรมความรักอย่างเป็นทางการครั้งแรกระหว่างครอบครัวฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย เพื่อพูดคุยหารือรายละเอียดของงานแต่งงาน กำหนดวัน หมั้นหมาย และนัดหมายวันแต่งงานของคู่หนุ่มสาว

ในวันหมั้นหมายนั้น ฝ่ายชายจะมีการส่งตัวแทนหรือเจ้าแกลไปทำพิธีการหมั้นหมายฝ่ายหญิง ซึ่งในพิธีฝ่าย หญิงจะมีการนำไก่หนึ่งคู่มาทำอาหารเพื่อเลี้ยงรับรองตัวแทนหรือเจ้าแกลฝ่ายชาย เพื่อแสดงเจตนารมณ์ถึงการให้ เกียรติ ยามเช้าวันรุ่งขึ้นถัดไปสถานะคู่หนุ่มสาวจะเปลี่ยนไปเป็นเจ้าบ่าวและเจ้าสาว โดยมีกำหนดการนัดหมาย เจ้าบ่าว ญาติพี่น้อง และมิตรสหาย เดินทางไปพบเจ้าสาวเพื่อดำเนินการทำพิธีแต่งงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย และวัฒนธรรมต่อไป ซึ่งการแต่งงาน “ดีเทาะโค่เบล” หมูตัวแรกที่ถูกล้มนำมาทำพิธีสำคัญในงานแต่งงานนั้น ภาษา ท้องถิ่นเรียกว่า “เทาะเตาะ” จะถูกนำเนื้อและอวัยวะสำคัญเป็นเครื่องบูชาเทพยดาเพื่ออวยพรเจ้าบ่าว เจ้าสาว และผู้เข้าร่วมงานทุกคน พอถึงกำหนดเดินทางกลับบ้านเจ้าสาว เจ้าแกลฝ่ายเจ้าบ่าวจะทำพิธีรีตองหัวเกล้า “เตะซิไซ่”

เพื่ออธิษฐานและขอพรให้การเดินทางอย่างราบรื่น เมื่อเสร็จพิธีแล้วทั้งคณะก็ออกเดินทางโดยพร้อมเพรียงกันที่จุดนัดหมาย พอถึงบ้านเจ้าสาวแล้วจะมีเจ้าแม่ฝ่ายเจ้าสาวและชาวบ้านที่มาคอยต้อนรับที่จุดนัดหมายที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อทำพิธีตีหมั้นหัวเกล้า “เอะฮะซิโซ” หลังจากเสร็จพิธีแล้ว ตัวเจ้าบ่าวและญาติพี่น้องจะขึ้นไปบนบ้านเจ้าสาว เพื่อการเลี้ยงสังสรรค์แสดงความยินดีกันทั้งสองฝ่าย แสดงถึงความรักและความสามัคคี

ภาพที่ 4 ตีหมั้นหัวเกล้า “เอะฮะซิโซ”

ในงานเลี้ยงสังสรรค์จะมีการตีหมั้นหัวเกล้าที่ตีเองพร้อมกับขับลำนำโต้ตอบกัน โดยภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “พอกวาธา” ระหว่างงานสังสรรค์ ญาติพี่น้องฝ่ายเจ้าสาวและชาวบ้านจะช่วยกันล้มน้ำเพื่อทำอาหารสำหรับเลี้ยงผู้ที่มาร่วมงานแสดงความยินดีทุกคน หลังจากทำอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะดำเนินการทำพิธีถวายอาหารเทพดาเพื่อขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ชาวบ้านเคารพบูชาสืบทอดกันมา ยาวนาน หลังจากเสร็จพิธีแล้วผู้มาร่วมงานจะรับประทานอาหารโดยพร้อมเพรียงกัน

พิธีกรรมมัดมือปีใหม่กะเหรี่ยง

ประเพณีปีใหม่กะเหรี่ยงจะจัดขึ้นในราวเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ โดยมีการฉลองกันตามวัน เวลาที่สะดวกของแต่ละหมู่บ้านหรือตามที่ผู้นำหมู่บ้านกำหนด ในแต่ละหมู่บ้านอาจมีวันปีใหม่ไม่ตรงกัน ส่วนใหญ่จะจัดหลังฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตรอบปี แต่ก็มีบางหมู่บ้านที่มีการเริ่มต้นเก็บเกี่ยวกันหลังจากวันขึ้นปีใหม่ผ่านไป

ความเป็นมา ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าต้องบูชาผีและวิญญาณ ดังนั้นจึงมีพิธีกรรมเลี้ยงผีเกิดขึ้น ในพิธีกรรมนั้นตามประเพณีแล้วจะเริ่มทำพิธีที่บ้านผู้นำเป็นหลังแรกแล้วจึงจะไปทำพิธีให้กับชาวบ้าน ซึ่งกว่าจะครบทุกหลังคาเรือนอาจใช้เวลาหลายวันหลายคืน ในทุก ๆ หลังจะมีการหมักเหล้า ต้มเหล้าจากข้าวสุก ฆ่าไก่หรือแกงหมูเป็นอาหาร จากนั้นมีการตีหมั้นหัวเกล้ากันตามประเพณีแล้วจึงมีการมัดข้อมือด้วยฝ้ายดิบพร้อมกับมีคาถาอวยพรให้อยู่เย็นเป็นสุข และนอกจากนี้ยังมีพิธีการรินเหล้าและนำเนื้อไก่เพื่อมาบวงสรวงต่อผีและวิญญาณอีกด้วย

พิธีมัดมือขึ้นปีใหม่หรืองานทำขวัญประจำปีของกะเหรี่ยงเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มฤดูกาล การเพาะปลูก หลังจากงานมัดมือปีใหม่จะเป็นการถางไร่และเตรียมที่นาสำหรับการเพาะปลูก ก่อนวันทำพิธีชาวกะเหรี่ยงจะทำข้าวเหนียวต้มเตรียมไว้ จะมีการฆ่าควายที่รวมเงินกันซื้อมาแล้วแบ่งกันมาทำอาหาร เนื้อควายจะไม่ใช่ในพิธีกรรมสำหรับพิธีมัดมือปีใหม่หรือทำขวัญนั้นเริ่มด้วยพ่อแม่ให้นำตะกร้าใส่สิ่งของต่าง ๆ เช่น เสื้อ ผ้าถุง ผ้าโพกหัวของ

แม่บ้านซึ่งเป็นของใหม่ ไก่ เหล้า ข้าวเหนียวต้ม เป็นต้น ไปวางไว้ที่หัวบันไดข้างหนึ่ง มือหนึ่งจับไก่ 2 ตัว เป็นไก่ตัวผู้กับตัวเมียไว้ให้อยู่นิ่ง ๆ มือข้างหนึ่งใช้ไม้คนหม้อข้าวเคาะหัวบันไดพร้อมทั้งสวดมนต์ เมื่อเสร็จแล้วก็ไปอีกข้างหนึ่งของหัวบันได จากนั้นยกตะกร้าเข้ามาในบ้าน เคาะและสวดมนต์ตรงด้านหัวนอนของพ่อบ้านและแม่บ้าน สวดเสร็จก็ฆ่าไก่เอามาลวก ถอนขนออกแล้วเอาไปย่างไฟให้หอมเพื่อนำไปทำกับข้าว เมื่อทำกับข้าวเสร็จก็จัดอาหารลงบนชั้นโตก อาหารบนชั้นโตกประกอบด้วย ข้าว กับข้าว ข้าวปึก ข้าวเหนียวต้มที่แกะออกแล้ว และเหล้า 1 ถ้วย จากนั้นเอาเส้นฝ้ายที่มีความยาวประมาณ 13-15 นิ้วมาวางพาดบนชั้นโตกให้ถูกข้าวกับแกงและขนม เส้นฝ้ายนี้มีจำนวนเท่าสมาชิกของครอบครัว จากนั้นพ่อบ้านทำพิธีด้วยการเอาไม้คนหม้อข้าวเคาะชั้นโตก แล้วสวดมนต์เรียกขวัญมากินอาหาร พอสวดเสร็จพ่อบ้านหรือแม่บ้านเอาถ้วยชามช้อนมือลูกทุกคนเริ่มผูกจากลูกคนเล็กไปยังลูกคนโตพร้อมทั้งสวดมนต์เรียกขวัญให้อยู่กับตัว เมื่อผูกเสร็จพ่อบ้านกับแม่บ้านจะผลัดกันผูกพร้อมทั้งสวดมนต์ให้แก่กัน จากนั้นพ่อบ้านจะยกถ้วยเหล้าขึ้นและเทลงไปพอเป็นพิธี แล้วสวดมนต์ให้ผีลงมาดื่มสุรากล้วยนั้น ตลอดจนขอให้ปกป้องดูแลรักษาโรคภัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลรวมถึงการทำมาหากินสะดวกปลูกพืชได้ผลดี พอสวดเสร็จทุกคนก็ดื่มเหล้าด้วยกัน และรับประทานอาหารในชั้นโตกร่วมกันเป็นอันเสร็จพิธี พอตกกลางคืน จะมีการดื่มเหล้าและร้องเพลงกัน การร้องและการดื่มนี้จะต้องวนเวียนไปจนครบทุกบ้าน กล่าวแต่คำอันเป็นมงคลแก่ชีวิต พิธีมัดมือขึ้นปีใหม่นี้ มีเรื่องความเชื่อและกฎเกณฑ์ที่ควรปฏิบัติเกี่ยวข้องอีกมากมายมีความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละหมู่บ้าน และแตกต่างตามความเชื่อของหมอผีแต่ละคน แต่มีความเชื่อที่สำคัญคือ หากเดือนที่กำหนดจะมีงานมัดมือขึ้นปีใหม่นี้ เกิดเหตุการณ์ไม่ดีไม่งามในหมู่บ้าน เช่น มีคนตาย มีเสือเข้ามากินสัตว์เลี้ยงในบ้าน มีหนุ่มสาวได้เสียกัน เป็นต้น ก็ต้องยกเลิกหมตถือว่าการเตรียมการครั้งนี้ไม่ดี ทำต่อไปไม่เกิดผลดีต่อคนในหมู่บ้าน ต้องเลื่อนไปจัดในเดือนต่อไปหรือหากจัดพิธีไปแล้วเกิดเหตุการณ์ไม่ดีขึ้นภายหลัง จะถือว่าพิธีที่จัดไปแล้วนั้นใช้ไม่ได้เช่นกันต้องจัดพิธีขึ้นใหม่พอตกกลางคืนก่อนวันขึ้นปีใหม่ ผู้นำศาสนาที่ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “ฮีโซ” จะทำการเรียกเหล่าชาวบ้านมาชุมนุม ในแต่ละบ้านจะส่งตัวแทนบ้านละหนึ่งคน คือ หัวหน้าครอบครัว (ต้องเป็นผู้ชาย) และต้องนำเหล้าไปด้วย 1 ขวด เมื่อมาพร้อมกันทั้งหมดทุกคนแล้ว ฮีโซจะเริ่มทำพิธีกรรม พิธีกรรมนี้ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า พิธีกินหัวเหล้า “เอะชะโค” โดยตอนแรกจะนำขวดเหล้ามารวมกัน ซึ่งฮีโซจะเป็นคนทำการอธิษฐาน จากนั้นจะรินเหล้าลงในแก้วให้คนที่มาร่วมพิธีดื่ม วิธีการดื่มคือนำเหล้าของคนที่มาถึงก่อนเทลงแก้วและฮีโซจะจิบเป็นคนแรก จากนั้นก็ให้คนต่อไปจิบต่อ ๆ กันไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคนที่มาร่วมงานและวนกลับมาถึงฮีโซดั้งเดิม ฮีโซจะทำการเทลงดินพร้อมอธิษฐานให้พร แต่เจ้าบ้านและครอบครัวเจ้าของขวดเหล้าที่เทลงดินไปแล้ว จากนั้นก็ทำพิธีต่อไปจนครบทุกบ้านที่มาร่วมงาน บางครั้งหมู่บ้านไหนที่มีหลังคาเรือนจำนวนมากอาจทำพิธีถึงเข้าเลยทีเดียว

นอกจากนี้ยังมีกะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่งคือกะเหรี่ยงคริสต์ กะเหรี่ยงคริสต์จะมีพิธีกรรมที่คล้าย ๆ กัน แต่จะทำในแบบศาสนาของตนเอง คือเข้าโบสถ์ อธิษฐานเสร็จ จะรับประทานอาหารร่วมกัน จากนั้นจะมีการประมูลราคาข้าวของของแต่ละบ้านที่ หลังจากประมูลราคาสิ่งของเสร็จก็จะมีการจัดกลุ่มแข่งกีฬาพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ ตกเย็นมีการแสดงละครสร้างความบันเทิง นอกจากนี้มีข้อห้ามสำหรับการดื่มเหล้าคือ ดื่มได้แต่ห้ามดื่มจนเมาภายใน

วันนี้ จากนั้นก็จะแยกย้ายกันกลับบ้านของตน ในช่วงนี้จะมีการอธิษฐานทุกคืนจนครบ 7 คืน จึงจะถือว่าสิ้นสุดพิธีขึ้นปีใหม่

จึงถือได้ว่าพิธีกรรมขึ้นปีใหม่ของชนเผ่าชาวกะเหรี่ยงนั้นมีความน่าสนใจไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของพิธีกรรมมัดมือมือ พิธีกรรมรินเหล้า รวมถึงความเป็นมาของพิธีกรรมความเชื่อที่จะบูชาผีและนับถือวิญญาณซึ่งเปรียบเสมือนบรรพบุรุษ และยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณีอันเด่นชัดที่สืบทอดต่อกันมารุ่นสู่รุ่น เพื่อแสดงถึงความเป็นชนเผ่าชาวกะเหรี่ยงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และสุดท้ายนี้ไม่ว่าจะเป็นประเพณีปีใหม่ของผู้คนในเมืองหรือชาวเผ่าใดก็ตาม ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ทุก ๆ คนล้วนห่วงแหนและร่วมใจอนุรักษ์เอาไว้ตราบนานเท่านาน

พิธีกรรมการตายของชนเผ่ากะเหรี่ยง

การเตรียมศพ ในหมู่บ้านหากมีผู้คนในหมู่บ้านเสียชีวิตลง เพื่อนบ้านทุกคนจะหยุดงานเพราะถือเป็นข้อห้าม ซึ่งเรียกว่า “ตีปกาชะลอ หมา” คือข้อห้ามสำหรับวิญญาณที่หลุดหายไป ทุกคนในหมู่บ้านจะหยุดทำงานเพื่อที่จะมาในงานของผู้ตาย ชั้นแรกญาติพี่น้องก็จะอาบน้ำศพ และนำเสื้อผ้าใหม่ ๆ มาสวมใส่ให้เสร็จแล้วก็จะห่อศพด้วยเสื่อตีข้าว และเตรียมสัมภาระให้แก่ศพ หลังจากห่อศพแล้วจะหาไม้ไผ่หนึ่งท่อนยาวนำมาผ่าออกเป็น 4 ซีกเท่า ๆ กัน ครึ่งท่อนแล้วง่ามลงบนศพเพื่อยึดศพให้แน่น เรียกไม้ไผ่ท่อนนี้ว่า ไม้ง่ามศพ จากนั้นก็จะนำเสื้อผ้า ของศพที่ญาติพี่น้องมอบให้ แขนวไว้ที่ปลายท่อนไม้ไผ่ เสื้อผ้า และข้าวของของศพนี้เรียกว่า ”ปวา ซี อะ กือ” มีความหมายว่า “สัมภาระศพ” เป้าหมายการเตรียมสัมภาระของศพนี้ ก็เพื่อทำความร่มรื่นให้ศพ ขณะเดินทางกลับไปยังโลกหน้า

การขับลำนำ (อีทาปวาซี)

ตกเย็นจะเป็นเวลาแห่งการขับลำนำส่งวิญญาณศพ โดยชายหนุ่มและพ่อบ้านจะขึ้นขับลำนำที่ขับในช่วงนี้จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับคนตาย ลำนำสำหรับศพนี้ผู้ขับจำกัดเฉพาะแต่ผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงจะขับลำนำนี้ไม่ได้ ถือเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้หญิงที่กำลังตั้งท้อง และเสียชีวิตลงก็จะมี การขับลำนำวิญญาณเช่นเดียวกัน แต่ผู้มาขับลำนำจะเป็นเฉพาะผู้ชายเท่านั้น ลำนำที่ขับมีชื่อเรียกว่า “ทาโหระควา” ผู้เสียชีวิตที่เป็นวัยหนุ่มสาวจะมีการสร้างกระต๊อบหลังเล็กที่ก่อด้วย ไม้ ไถ ๆ หมู่บ้าน และนำเสื้อผ้า ข้าวของไปวางไว้บนกระต๊อบหลังนั้น สิ่งของเหล่านี้เรียกว่า “เสอะเล” ผู้เสียชีวิตกลุ่มนี้มีลำนำส่งวิญญาณโดยเฉพาะเช่นกัน ซึ่งเรียกว่า “ทาเยอลอ” แปลว่า “ลำนำ คณิงหา”

พิธีส่งสัมภาระและข้าวของให้ศพ (เอ๊ะโล) ก่อนที่จะปลงศพจะมีการเตรียมสัมภาระและข้าวของให้ศพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยจำเป็นในการดำเนินงาน ได้แก่ ย่าม มีด หม้อ ชาม ถ้วย ไม้ขีดไฟ เชื้อมัน เชื้อข้าว กล้ากล้วย ยาสูบ หมาก พลุ เป็นต้น ข้าวของสัมภาระทั้งหมดจะบรรจุลงในกะฉุกใบหนึ่ง เมื่อได้ เวลาปลงศพ กะฉุกใบนี้ก็จะถูกเอาไปด้วย ปลงศพเสร็จแล้วจะนำกะฉุกใบนี้ไปวางไว้ใต้ต้นไม้ จากนั้นนำขอเกี่ยวคอเสื้อผู้ทำพิธีและดึงกลับบ้านพอเป็นพิธี การทำพิธีส่งสัมภาระ และข้าวของให้ศพนี้ มีความหมายว่า ในโลกหน้าวิญญาณของศพจะต้องกลับไป

ทำมาหากินเช่นเดียวกับชีวิตในโลกนี้ จึงต้องมีการมอบสัมภาระ และข้าวของให้ มิเช่นนั้นวิญญานจะมีความ
ยากลำบาก ไม่มีข้าวของ และเครื่องใช้ในการทำมาหากิน

ข้อห้ามหลังปลงศพ หลังจากปลงศพแล้วจะมีข้อห้ามในประเพณี คือ ไม่ให้คนในหมู่บ้านออกไปทำมาหา
กินนอกบ้าน ส่วนจะห้ามกี่วันนั้นขึ้นอยู่กับว่าศพนั้นมีการเก็บไว้กี่วัน หากเก็บไว้หนึ่งวันก็จะห้ามออกไปทำงาน 1
วัน ถ้าเก็บ 3 วันก็จะห้าม 3 วัน เป็นต้น ข้อห้ามนี้ เรียกว่า “ตึนากะเกระ” หมายความว่า “ข้อห้ามผีผู้ตาย”
เพราะกะเหรี่ยง ปกาเกอญอเชื่อว่าหลังจากปลงศพผีของผู้ตายยังเดินไปมาภายในบริเวณหมู่บ้าน อยู่จนกว่าจะ
พ้นจำนวนวันที่เก็บศพไว้ เพราะฉะนั้นหากผู้ใดออกนอกหมู่บ้านในช่วงนี้ ผีผู้ตายอาจเห็นเข้าและจับขวัญของผู้นั้น
ไป ซึ่งจะทำให้ผู้นั้นล้มป่วยลงได้

พืชผักของศพ หากมีผู้เสียชีวิตลงในกลางปี และผู้เสียชีวิตไม่มีโอกาสได้รับประทานพืชผักที่ตนปลูกลงไป
ในกรณีนี้ญาติพี่น้องก็จะนำผลผลิตของพืชผักต่าง ๆ ในรอบปีนั้นไปฝากไว้ที่ไร่ หรือใต้ต้นไม้บริเวณของศพก็ได้
หลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อให้วิญญานศพจะได้กลับมารับประทานผลผลิตของพืชผักเหล่านั้น แล้วจะได้
กลับไปสู่สุคติด้วยความสงบสุข จะได้ไม่กลับมาขอจากญาติพี่น้องอีก

ปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนไป จากที่เคยทำพิธีแบบดั้งเดิม จึงหาช่างศพแบบดั้งเดิมได้ยาก
มากขึ้น จะเห็นได้อย่างง่าย ๆ เช่น เสื้อผ้าที่ใส่ห่อศพได้มีการเปลี่ยนมาใช้เป็นโลงศพแทน และพิธีการประกอบ
ทางศาสนาอย่างการขับลำนำ หรือ "อีทาวาซี" แทบจะไม่ทำกันคนรุ่นหลัง จะมีส่วนน้อยมากที่จะให้ความสำคัญ
ตรงจุดนี้ เนื่องจากการทำพิธีแบบดั้งเดิมต้องใช้เวลาเป็นข้ามคืนข้ามวัน ในสังคมที่คนปัจจุบันต้องเร่งรีบ จึงมี
การย่อระยะเวลาในจุดนี้ ทำให้ส่วนสำคัญของพิธีได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบใหม่ คือ รวดเร็ว และลดขั้นตอนของ
บางอย่างไป

พิธีกรรมผูกข้อมือเรียกขวัญเดือนเก้าของชนเผ่ากะเหรี่ยง

ประเพณีผูกข้อมือเรียกขวัญเดือนเก้า หรือโคยจิวหล่าเขาะวี่ ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง อำเภอสังขละ
บุรี จ.กาญจนบุรี เป็นประเพณีสำคัญต่อจิตวิญญาณ และการดำรงอยู่ของชาวกะเหรี่ยงที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่
ครั้งอดีตกาล ซึ่งพิธีจะจัดให้มีขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 ของทุกปี

พิธีในช่วงเช้าจะเริ่มด้วยการไหว้พระรับศีลจากพระภิกษุสงฆ์ ก่อนที่ผู้มาร่วมงานจะร่วมกันทำบุญตักบาตร
และกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว จากนั้นจึงจะเข้าสู่พิธีผูกข้อมือโดยการอัญเชิญเครื่องประกอบพิธี
ผูกข้อมือ ด้วยการใช้เด็กชายหญิง 7 คู่ ค่อยๆ เดินขึ้นวัดเข้าสู่พื้นที่ที่จัดไว้สำหรับประกอบพิธีผูกข้อมือเรียกขวัญ
บรรจงถือกระดิ่งที่สานจากไม้ไผ่ ภายในบรรจุสิ่งมงคลที่เป็นตัวแทนแห่งความสุขความเจริญรุ่งเรือง ได้แก่ จานไม้/
ถาดไม้ (สอนให้ลูกหลานเชื่อฟังพ่อแม่ปู่ย่าตายายหรือผู้นำ) ไม้พายข้าว (อุปกรณ์ทำอาหารใช้เคาะเรียกขวัญ) ด้าย
สีขาว (สื่อถึงความรักใคร่ปรองดอง) ข้าวสุก (สื่อถึงความสามัคคีเป็นกลุ่มก้อน) ข้าวต้มมัด (สื่อถึงความร่วมมือ ไม่
แตกแยก) น้ำ (สื่อถึงความร่มเย็น) กล้วย (สื่อถึงความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน) อ้อย (สื่อถึง
สัมพันธไมตรีอันดี) และ ดอกดาวเรือง (สื่อถึงความเจริญเติบโต)

จากนั้นผู้สูงอายุซึ่งเป็นคู่สามีภรรยาที่ดำเนินชีวิตบนความดีงาม มีครอบครัวที่ดี (ผัวเดียว-เมียเดียว) เป็นที่ยกย่องจากชาวบ้านจะเป็นผู้ประกอบพิธีเรียกขวัญ ตามด้วยผู้สูงอายุชาย (เจ้าพิธี) จะทำการผูกข้อมือเรียกขวัญให้พระภิกษุที่จำพรรษาในวัดไลโว พร้อมกับนั้นผู้สูงอายุจะเริ่มผูกข้อมือเรียกขวัญให้กันและกันก่อน โดยจะเลือกสิ่งของมงคลทั้ง 5 วนรอบเทียนที่ถูกจุดไว้เพื่อให้แสงสว่าง 3 รอบ จุ่มน้ำ 1 ครั้ง ก่อนจะวางลงในมือ พร้อมนำด้ายขาวที่จัดเตรียมไว้มาผูกข้อมือ 3 รอบ โดยเริ่มจากมือขวา ต่อด้วยมือซ้าย ระหว่างผูกข้อมือจะกล่าวคำเรียกขวัญเป็นภาษากระเหรี่ยงที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า "ปร้อยหล่า ปร้อยหล่า" ก่อนจะต่อด้วยการเรียกให้ขวัญกลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว กลับมาอยู่กับพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย กลับมาอยู่กับพี่น้อง อยู่กับเหย้ากับเรือน (จากเดิมที่ที่อาจไปหลงอยู่ตามป่าเขา แม่น้ำลำธาร) เมื่อขวัญกลับมาแล้วก็ขอให้ปราศจากทุกข์โศกโรคร้าย พบแต่สิ่งที่ดี มีทรัพย์สินเงินทอง อยู่เย็นเป็นสุข จากนั้นผู้ประกอบพิธีเรียกขวัญจะรวบมือทั้ง 2 ข้างของผู้เข้าพิธี แล้วนำเศษด้ายที่ตัดแล้วรวมกับข้าวต้มและดอกไม้ จุ่มน้ำลากจากข้อมือขึ้นไปตามแขนก่อนจะนำไปวางไว้บนศรีษะของผู้เข้าพิธี เป็นอันเสร็จพิธี ต่อจากนั้นผู้สูงอายุจะทำการผูกข้อมือเรียกขวัญให้คู่เด็กชายหญิง ก่อนจะทำการผูกข้อมือเรียกขวัญให้ผู้ที่มาร่วมพิธีจนครบทุกคน

ทั้งนี้ สืบเนื่องจากชาวกระเหรี่ยงมีความเชื่อว่าทุกชีวิตมี "ขวัญ" เป็นส่วนประกอบสำคัญทางจิตวิญญาณ แต่การที่ต้องออกจากบ้านไปไกลเพื่อทำงาน หรือการเข้าป่าทำไร่ หาของป่า การต้องพบเจอเหตุการณ์ที่อาจทำให้ตกใจ อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ขวัญที่มินั้นหายไป เมื่อถึงเวลาในเดือน 9 จึงต้องมีการทำพิธีเพื่อเรียกขวัญให้กลับคืนมา เพื่อให้ขวัญได้กลับคืนมาอยู่กับเจ้าของ ซึ่งจะส่งผลให้เรามีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ มีความสุข ความเจริญในทุกๆ ด้าน แต่เดิมพิธีผูกข้อมือเรียกขวัญจะทำการกันในครอบครัว หรือในหมู่เครือญาติ แต่ด้วยสภาพสังคมและวิถีชีวิตในปัจจุบันที่หลายคนต้องจากบ้าน บางครั้งจึงไม่สามารถเดินทางกลับไปร่วมพิธีกับครอบครัวที่บ้านได้ จึงได้มีการริเริ่มจัดพิธีผูกข้อมือเรียกขวัญที่วัด เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกกับประชาชนบางกลุ่ม การจัดพิธีที่วัด มีข้อดีที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสพบปะกันในหมู่เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน และญาติพี่น้อง ทำให้เกิดความรักความสามัคคี และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ภาพที่ 5 การผูกข้อมือเรียกขวัญ

พิธีกรรมข้าวใหม่กะเหรี่ยง

ร่วมกินข้าวใหม่กะเหรี่ยงไผ่ล่อง “อั้งปั้งซั้ง” เมื่อก่อนกะเหรี่ยงไผ่ล่อง จะทำพิธีกินข้าวใหม่ในครอบครัวแล้วแต่ช่วงเวลาที่แต่ละครอบครัวจะเก็บเกี่ยวข้าวใหม่ได้ ซึ่งไม่พร้อมกัน แต่ในปัจจุบัน ชุมชนกะเหรี่ยงบางกะมาอยากให้ลูกหลานได้เรียนรู้ภูมิปัญญาในการกินข้าวใหม่ รวมถึงอยากให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมกันมากขึ้น จึงจัดพิธีกินข้าวใหม่ในชุมชน ทุกคนต่างนำข้าวใหม่และผลผลิตแรกในไร่หมุนเวียนมารวมกันช่วยกันจัดงานขึ้นมา ถือเป็นงานเปิดพื้นที่ให้ผู้สนใจต่างวัฒนธรรม ต่างชุมชน มาร่วมกินข้าวใหม่ด้วยกัน

การกินข้าวใหม่ หรือทำบุญข้าวใหม่ ของกะเหรี่ยงเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่อยากรักษาภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ โดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของโลกปัจจุบันด้วย เดิมทีชาวกะเหรี่ยงจะ “กินข้าวห่อ” ในช่วงแรกเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวจากไร่หมุนเวียน แต่อาจไม่เกิดขึ้นโดยพร้อมเพรียงกัน บางครอบครัวทำพิธีอย่างละเอียดทุกขั้นตอน บางครอบครัวทำเท่าที่รู้ และบางครอบครัวไม่ทำเลย เพราะไม่ได้ปลูกข้าวหรือปลูกข้าวน้อยลง จากนั้นเมื่อเวลาผ่านไป เกิดการเดินทางแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมง่ายขึ้น ชาวกะเหรี่ยงบ้านบางกะมา ได้เห็นชุมชนกะเหรี่ยงอื่นๆ ทำพิธีกินข้าวใหม่ร่วมกันแล้วเห็นถึงพลังของการมีส่วนร่วม จึงนำมาต่อยอดในชุมชนตนเอง เพื่อส่งต่อสืบทอดไม่ให้วิถีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการกินข้าวใหม่สูญหายไป ต่อมาจึงได้เปิดพื้นที่ให้ผู้คนต่างชุมชน ต่างวัฒนธรรม เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนด้วย โดยถือเป็นงานมีส่วนร่วมของคนในชุมชน องค์กรรัฐ องค์กรชุมชน และภาคประชาชนอย่างแท้จริง

การสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ร่วมพิธีกินข้าวใหม่กะเหรี่ยงบ้านบางกะมา และได้แลกเปลี่ยนการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ ศมส. ได้ผลักดัน พรบ. ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง กลุ่มชาติพันธุ์เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ต้องให้การส่งเสริมอย่างมีศักดิ์ศรี ทำไมเราต้องให้ความสำคัญกับชาติพันธุ์

1. เพราะกลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้ มีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่เป็นมรดกของชาติ (เป็นของมีค่า ส่งต่อได้)
2. เพราะกลุ่มชาติพันธุ์มักโดนดูถูกเหยียดหยาม ดูหมิ่นความเชื่อว่ามีเหตุผล ซึ่งแท้จริงแล้วความเชื่อที่ว่านั้น คือความรู้ และให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความภูมิใจในความรู้นี้
3. เพราะกลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพ มีพลัง มีความคิด มีทุนทางวัฒนธรรมที่จะพัฒนาประเทศได้ ถ้าสังคมไม่ให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะเสียความรู้ ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไป

เห็นอะไรในพิธีกินข้าวใหม่ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านบางกะมา

1. การแบ่งบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย เด็ก ผู้เฒ่าผู้แก่ ที่มีหน้าที่ชัดเจน กลายเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต่างกัน เป็นพื้นที่ในการจัดการชุมชน เกิดการสำรวจทุนชุมชนที่นำมาอยู่ในพื้นที่ของพิธีนี้
2. ชุมชนเข้มแข็ง มองเห็นความภูมิใจในศักดิ์ศรีของตน มีศักยภาพ มีความเชื่อมั่น มีการระดมทุนได้มาก ทั้งทุนทางความรู้ ทุนทางเครือข่าย และทุนทางวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการที่ดีที่พึ่งพาหะที่จะนำคนขึ้นมาร่วม

พิธีในพื้นที่ ระบบการจัดการไฟจากโซลาเซลล์ที่มีจำนวนจำกัด ระบบการจัดการน้ำดื่มน้ำใช้ให้เพียงพอต่อผู้มาร่วมงาน สดท้ายแล้วมองเห็นพื้นที่ที่พร้อมและเหมาะสมในการจัดพิธี

3. การเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ ที่ได้เรียนรู้วิธีการปลูกข้าว หยอดข้าว

ภาพที่ 6 พิธีกรรมข้าวใหม่กะเหรี่ยง

ภาพที่ 7 อุปกรรมในพิธีกรรม

พิธีกรรมของชนเผ่าม้ง

พิธีกรรมการแต่งงานของชนเผ่าม้ง

สำหรับการจัดงานแต่งงาน พิธีการรับเจ้าสาวเป็นขั้นตอนที่ชาวม้งให้ความสำคัญ โดยการจัดพิธีนี้จะมีขั้นตอนไม่มากแต่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาและความเคารพต่อบรรพชน เมื่อบ้านไหนมีคนแต่งงานก็จะต้องทำพิธีเซ่นไหว้เพื่อรายงานต่อบรรพบุรุษโดยเครื่องเซ่นมีแค่น้ำสุกร1ชาม ข้าวสวยหนึ่งถ้วยและเหล้า1แก้ว ในพิธีเจ้าบ่าวกับเจ้าสาวจะใส่ชุดประจำชนเผ่า นายหว่างอามัวเผยว่า “เมื่อถึงบ้านภรรยาแม่ของแฟนก็ได้เตรียมชุดแต่งงานให้คู่รักเพื่อใส่ในระหว่างงานเมื่อถึงบ้านสามีที่บ้านผมก็เตรียมอีกชุดไว้สำหรับเจ้าบ่าวเจ้าสาวเช่นกันโดยสองชุดจะมีความแตกต่างกันทั้งการออกแบบและสี ซึ่งของผู้ชายเป็นสีขาวย ผู้หญิงเป็นสีดำ” ตามประเพณีของชาวม้งในระหว่างการส่งเจ้าสาวผู้ที่เข้าร่วมขบวนแห่จะมีมืออาหารระหว่างทางเพื่อเป็นการรายงานต่อเจ้าที่เจ้าทางว่าฝ่ายชายได้รับเจ้าสาวแล้วขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงคุ้มครองปกป้องให้ทั้งคู่มีความสุขและโชคดีเมื่อขบวนถึงบ้านฝ่ายชายก็มีการจัดพิธีเซ่นไหว้รายงานต่อบรรพบุรุษของตระกูลว่านับตั้งแต่บัดนี้บ้านจะมีสมาชิกใหม่เพิ่มอีกคน ซึ่งหลังพิธีชาวบ้านก็จะมาร่วมแสดงความยินดีกันที่บ้านของเจ้าบ่าว

ภาพที่ 8 พิธีแต่งงานของชาวม้ง

ปัจจุบันขั้นตอนต่างๆในพิธีแต่งงานของชาวม้งดูเหมือนจะเรียบง่ายกว่าก่อนเพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตสมัยใหม่แต่หนุ่มสาวทุกคนก็ยังคงตระหนักถึงการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชนเผ่าตนเพื่อส่งเสริมให้พัฒนาต่อไปควบคู่ไปกับการพัฒนาชีวิตให้มั่นคงไม่ต้องอดอยากยากจนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชีวิตวัฒนธรรมใหม่ในท้องถิ่นเขตเขาของประเทศ

พิธีกรรมการตายของชนเผ่าม้ง

ม้งเชื่อว่าพิธีศพที่ครบถ้วนถูกต้องจึงจะส่งวิญญาณผู้ตายไปสู่สุคติ และควรที่จะตายในบ้านของตน หรือบ้านญาติก็ยิ่งดี เมื่อทราบแน่ชัดว่าบุคคลนั้นใกล้เสียชีวิตแล้วบรรดาญาติสนิทจะมาชุมนุมพร้อมเพียงกัน เพื่อที่จะได้มาดูแลคนที่ใกล้จะเสียชีวิต ม้งมีความเชื่อว่าการตายในบ้านของตนเองนั้น เป็นผู้มีบุญมาก เพราะได้เห็นลูกหลานของตนเองก่อนตาย ผู้ตายจะได้นอนตายตาหลับพร้อมกับหมด ห่วงทุกอย่าง เมื่อแน่ใจว่าสิ้นลมหายใจแล้ว ญาติจะยิงปืนขึ้นไปบนฟ้า 3 นัด เป็นสัญญาณบอกว่าการตายเกิดขึ้นในบ้านหล้าชาวบ้าน หรือญาติใกล้เคียงจะมาช่วยกันจัดงานให้กับผู้ตาย โดยอาบน้ำให้ศพก่อน จากนั้นก็จะแต่งกายให้ศพ ด้วยเสื้อผ้าที่ลูกหลานได้เตรียมไว้ให้ก่อนตาย ซึ่งเป็นผ้าปักด้วยลวดลายงดงาม มีฝักรองศีรษะต่างหมอน หากว่าเป็นผู้ชายจะมีผ้าคาดเอว หรือปกเสื้อ หากว่าเป็นผู้หญิงบริเวณใบหน้าจะคลุมด้วยผ้าแดง เพื่อไม่ให้ผู้ตายต้องตากหน้าต่อหน้าธารกำนัล ผู้ชายจะให้แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายของผู้หญิง ส่วนผู้ตายที่เป็นผู้หญิงจะแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายของผู้ชาย แล้วนำศพไปวางนอนขนานกับฝาผนังซึ่งอยู่ตรงกันข้าม กับประตูบ้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละนามสกุลที่แตกต่างกันออกไป จะมีการผูกข้อมือญาติทุกคนด้วยผ้าสีแดง ห้ามแกะออกจนกว่าจะเสร็จงานศพ บางแห่งจะมีการคาดศีรษะด้วยผ้าสีขาว ดังเช่นพิธีศพของชาวจีนชาวม้งเชื่อว่าเมื่อมีเด็ก หรือใครก็ตามที่หกล้มบริเวณบ้านของผู้ตาย ให้รีบทำพิธีเรียกขวัญบุคคลนั้นกลับมา มิฉะนั้นวิญญาณของผู้ตายจะนำวิญญาณของผู้หกล้มไปด้วย ชาวม้งมีความเชื่อว่าจะระหว่งการเดินทางไปยังปรโลก วิญญาณของผู้ตายอาจถูกรั้งไว้ ด้วยการปอกหัวหอมในชั้นปรโลก ทำให้เดินทางไปเกิดได้ช้าลง ดังนั้นชาวม้งจึงนิยมพัน นิ้วมือศพด้วยด้ายสีแดง เพื่อให้วิญญาณสามารถอ้างได้ว่าเจ็บนิ้วไม่สามารถปอกหอมได้ รวมทั้งมีการสวมรองเท้าให้ศพ ตามความเชื่อที่ว่าวิญญาณจะต้องเดินทางฝ่าดงบุงยักษ์ ซึ่งศพจะถูกจัดวางบนแคร่หามสูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร ตั้งบนพื้นไถลศาล พระภูมิหรือศาลบรรพชน ภาษาม้งเรียกว่า "สื่อ ก่าง" รอให้ญาติมารวมกันครบ ระหว่างรอญาติเดินทางมา จะมีการตั้งข้าวให้ศพ วันละ 3 เวลา แต่ละครั้งจะต้องยิงปืน 3 นัด และมีการจุดตะเกียงวางไว้ที่ลำตัวของศพ

หากผู้ตายยังมีหนี้สินอยู่ ญาติจะช่วยกันชำระหนี้แทนให้เรียบร้อยก่อนจะฝังศพ เพื่อให้ผู้ตายมีชีวิตที่เป็นอิสระ มั่งคั่ง และมีความสุขในชาติหน้า (ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นการนำศพไว้ในโลง เพื่อไม่ให้ศพมีสภาพที่ไม่น่าดู แต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับความเชื่อ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น ๆ ด้วย) เมื่อญาติมาครบแล้ว จึงนำแคร่วางศพตั้งในที่สูงเหนือพื้น และฆ่าไก่สำหรับเซ่นไหว้ นำไปวางไว้ข้างศีรษะศพ ผู้เฒ่าซึ่งเป็นหมอผีในการทำพิธีสวดให้ผู้ตายไปสู่ปรโลก โดยจะใช้ไม้เสียบทายาวประมาณเจ็ดนิ้ว เสียบทายาวให้กับวิญญาณผู้ตายพร้อม ๆ กับรินเหล้า

และตักข้าวปลาอาหารไปด้วย ผู้เฒ่าจะบอกกับวิญญาณว่าเมื่อไปถึงที่ใดให้ทำอะไรเช่น หากร้อนแดดให้เข้า อาศัยร่มเงาจากปีกไก่ หรือใต้หางไก่ หากฝนตกให้เดินทางสายกลางตามไก่ เพื่อไปสู่ดินแดนแห่งบรรพชน เมื่อไปถึงสถานที่ตรงนี้ให้จุดธูป จุดเทียนเผากระดาษ เป็นต้น ซึ่งในระหว่างที่ผู้ตายเดินทางไปสู่ปรโลก หากว่าพิธีกรรมไม่นาน แสดงว่าวิญญาณของผู้ตายรับรู้ และยินยอมที่จะไปตามทางที่ว่านั้น แต่หากว่าพิธีกรรมนาน แสดงว่าวิญญาณของผู้ตายไม่ยอมไป ยังมีความเป็นห่วงลูกหลาน ญาติ พี่น้องอยู่ในระหว่างจัดพิธีศพนั้น จะมีการพับกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ เช่น รูปเรือ กระดาษที่ใช้จะเป็นกระดาษเงิน กระดาษทอง เพื่อให้วิญญาณของผู้ตายจะได้ไม่ลำบากในระหว่างเดินทางไปสู่ปรโลก และจะได้มั่งมีศรีสุขในชาติหน้าหากผู้ตายเป็นผู้สูงอายุ ลูกหลานจะรวมตัวกัน เพื่อคารวะศพทุกวัน เช้า และเย็น ภาษาม้งเรียกว่า "ซอก-xyom" มีพิธีการมอบผ้าปัก เป็นผ้าสี่เหลี่ยมสีแดง มีการปักเป็นลวดลายต่าง ๆ ภาษาม้งเรียกว่า "น้อง จ๋อง-noob ncoos" ซึ่งผ้าเหล่านี้จะทำให้วิญญาณมีไร่ มีนา มีทรัพย์สิน มั่งคั่งร่ำรวยในชาติหน้า ผู้ที่จะให้ น้อง จ๋อง-noob ncoos นี้คือลูกสาวของผู้ตายจะเป็นผู้ที่ทำให้ มีการตัดกระดาษ แขนงไว้ข้างฝาทั้งสองข้างของตัวบ้าน เพื่อที่จะเผา และเป็นการส่งตัวผู้ตายให้ไปถึงที่หมายด้วย (ปัจจุบันได้มีการนำพวงหรีดไว้อาลัยร่วมกับการแขวนกระดาษด้วย) พิธีศพของม้งบรรดาญาติ และผู้คนทั้งที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ และต่างหมู่บ้านจะมาช่วยเหลือพิธีกรรมด้วยทุกคืน โดยเฉพาะสมาชิกในบ้านที่เป็นผู้ชาย ภาษาม้งเรียกว่า "เป้า หยุ่น-txwg tuag" ซึ่งเชื่อกันว่า เมื่อเราได้ให้ความช่วยเหลือเขา และเมื่อครอบครัวของเรามีงานศพจะได้มีคนอื่นมาช่วยอีก เป็นการแสดงน้ำใจอย่างหนึ่งของชาวม้งเรา หากผู้ตายเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และเป็นที่นับหน้าถือตาแก่บุคคลทั่วไป จะจัดพิธีใหญ่โต และครบถ้วนแขกเหรื่อ หรือบุคคลที่รู้จักกับผู้ตาย จะมาร่วมแสดงความอาลัยอย่างสุดซึ้งต่อหน้าผู้ตาย โดยทายาทของผู้ตายจะเป็นผู้ไปรับแขกด้วยตัวเองถึงประตูบ้าน และเชิญให้แขกมายังตัวศพเพื่อร่วมไว้อาลัย เมื่อมีแขกที่ให้ความช่วยเหลือทุนทรัพย์ในการจัดพิธีศพ ทายาทของผู้ตายซึ่งเป็นเจ้าภาพจะต้องกล่าวขอบคุณแขกผู้หนึ่งด้วย ซึ่งในคืนก่อนวันที่จะนำศพไปฝังจะมีการสวด และบอกเรื่องราวต่าง ๆ ในภาษาม้งเรียกว่า "ฮ่า จีต สาย-has txwv xaiv" โดยจะมีคนหนึ่ง ซึ่งร่ำเรียนมาทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะเป็นผู้บอกกล่าว นิยมทำกันกรณีผู้ตายเป็นผู้ใหญ่ที่มีลูกหลาน หรือญาติพี่น้องเยอะ และผู้ตายเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่นับหน้าถือตาซึ่งพิธีนี้ จะเป็นการสั่งสอนลูกหลานว่าเมื่อตัวเองไม่มีหัวหน้า ครอบครัวแล้วควรจะทำอย่างไรต่อไป ซึ่งจะบอกเป็นท่วง ทำนองที่คล้องจองกันไพเราะและซาบซึ้งมาก หากไม่ได้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบจะไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่พูดได้ จะพูดเป็นเรื่องราวติดต่อกัน ตั้งแต่เวลาประมาณสองทุ่มไปจนถึงสองยาม หรือประมาณตีสองตีสามในคืนนี้จะมีบรรดาเพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้องมารวมตัวกัน เพื่อที่จะฟังการสวดด้วย วันที่จะนำศพไปฝัง ช่วงเช้าจะให้ลูกหลานของผู้ตายทำความสะอาดศพอีกรอบ โดยจะล้างมือของศพให้ครบทุกคน จะมีการฆ่าวัวเพื่อบูชาศพ บางนามสกุลญาตินำคานมาหามแคว่ร่างศพออกจากเรือน เพื่อนำไปยังลานที่ได้เตรียมไว้เพื่อทำพิธีกรรมอีกรอบ ซึ่งเรียกว่า "ชื่อ ฉ้า-tswm tshaav" แต่บางแซ่จะไม่มีการ "ชื่อ ฉ้า-tswm tshaav" เมื่อทำพิธีเสร็จแล้วญาติจะนำคานมาหามศพไปฝังในสุสาน ในช่วงเวลาประมาณบ่ายคล้อย หรือ 16.00 น.

ในขบวนแห่ศพจะมีผู้นำขบวนเดินเป่าแคนไม้ฆางตลอดทาง ตามด้วยสาวถือคบเพลิง เพื่อส่องทางให้ศพ แต่เมื่อนำศพผ่านพ้นเขตหมู่บ้าน สาวจะโยนคบเพลิงทิ้งแล้ววิ่งหนีกลับบ้านไป ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้วิญญาณไม่สามารถย้อนกลับเข้าบ้านได้ เมื่อขบวนถึงสุสาน จะมีผู้เฒ่าสวดทำพิธีอีกครั้งหนึ่ง ศพจะถูกหย่อนลงในหลุมที่เตรียมไว้ ซึ่งหลุมศพนี้จะดูจากตำราฮวงจุ้ย หรือผู้เฒ่าที่เชี่ยวชาญเรื่องฮวงจุ้ยในหมู่บ้านนั้น ๆ บางครั้งก็เป็นสถานที่ฝังศพผู้ตายได้เตรียมบอกกล่าวล่วงหน้าแก่ลูกหลาน ว่า เมื่อถึงเวลาตัวเองสิ้นลมหายใจ ให้นำศพตัวเองไปฝังไว้ยังสถานที่ที่ตนได้บอกไว้ จากนั้นญาติจะกลบดินปิดปากหลุม แล้วจัดวางก้อนหินเหนือหลุมศพ รวมทั้งปิดด้วยกิ่งไม้เพื่อไม่ให้สัตว์มาคุ้ยเขี่ยหลุมศพ แล้วจึงจัดการเผากระดาษ หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่มอบให้กับศพ เมื่อครั้งจัดพิธีที่บ้านส่วนแรกที่ห้ามศพมานั้น จะถูกตัดครึ่งเพื่อไม่ให้กลับบ้านไป พาคนอื่นสู่ปรโลกอีก ในระหว่างทางนั้น ห้ามไม่ให้เด็ดดอกไม้ หรือใบหญ้าใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อให้วิญญาณได้ไปสู่สุคติ และห้ามไม่ให้ลูกหลาน หรือญาติร้องไห้ในระหว่างทาง มิฉะนั้นวิญญาณจะกังวลใจในการไปสู่ปรโลก สำหรับ ศพของผู้มีอายุจะถูกฝังตามไหล่เขา ซึ่งมีสันเขารอบด้าน สันเขาด้านซ้ายหากหันหน้าไปทางทิศตะวันออก จะมีบริเวณฝังศพของญาติฝ่ายหญิง ด้านขวาของสันเขาเป็นของญาติฝ่ายชาย ทิวเขาที่รายล้อมรอบเขาที่ฝังศพ ส่งผลต่อลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยนับจากทิวเขาที่อยู่ด้านซ้ายของศพ เป็นฝั่งที่บอกถึงความเจริญรุ่งเรือง สุขภาพ และความมั่งมีศรีสุข หากมีทิวเขาที่อยู่ด้านซ้ายของศพยาวมากกว่า หรือสูงกว่าอีกฝั่ง แสดงว่าจะมีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่า

มั่งห้าม ฝังศพลูกในวันคล้ายวันฝังบิดามารดา เพราะเชื่อว่าจะทำให้การทำมาหากินไม่เจริญ และห้ามนำศพอื่นไปฝังในระดับเดียวกันอีกในไหล่เขานั้น เว้นแต่จะฝังให้ต่ำกว่า หรือเอียงไปจากศพที่ฝังไว้ก่อน ถ้าฝังอยู่ในระดับเดียวกันจะทำให้ผู้ตายแย่งที่ทำกินกัน และจะกลับมารบกวนทำให้ญาติพี่น้องเจ็บป่วย ห้ามฝังศพไว้บนไหล่เขาซึ่งมีหมู่บ้านตั้งอยู่ สำหรับศพเด็กนิยมฝังไว้ในบริเวณเดียวกัน เพื่อให้เป็นเพื่อนเล่นกันแก่หงา มั่งเชื่อว่าเด็กนั้นยังความกลัวผีมาก ฉะนั้นจึงนำไปฝังที่ใกล้ ๆ กัน หรือที่เดียวกันบางครั้งครอบครัวอาจจะล้อมรั้วบริเวณหลุมศพ เพื่อไม่ให้สัตว์ หรือแมลงต่าง ๆ มาคุ้ยเขี่ยหลุมศพได้ พอหลังจากนี้แล้วห้ามไม่ให้ญาติไปดูแลหลุมศพของผู้ตายอีก เมื่อครบ 13 วัน จะมีการทำพิธีปลดปล่อยดวงวิญญาณของผู้ตายให้ไปผุดไปเกิด และหากเมื่อพ้น 13 วันไปแล้ว จึงจะสามารถไปดูแลหลุมศพ หรือสร้างสุสาน (ฮวงจุ้ย) ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละนามสกุลด้วยเช่นกัน ที่ซึ่งช่วงเป็นระยะเวลาที่วัน กี่ปี จึงจะไปดูแลหลุมศพได้

ชาวมั่งเชื่อว่าหลุมศพ หรือสุสานที่มีหลุมรก ๆ เช่น ผักโขม (ที่มีหนาม) จะทำให้ครอบครัวญาติพี่น้องของผู้ตายอยู่ดีมีสุข อย่างไรก็ตาม ความเชื่อสำหรับกรณีที่เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ หรือถูกทำร้ายด้วยอาวุธ บางนามสกุลญาติจะไม่นำศพเข้าบ้าน แต่จะจัดสุราอาหารออกไปเช่นไหว้ให้ไกลจากตัวบ้านออกไป ก่อนจะฝังศพในลักษณะเดียวกับศพทั่วไป แต่บางนามสกุลก็จัดพิธีในบ้านเช่นเดียวกับศพทั่วไปเช่นกันการไว้ทุกข์ ญาติพี่น้องจะไว้ทุกข์ให้ผู้ตายประมาณ 13 วัน ไม่มีการแต่งตัวเป็นพิเศษแต่อย่างใด คงเป็นไปตามปกติ แต่ห้ามปฏิบัติกิจบางอย่างซึ่งจะทำให้ผู้ตายไปเกิดไม่ได้ กล่าวคือ ห้ามซักเสื้อผ้า และหริวม เพราะสิ่งสกปรกในผ้าจะเข้าไปในอาหารของผู้ตาย ห้ามต่อถ่ายเพราะถ่ายจะพันแข้งขาของผู้ตาย ห้ามเย็บผ้าเพราะเชื่อว่าผู้ตายจะถูกเข็มแทง ถ้าสามี หรือภรรยาตาย

ห้ามแต่งงานใหม่ในพื้นที่ จนกว่าจะพ้น 13 วันไปแล้ว เพราะจะทำให้ผู้ตายมีความกังวลในสามิ หรือภรรยาของตน ในปัจจุบันม้งยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมนี้ไว้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนก็คือมีการนำศพมาบรรจุไว้ในโลงศพ เพื่อให้แขกที่มาแสดงความเสียใจจะได้มีความรู้สึกที่ดีไปด้วยส่วนในอดีต นั้นไม่มีการนำศพมาใส่โลง และจะนำมาใส่แคร์ไม้แทน

พิธีกรรมปีใหม่ม้ง

ประเพณีปีใหม่ม้ง หรือที่ชาวม้งเรียกกันว่า “น่อเป็โจวฮ์” แปลตรงตัวได้ว่า “กินสามสิบ” สืบเนื่องจากชาวม้งจะนับช่วงเวลาตามจันทรคติ โดยจะเริ่มนับตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำ ไปจนถึง 30 ค่ำ (ซึ่งตามปฏิทินจันทรคติจะแบ่งออกเป็นข้างขึ้น 15 ค่ำ และข้างแรม 15 ค่ำ) เมื่อครบ 30 ค่ำ จึงนับเป็น 1 เดือน ดังนั้นในวันสุดท้าย (30 ค่ำ) ของเดือนสุดท้าย(เดือนที่ 12) ของปีจึงถือได้ว่าเป็นวันส่งท้ายปีเก่า ช่วงวันฉลองปีใหม่ส่วนใหญ่จะตกอยู่ประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ช่วงเทศกาลปีใหม่เป็นช่วงพักผ่อน และเป็นโอกาสในการเลือกคู่ครองเพราะกิจกรรมรวมผู้คนจากต่างหมู่บ้าน เทศกาลปีใหม่ยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคม ดังเช่น การกราบไหว้ผู้หลักผู้ใหญ่ในเผ่า นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นความผูกพันวิถีความเชื่อ เช่น การฆ่าสัตว์เพื่อเซ่นไหว้ การกราบไหว้เทพยดา ผี วิญญาณของบรรพชน การถือฤกษ์ยามดี ทั้งหญิงและชาย ต่างพากันสวมชุดประจำเผ่ากันทุกคน ด้วยเครื่องแต่งกายอันวิจิตรงดงาม ซึ่งแต่เดิมนั้นจะนิยมสวมใส่เสื้อผ้าแขนยาว ปลายแขนเสื้อจะมีการปักลวดลายอย่างสวยงาม ขอบแขนเสื้อจะมีการตกแต่งด้วยผ้าที่ต่างสีจากตัวเสื้อ ซึ่งเป็นงานรื่นเริงของชาวม้งของทุกๆปีจะจัดขึ้นหลังจากได้เก็บเกี่ยวผลผลิตในรอบปีเรียบร้อยแล้ว และเป็นการฉลองถึงความสำเร็จในการเพาะปลูกของแต่ละปี ซึ่งจะต้องทำพิธีบูชาถึงผีฟ้า - ผีป่า - ผีบ้าน ที่ให้ความคุ้มครอง และดูแลความสุขสำราญตลอดทั้งปี รวมถึงผลผลิตที่ได้ในรอบปีด้วย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะทำการฉลองกันอย่างพร้อมเพรียงกัน หรือตามวันและเวลาที่สะดวกของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งโดยมากจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ประเพณีฉลองปีใหม่ม้งนี้ชาวม้งเรียกกันว่า “น่อเป็โจวฮ์” แปลตรงตัวได้ว่า “กินสามสิบ” สืบเนื่องจากชาวม้งจะนับช่วงเวลาตามจันทรคติ โดยจะเริ่มนับตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำ ไปจนถึง 30 ค่ำ (ซึ่งตามปฏิทินจันทรคติจะแบ่งออกเป็นข้างขึ้น 15 ค่ำ และข้างแรม 15 ค่ำ) เมื่อครบ 30 ค่ำ จึงนับเป็น 1 เดือน ดังนั้นในวันสุดท้าย (30 ค่ำ) ของเดือนสุดท้าย(เดือนที่ 12) ของปีจึงถือได้ว่าเป็นวันส่งท้ายปีเก่า ช่วงวันฉลองปีใหม่ส่วนใหญ่จะตกอยู่ประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ในวันดังกล่าวหัวหน้าครัวเรือนของแต่ละบ้านจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อความเป็นสิริมงคลของครัวเรือน ถัดจากวันส่งท้ายปีเก่าไป 3 วัน คือวันขึ้น 1 ค่ำ 2 ค่ำและ 3 ค่ำของเดือนหนึ่ง จัดเป็นวันฉลองปีใหม่อย่างเป็นทางการ ซึ่งทุกคนจะหยุดหน้าที่การงานทุกอย่างในช่วงวันดังกล่าวนี้ และจะมีการจัดการละเล่นต่างๆ ในงานขึ้นปีใหม่ เช่น การละเล่นลูกช่วง การตีลูกช่วง การร้องเพลงม้ง

ภาพที่ 9 พิธีกรรมปีใหม่ของชาวม้ง

ทุกวันนี้แม้งานปีใหม่ม้งจะจัดตามช่วงเวลาสงท้ายปีตามจันทรคติ หรือจะตกราวเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม แต่ความหลากหลายของผู้คน ลักษณะการแต่งกาย การจัดงานและหน่วยงานในระดับท้องถิ่นมีบทบาทอย่างเป็นทางการมากขึ้น ในทางหนึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สนองการท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสอันดีให้เกิดการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมผ่านงานรื่นเริงและการละเล่น สุดท้ายสิ่งที่คงอยู่ในงานเทศกาลปีใหม่นี้ ยามที่งานเฉลิมฉลองสิ้นสุด ทุกคนต่างกลับไปดำเนินชีวิตตามปกติ พร้อมกับโชคสามและสิ่งดี ๆ ที่มาพร้อมกับปีใหม่

ประเพณีกินข้าวใหม่ของม้ง

เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยรุ่นทวด-รุ่นปู่ ซึ่งม้งจะมีความเชื่อว่าจะต้องเลี้ยง ฝิปุ-ฝิยา เพราะช่วงเวลาในหนึ่งรอบปีหรือในหนึ่งปีที่ผ่านมาฝิปุ-ฝิยา ได้ดูแลครอบครัวของแต่ละครอบครัวเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีการปลูกข้าวใหม่เพื่อจะเช่นบูชา คุณฝิปุ-ฝิยากับเจ้าที่ทุกคน ซึ่งการกินข้าวใหม่จะทำการในเดือน ตุลาคมของทุกปี ข้าวใหม่คือข้าวที่ปลูกขึ้นมาเพื่อที่จะเช่นถวายให้กับฝิปุ-ฝิยา แล้วสุกในระหว่างเดือนกันยายนถึงต้นเดือนตุลาคม แล้วจะต้องเก็บเกี่ยวโดยเกี่ยวเกี่ยวข้าว ที่มีขนาดเล็ก เพราะเกี่ยวที่ใช้เกี่ยวนั้นสามารถที่จะเกี่ยวต้นข้าวได้เพียง 3-4 ต้นเท่านั้น จะเริ่มเกี่ยวได้เมื่อรวงข้าวสุกแต่ยังไม่เหลืองมาก ต้องเกี่ยวตอนที่รวงข้าวมีสีเขียวปนเหลือง เมื่อเกี่ยวเสร็จก็จะนำมานวดให้ข้าวเปลือกหลุดออกโดยไม่ต้องตากให้แห้ง นำข้าวเปลือกที่นวดเรียบร้อยแล้ว มาคั่วให้เม็ดข้าวแข็งและเปลือกข้าวแห้ง เพื่อให้สะดวกในการตำข้าว ในอดีตนั้นนิยมการตำข้าวด้วยไค้กกระเดื่อง เมื่อตำเสร็จเรียบร้อยแล้วนำข้าวมาหุงเพื่อเช่นไหว้ฝิปุ-ฝิยา ซึ่งในการทำพิธีเช่นฝินั้นสามารถทำโดยการนำไค้ตัวผู้ที่ต้มทั้งตัวมาเช่น ไหว้ตรงฝิประตูก่อน ซึ่งตำแหน่งที่จะต้องเช่นไหว้มี 5 แห่งได้แก่ สื่อกำง ตั้งขอจิบ ตั้งขอจุด ตั้งขอจ่อง ตั้งจี้ตั้ง ขณะทำพิธีต้องสวดบทสวดเพื่อที่บอกให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือได้รับรู้และ เข้ามาทานก่อน เมื่อทำพิธีเสร็จคนในบ้านถึงจะสามารถทานต่อได้ ซึ่งพิธีกินข้าวใหม่นั้นได้สืบทอด มานานหลายชั่วอายุคน

ภาพที่ 10 เครื่องเซ่นไหว้

ภาพที่ 11 ประเพณีกินข้าวใหม่ของม้ง

ประเพณีเรียกขวัญของชาวม้ง

ความเชื่อ

ชาวม้งมีความเชื่อเรื่อง "ขวัญ" ซึ่งเปรียบเสมือนวิญญาณที่สถิตอยู่ในร่างกาย มนุษย์ทุกคนมีขวัญ 7 ดวง แต่ละดวงมีหน้าที่แตกต่างกันไป เชื่อกันว่าหากขวัญของบุคคลใดหลุดออกจากร่างกาย จะส่งผลต่อสุขภาพ จิตใจ และความเป็นอยู่

สาเหตุที่ขวัญหลุด

1. เจ็บป่วยหนัก
2. ประสบอุบัติเหตุ
3. ตกใจกลัว
4. เสียใจรุนแรง

พิธีเรียกขวัญ

ชาวม้งมีพิธีกรรมเรียกขวัญที่เรียกว่า "อ้วนั่ง" เป็นการเชิญขวัญกลับมาสู่ร่างกาย โดยมีหมอมผี หรือ "นี่ซือ" ทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบพิธี ซึ่งมีวัตถุดิบเตรียมเครื่องเซ่นไหว้ ประกอบด้วย

- ไก่ 1 ตัว
- หมู 1 ตัว
- ข้าว 1 ถ้วย
- น้ำ 1 ถ้วย
- เหล้า 1 ขวด
- เงิน 1 เหรียญ
- ด้ายแดง 1 เส้น

นี่ชื่อจะทำการร้องเพลงและทอผ้าเพื่อเชิญขวัญนี่ชื่อจะใช้ด้ายแดงผูกข้อมือผู้ป่วยเพื่อดึงขวัญกลับมา
ผู้ป่วยจะต้องดื่มน้ำที่รดด้วยเครื่องเช่นไต้หวันชื่อจะทำการเป่าขวัญให้ผู้ป่วย

ความสำคัญ

พิธีเรียกขวัญมีความสำคัญต่อชาวม้งอย่างมาก เพราะเชื่อกันว่าจะช่วยให้ผู้ป่วยหายจากอาการป่วย
กลับมามีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจที่สงบ และใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

ปัจจุบันพิธีเรียกขวัญยังคงเป็นประเพณีที่ชาวม้งปฏิบัติอยู่ แต่ด้วยวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้รูปแบบ
ของพิธีกรรมอาจมีความเรียบง่ายลง

อาชีพ

การทอผ้า

(กะเหรี่ยง) การทอผ้าของชนเผ่าชาวกะเหรี่ยง เป็นการทอแบบวิธีดั้งเดิม เรียกว่าทอแบบ กี่เอว หรือ
การทอ แบบห่างหลัง โดยใช้อุปกรณ์เครื่องทอขนาดเล็กเรียกว่า กี่เอว ลักษณะการทอผ้าแบบกี่เอวนี้นักทอจะต้องนั่ง
กับ พื้น เหยียดขาขนานตรงไปข้างหน้าทั้งสองข้าง มีสายคาด (สายคาดอาจทำด้วยแผ่นหนัง หรือผ้าที่ทอกัน
หลายๆ ชั้น หรือเชือกที่พันเป็นเกลียว)

ภาพที่ 12 การทอผ้าชาวกะเหรี่ยง

(ม้ง) สตรีชนกลุ่มน้อยเผ่าม้งมีชื่อเสียงเกี่ยวกับฝีมือและเทคนิคการทอผ้าและตัดเย็บชุดพื้นเมืองที่สวยงาม
และเป็นเอกลักษณ์ โดยศิลปะการทำลวดลายต่างๆบนชุดแต่งกายของชาวม้งจะใช้เทคนิคการวาดลายบนผ้าด้วย
ขี้ผึ้ง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง “ผลิตภัณฑ์ต่างๆของชนกลุ่มน้อยเผ่าม้ง เช่น กระโปรง เข็ม
ขัด ผ้าโพกหัว ส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการเย็บปักถักร้อย การตกแต่งผ่านการจับคู่ผ้า การวาดลายด้วยขี้ผึ้ง ซึ่งมักจะใช้
รูปตัวอักษร “เถิบ” และ “ดิง” ในภาษาฮั่น พร้อมกับรูปทรงขนมเปียกปูนหรือรูปสามเหลี่ยม ผลิตภัณฑ์ของชนกลุ่ม
น้อยเผ่าม้งมีลวดลายหลายแบบ ซึ่งสะท้อนคุณค่า ความคล่องตัวและความแตกต่างของสตรีชนกลุ่มน้อยเผ่าม้งกับ
ชนเผ่าอื่นๆ”

ภาพที่ 12 การทอผ้าชาวม้ง

การจักสาน

(จักสานของกะเหรี่ยง) ลวดลายเครื่องจักสานอยู่ จำนวน 12 แบบ คือ กลุ่มลายรุ่นเก่า ลายชอคีตา ลาย เกอะป้อเดอ ลายเกอะป้อจือ ลายก้อแล่แบว ลายเทเม ลายต้าแคว้สะ ลายต้าโเบะเซอ ลายต้าโกล่เตอะกี ลาย ประยุกต์เกิดใหม่ คือ ลายเซ่ตรา ลายแฮมโตะ ลายพอแยโผะ และลายต้าลู่ ด้านความสัมพันธ์กับการสร้างคุณค่า งานจักสานสอดคล้องกับวิถีชีวิตและคุณค่าของชุมชนด้วยการให้คุณค่าการเลือกพืชตระกูลไม้ ต้นหวาย ให้คุณค่า ต่อการประดิษฐ์เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน มีคุณค่าต่อการสร้างกิจกรรมชีวิตการประกอบอาชีพการ งาน และเครื่องจักสานเป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่ในกลุ่มเครื่องมือการเกษตร 5 ชนิด เครื่องครัวเรือน 6 ชนิด เครื่องมือจับสัตว์ 4 ชนิด มีความสัมพันธ์กับความต้องการอนุรักษ์จากคนรุ่นใหม่เพื่อดำรงคติด้านความเชื่อชุมชน และรักษาพื้นที่เพาะปลูก

ภาพที่ 13 การสานเครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวันชาวกะเหรี่ยง

(จักสารของม้ง) อุปกรณ์ เครื่องใช้ของม้งโดยปกติแล้วม้งจะมีความทำงานหนักในไร่หรือในสวนต่างๆ ม้งจึง มีการตีมิติให้เหมาะสมกับงานที่ทำเช่น การตัดไม้จะต้องใช้ มิติด้ามยาว (เม้าะจ๊วะ) หรืออาจจะใช้ขวานก็ได้ ส่วน การทำอาหารต่างจะใช้มิติด้ามสั้นหรือมิติปลายแหลม ส่วนงานที่หนักจะต้องใช้มิติที่มีขนาดใหญ่ เหมาะกับการใช้

งาน เช่น ธนูเน่ง กระดิ่งว่าง กระซอนชัวะจี้ หม้อข้าวจู้ ชันฝักเต้ากระทะเยี้ย หม้อเล็กเล่าแก้ว ชุ่มไก่เต้อะคาร์ ครกกระเดื่อง เครื่องโม่ข้าวโพนด เป็นต้น

การปักผ้า

การปักลูกเต๋อยบนผ้ากะเหรี่ยง

การปักผ้าด้วยลูกเต๋อย ซึ่งเป็นเมล็ดที่ได้จากต้นเต๋อยที่ชาวกะเหรี่ยงมักปลูกไว้ในไร่นา ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงจะนำลูกเต๋อยเหล่านี้มาแกะแยกออกเป็นเม็ดๆ แล้วนำมาเป็นวัสดุในการปักตกแต่งผ้าทอเป็นลวดลายต่างๆ เพิ่มความสวยงาม ส่วนใหญ่มักนิยมปักในเสื้อผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ผ้าสไบต่างๆ ทั้งผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมศีรษะ ตลอดจนไปจนถึงการนำไปปักตกแต่งขอบคอเสื้อ ขอบแขนเสื้อ กระเป๋าย่ามต่างๆ เป็นต้น

ภาพที่ 13 การปักลูกเต๋อยบนผ้ากะเหรี่ยง

สำหรับลวดลายในการปักลูกเต๋อยนั้น มักได้รับการถ่ายทอดมาจากในครอบครัว หรืออาจคิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ตามแต่ใจผู้ปักเองก็ได้ การปักลูกเต๋อยส่วนใหญ่มักปักประดับคู่กับด้ายแดงหรือพู่รุษสีตัดกับผ้าพื้น ลวดลายการปักอาจปักเป็นลายตารางสีเหลี่ยมข้าวหลามตัดใหญ่ๆ ง่ายๆ ไปจนถึงการปักเป็นลวดลายที่มีความถี่ สลับซับซ้อน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับฝีมือและความเชี่ยวชาญของผู้ปักแต่ละคนเป็นสำคัญ

การปักผ้าม้ง

ชาวม้งจะไม่นิยม ใช้สีแดงประดับบนเสื้อผ้า เพราะมีความเชื่อว่า สีแดงเป็นสีรุนแรง เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุไม่เป็นมงคลจะใช้เฉพาะในงานศพเท่านั้น

ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าชนเผ่าม้ง มีทั้งการปัก การเย็บ และการเขียนเทียน (การเขียนลายเทียนเฉพาะในกลุ่มม้งลาย ส่วนกลุ่มม้งดำ และม้งขาวจะไม่เขียนเทียน) ผ้าปักม้งส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายทอมือ และผ้าใยกล้วยง เทคนิคที่ใช้ในการปักผ้าม้งโดยหลักจะมี 2 แบบคือ แบบปักเป็นกากบาทคล้ายลายปักโครสติกและอีกแบบหนึ่งคือ การปักแบบเย็บปะติด เอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าของชาวม้งก็มีหลากหลายลักษณะ ทั้งลวดลาย

ดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ลวดลายที่ถูกสร้างสรรค์จากจินตนาการ
เลียนแบบมาจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัว วิถีชีวิต

ภาพที่ 13 การปักลูกเดือยบนผ้าขาม้ง

เกษตรกรรม

- การทำไร่เลื่อนลอย
- การทำนาดำ
- การปลูกพืชล้มลุกหมุนเวียน ได้แก่ พักทอง พัก พริก ฝ้าย ถั่ว งา ข้าวโพด ผักกาด
- การเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ หมู ไก่ วัว ควาย เป็นต้น
- การขายพืชไร่ ได้แก่ พริก ถั่วเหลือง งา เป็นต้น

สถานที่ท่องเที่ยว

หุบชะนี

หุบชะนีจะตั้งอยู่บนยอดดอยของหมู่บ้านโล๊ะโคะ จะมีภูเขารอบ ๆ มีธรรมชาติรอบ ๆ 360 องศา กลางคืน
อากาศค่อนข้างเย็น และมีลมแรง ในตอนกลางคืน และในตอนเช้าจะได้สัมผัสกับบรรยากาศที่เย็นสบาย ถ้าไป
ในช่วงปลายฝนต้นหนาวหรือ ในช่วงที่อากาศเย็นมาก ๆ ก็มีโอกาสดูเห็นทะเลหมอก

ภาพที่ 14 บรรยากาศหุบชะนี

สถานที่ตั้ง

หุบชะนี เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ระหว่างทางขึ้นก่อนถึงน้ำตกเต่าดำ หุบชะนีตั้งอยู่ที่หมู่บ้านโลละโคะ ตำบลโกสัมภี อำเภอเมืองโกสัมภี จังหวัดกำแพงเพชร หุบชะนีมีลักษณะเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน

การเดินทาง

เริ่มเดินทางจากอุทยานคลองวังเจ้า ช่วงแรกจะเป็นเส้นทางลาดยาง และเข้าสู่เส้นทางที่เป็นดินแดง ทางขึ้นเขา คดเคี้ยวและมีความชันในบางช่วง เส้นทางค่อนข้างมีความอันตรายเนื่องจากเป็นเส้นทางในป่า ทางโค้งแต่ละจุดส่วนใหญ่ไม่สามารถมองเห็นรถที่สวนทางมาได้ทางค่อนข้างแคบ มีรถสามารถไปได้แค่คันเดียว การเทคอนกรีต 2 เส้น สำหรับล้อรถเท่านั้น เพื่อให้ล้อรถสามารถเกาะถนนและขึ้นเขาได้ในช่วงฤดูฝน ชาวบ้าน หรือผู้ที่ใช้เส้นทางจะอาศัยการบีบแตร เพื่อส่งสัญญาณเวลาเข้าโค้งและเบี่ยงหลบเข้าขอบทางเวลาเจอกัน ระหว่างทางระยะทางจากอุทยาน ไปถึง หมู่บ้านโลละโคะ ประมาณ 14 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 30 นาที และใช้เส้นทางผ่านหมู่บ้านเพื่อขึ้นไปบนดอยอีกประมาณ 2 กิโลเมตร

ลักษณะหุบชะนี

หุบชะนีมีลักษณะเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ยอดของดอยหุบชะนีจะเป็นจุดกางเต็นท์ จะมองเห็นวิวหมู่บ้านโลละโคะ และภูเขารอบ ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับทางธรรมชาติรอบ ๆ ได้ 360 องศา บนยอดดอยจะไม่มีไฟฟ้า ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ สามารถใช้เวลาร่วมกับเพื่อน ครอบครัวได้เต็มที่ กลางคืนอากาศค่อนข้างเย็นและมีลมแรง ในตอนกลางคืน ตื่นขึ้นมาในตอนเช้าจะได้สัมผัสกับบรรยากาศที่เย็นสบาย ถ้าไปในช่วงปลายฝนต้นหนาวหรือ ในช่วงที่อากาศเย็นมาก ๆ ก็มีโอกาสดูเห็นทะเลหมอก นอกจากนี้ด้วยหุบชะนีเป็นพื้นที่ของเขตอุทยาน ทำให้มี สัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมายหลายชนิด และที่มีให้เห็นชัดที่สุดคือ ชะนี ซึ่งมีจำนวนมากที่อาศัยในถ้ำในพื้นที่บริเวณนั้น จึงเป็นเป็นที่มาของหุบชะนีนั่นเอง ดังนั้นในตอนเช้าจะได้ยินเสียงชะนีรอบเขา ถ้าโชคดี จะเห็นตัว มันกระโดดไปมาด้วย

ประวัติความเป็นมา

หุบชะนีเป็นพื้นที่ทำไร่ของชาวบ้านในหมู่บ้านโลละโคะ มีผู้คนเห็นว่าพื้นที่บริเวณนั้นเหมาะสำหรับการกางเต็นท์ในช่วงฤดูหนาว จึงมีวัยรุ่นขึ้นไปกางเต็นท์กันและถ่ายรูปลงโซเชียล จากนั้นมีนักท่องเที่ยวเข้ามากางเต็นท์กันมากขึ้นเรื่อยๆ และในบริเวณหุบชะนี จะมีชะนีจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนั้น ในตอนเช้าจะได้ยินเสียงชะนีรอบเขา ถ้าโชคดี จะเห็นตัว มันกระโดดไปมาด้วย และนั่นจึงเป็นที่มาของหุบชะนีนั่นเอง

อาหาร

อาหารชาวกระเหรี่ยง

ไก่ต้มพริกไทยดำ

ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวกระเหรี่ยง หรือ "กาหย่อ" เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเหรี่ยงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยใช้ไก่ทั้งตัวต้มกับพริกไทยดำและสมุนไพรต่างๆ รสชาติจะเผ็ดร้อน หอมกลิ่นพริกไทยดำ และมีรสชาติกลมกล่อมจากสมุนไพร ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวกระเหรี่ยง หรือที่เรียกกันว่า "ไก่ต้มพริกไทยดำป่า" เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย พม่า และลาว สูตรอาหารนี้สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยใช้สมุนไพรและเครื่องเทศท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรสชาติและคุณค่าทางโภชนาการ

ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวกระเหรี่ยงเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย พม่า และลาว อาหารจานนี้ทำจากไก่ทั้งตัวที่ต้มกับพริกไทยดำ กระเทียม เกลือ และสมุนไพรอื่นๆ ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวกระเหรี่ยงมีรสชาติเผ็ดร้อนและหอมกลิ่นพริกไทยดำ นิยมทานกับข้าวสวยหรือข้าวเหนียว

คุณค่าทางโภชนาการ: ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวกระเหรี่ยงเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ไก่เป็นแหล่งโปรตีนที่ดีต่อสุขภาพ พริกไทยดำมีสารต้านอนุมูลอิสระที่ช่วยป้องกันโรคต่างๆ กระเทียมมีสรรพคุณทางยาหลายอย่าง เช่น ต้านหวัด แก้ไอ แก้เจ็บคอ สมุนไพรอื่นๆ ที่ใช้ในอาหารจานนี้ยังมีสรรพคุณทางยาอีกมากมาย

วัฒนธรรม: ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวกระเหรี่ยงเป็นอาหารที่นิยมทานในงานเทศกาลและงานพิธีต่างๆ ของชาวกระเหรี่ยง อาหารจานนี้เป็นสัญลักษณ์ของความโชคดีและความอุดมสมบูรณ์

ต้มหมูปันปี

ต้มหมูปันปีของชาวกระเหรี่ยง หรือที่เรียกกันว่า "ต้มหมูฮ้อง" เป็นอาหารพื้นเมืองโบราณของชาวกระเหรี่ยงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จุดเด่น ของต้มหมูปันปีอยู่ที่กรรมวิธีการปรุงที่พิถีพิถัน ใช้เวลาเคี่ยวนานหลายชั่วโมงจนเนื้อหมูนุ่มเปื่อย แทรกซึ่มไปด้วยรสชาติของเครื่องเทศและสมุนไพรที่คัดสรรมาอย่างดี ต้มหมูปันปีของชาวกระเหรี่ยง ไม่ได้หมายถึงหมูที่ต้มนานถึงพันปี แต่เป็นชื่ออาหารพื้นเมืองของชาวกระเหรี่ยงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยวิธีการทำจะคล้ายกับการต้มแซ่บ แต่มีกรรมวิธีและเครื่องเทศที่แตกต่างออกไป ความพิเศษ ของต้มหมูปันปี ไม่ได้ อยู่ที่รสชาติที่อร่อย แต่ยังแฝงไปด้วย ความเชื่อ ของชาวกระเหรี่ยงที่เชื่อกันว่า การกินต้มหมูปันปีจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพ บำรุงกำลัง และอายุยืนยาวปัจจุบัน ต้มหมูปันปีหาทานได้ยาก mostly found ในชุมชนชาวกระเหรี่ยงบางแห่ง

ลักษณะ: ต้มหมูปันปีจะใช้เนื้อหมูส่วนที่มีมันแทรก นำมาหั่นเป็นชิ้นพอดีคำ น้ำซุ้จะใส มีรสชาติเปรี้ยวเผ็ด กลมกล่อม ใส่เครื่องเทศที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ใบมะกรูด ตะไคร้ ข่า หอมแดง นิยมทานกับข้าวสวยร้อนๆ

ความพิเศษ: อยู่ที่กรรมวิธีการต้ม โดยจะต้มหมูกับน้ำซุ้ไปด้วยไฟอ่อนเป็นเวลานาน ทำให้เนื้อนุ่มเปื่อย และน้ำซุ้มีรสชาติเข้มข้น ชาวกระเหรี่ยงมีความเชื่อว่า การต้มหมูพันปีเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม และเชื่อกันว่าการทานหมูพันปีจะช่วยบำรุงร่างกาย

สถานที่หาทาน

- ต้มหมูพันปีสามารถหาทานได้ทั่วไปในชุมชนชาวกระเหรี่ยง
- ร้านอาหารบางแห่งในจังหวัดที่มีชุมชนชาวกระเหรี่ยง
- เทศกาลหรืองานประเพณีของชาวกระเหรี่ยง

ต้มหมูพันปี เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเหรี่ยงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีกรรมวิธีการต้มที่พิเศษ ทำให้เนื้อนุ่มเปื่อย และน้ำซุ้มีรสชาติเข้มข้น เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และเชื่อกันว่ามีสรรพคุณทางยา

ต้มหมูพันปีของชาวกระเหรี่ยง ไม่ได้หมายถึงการต้มหมูเป็นเวลาพันปี แต่เป็นวิธีการถนอมอาหารแบบดั้งเดิมของชาวกระเหรี่ยง โดยใช้เกลือและพริกไทยดำ ทาบนเนื้อหมู แล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิท วิธีนี้สามารถเก็บหมูไว้ได้นานหลายเดือนโดยไม่ต้องแช่เย็น เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดต่อกันมายาวนาน เป็นการถนอมอาหารแบบดั้งเดิมที่สะดวกและมีประโยชน์

แกงกะโปะโละ

แกงกะโปะโละ (หรือ แกงตะกะโปะ, แกงข้าวเปีย) เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวกระเหรี่ยงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวกระเหรี่ยงในการประยุกต์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาประกอบอาหาร

แกงกะโปะโละ หรือ แกงตะกะโปะ หรือ แกงข้าวเปีย เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวกระเหรี่ยงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ถือเป็นภูมิปัญญาของชาวกระเหรี่ยงที่ประยุกต์นำอาหารที่มีอยู่ในธรรมชาติมาประกอบเป็นอาหารเพื่อรับประทานที่ให้คุณค่าทางอาหารครบถ้วน

ลักษณะ: แกงกะโปะโละมีลักษณะคล้ายข้าวต้ม แต่มีเนื้อสัมผัสที่หนืดข้นกว่า รสชาติเผ็ดร้อน กลมกล่อม หอมกลิ่นกะปิและใบเนาะกะวอ

การหาทาน: แกงกะโปะโละเป็นอาหารท้องถิ่นของชาวกระเหรี่ยง หาทานได้ยากในร้านอาหารทั่วไป แต่สามารถลองทำทานเองได้ตามสูตรข้างต้น หรือหากมีโอกาสไปเที่ยวอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ก็สามารถลองชิมแกงกะโปะโละต้นตำรับจากชาวกระเหรี่ยงได้

น้ำพริกกระเหรี่ยง

น้ำพริกกระเหรี่ยง หรือ แส้แห๊ะชะ เป็นน้ำพริกประจำเผ่าของชาวกระเหรี่ยง นิยมทำจากพริกแห้ง กระเทียม หอมแดง มะเขือเทศ มะขามเปียก เกลือ และน้ำปลา โดยนำมาตำให้เข้ากัน มีรสชาติเผ็ดร้อน เปรี้ยว เค็ม กลมกล่อม นิยมทานคู่กับผักต้ม ไข่ต้ม ปลาหู หรือเนื้อสัตว์ย่าง น้ำพริกกระเหรี่ยงมีหลากหลายสูตร ขึ้นอยู่กับ

แต่ละเผ่าและแต่ละครอบครัว บางสูตรอาจใส่เครื่องเทศเพิ่มเติม เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด ใบโหระพา หรือ พริกไทยดำ น้ำพริกกระเทียมมีประโยชน์ต่อสุขภาพหลายประการ เช่น ช่วยเจริญอาหาร บำรุงระบบขับถ่าย ต้านอนุมูลอิสระ เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน น้ำพริกกระเทียม น้ำพริกที่ชาวกระเทียมนิยมทาน ซึ่งมีหลากหลายสูตร ขึ้นอยู่กับกลุ่มย่อยของชาวกระเทียม แต่โดยทั่วไปแล้ว น้ำพริกกระเทียมจะมีรสชาติเผ็ดร้อน เค็ม และเปรี้ยว

น้ำพริกกระเทียมเป็นอาหารพื้นเมืองที่มีรสชาติอร่อย เผ็ดร้อน มีประโยชน์ต่อสุขภาพ เหมาะสำหรับทานคู่กับข้าวสวย ผักสด ผักต้ม หรือเนื้อสัตว์ย่าง หาซื้อได้ง่าย

ข้าวแตงกา

ข้าวแตงกาของชาวกระเทียม หรือที่รู้จักกันในชื่อ "ข้าวแตก" หรือ "ข้าวตอกกา" เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเทียมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประกอบไปด้วยข้าวคั่วบดละเอียด ผสมกับงาดำคั่วบด เกลือ และพริกป่น นิยมทานคู่กับน้ำพริกต่างๆ หรือผักสด ข้าวแตงกาเป็นอาหารพื้นบ้านที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวกระเทียม วัตถุประสงค์ที่ใช้หาได้ง่ายในท้องถิ่น วิธีทำไม่ยุ่งยาก รสชาติอร่อย ทานง่าย เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ข้าวแตกมีรสชาติกลมกล่อม เหนียวนุ่ม น้ำพริกงามีรสชาติเผ็ดร้อน เปรี้ยว หวาน เค็ม กลมกล่อม

ข้าวแตงกาของชาวกระเทียม หรือที่เรียกกันว่า "ข้าวแตก" หรือ "ข้าวตอกกา" เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเทียม ที่มีลักษณะคล้ายข้าวต้ม แต่ทำจากข้าวเหนียวคั่วบดละเอียด ผสมกับงาดำคั่วบด หอมแดงเจียว กระเทียมเจียว เกลือ และพริกป่น นิยมทานคู่กับน้ำพริกต่างๆ เช่น น้ำพริกอ่อง น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกมะเขือเทศ ข้าวแตงกาเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง อุดมไปด้วยคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ใยอาหาร แคลเซียม และวิตามินต่างๆ เหมาะสำหรับเป็นอาหารเช้า อาหารว่าง หรืออาหารมื้อหลัก

ประโยชน์ของข้าวแตงกา

- เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง อุดมไปด้วยคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไฟเบอร์ วิตามิน และแร่ธาตุต่างๆ
- ช่วยให้ร่างกายได้รับพลังงาน
- ช่วยระบบย่อยอาหารให้ทำงานได้ดี
- ช่วยบำรุงระบบประสาท
- ช่วยบำรุงกระดูกและฟัน

ข้าวแตงกา เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวกระเทียมที่ทั้งอร่อยและมีประโยชน์ต่อร่างกาย หาซื้อได้ง่ายตามตลาดท้องถิ่น หรือลองทำทานเองก็ได้

อาหารชาวม้ง

ไก่ต้มพริกไทยดำ

ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวม้ง หรือที่เรียกกันว่า "ไก่ต้มสมุนไพร" เป็นอาหารพื้นเมืองของชาวม้งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยใช้ไก่ทั้งตัวต้มกับสมุนไพรหลากหลายชนิดที่มีสรรพคุณทางยา เช่น ตะไคร้ เย้ชวนตัว จึงจู้ ไข่ ว่านทองใบม่วง ว่านน้ำเล็ก เก๊กฮวยป่า และผักแพวแดง ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวม้งเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวม้งที่อาศัยอยู่ในภูเขาสูงทางตอนเหนือของประเทศไทย อาหารจานนี้ทำจากไก่ทั้งตัวที่ต้มกับพริกไทยดำเมล็ดและสมุนไพรอื่นๆ เช่น ตะไคร้ ขิง และกระเทียม ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวม้งมักจะเสิร์ฟพร้อมกับข้าวเหนียวและน้ำจิ้มรสเผ็ด

ไก่ต้มพริกไทยดำมักทำในโอกาสพิเศษ เช่น งานเทศกาลและงานเฉลิมฉลอง นอกจากนี้ยังเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมสำหรับฤดูหนาว เนื่องจากความร้อนจากพริกไทยดำช่วยให้ร่างกายอบอุ่น

รสชาติและเอกลักษณ์: ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวม้งมีรสชาติกลมกล่อม หอมพริกไทยดำ เผ็ดร้อนเล็กน้อย เนื้อไก่ชุ่มฉ่ำ หนังไก่กรอบ นิยมกินคู่กับข้าวสวยร้อนๆ น้ำจิ้มแจ่ว และผักสด

คุณค่าทางโภชนาการ: ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวม้งเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง อุดมไปด้วยโปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุต่างๆ เช่น สังกะสี ซีลีเนียม ฟอสฟอรัส และวิตามินบี 12

ประโยชน์

- บำรุงร่างกาย
- เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
- แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ
- บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ
- ช่วยให้ระบบย่อยอาหารทำงานดีขึ้น

ไก่ต้มพริกไทยดำของชาวม้ง เป็นอาหารที่มีทั้งรสชาติอร่อย คุณค่าทางโภชนาการสูง และสรรพคุณทางยาเหมาะสำหรับผู้รักสุขภาพและต้องการสัมผัสวัฒนธรรมของชาวม้ง

ต้มหมูปั่นปี

ต้มหมูปั่นปีของชาวม้ง หรือ แกงแคหมูปั่นปี เป็นอาหารโบราณของชาวม้งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยใช้เนื้อหมูสามชั้นสับละเอียด นำมาผสมกับเครื่องเทศต่างๆ ของชาวม้ง คลุกเคล้าให้เข้ากัน จากนั้นนำมาห่อด้วยใบเมี่ยงฝรั่ง มัดด้วยด้ายดิบ ต้มในน้ำเดือดนานหลายชั่วโมง จนเนื้อหมูเปื่อยนุ่ม น้ำแกงมีสีเข้มข้น รสชาติกลมกล่อม

ที่มาของชื่อ

"ต้มหมูปั่นปี" ไม่ได้หมายถึง ต้มหมูเป็นเวลาพันปี แต่หมายถึง เก็บไว้กินได้นาน หลายเดือน โดยไม่ต้องใส่ตู้เย็น เพราะกรรมวิธีการต้ม และเครื่องเทศที่ใช้ ช่วยยืดอายุการเก็บรักษาอาหารได้

ต้มหมูพ่นปีของชาวม้ง หรือ "หมูพ่นปี" เป็นอาหารโบราณดั้งเดิมของชาวม้งที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น โดยใช้เนื้อหมูส่วนที่มีมันแทรก นำมาหั่นเป็นชิ้นพอดีคำ ปิ้งรสด้วยเกลือ พริกไทย กระเทียม และเครื่องเทศต่างๆ จากนั้นนำไปต้มในน้ำซุ้กระดูกหมูจนเปื่อยยุ่ย ใช้เวลาเคี่ยวนานหลายชั่วโมงจนเนื้อหมูแทบละลายในปาก คล้ายกับการตุ๋น จึงเป็นที่มาของชื่อ "หมูพ่นปี"

ความสำคัญของต้มหมูพ่นปี

เป็นอาหารที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวม้ง มักปรุงในงานพิเศษต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของชาวม้งจากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบัน ต้มหมูพ่นปี หากินได้ยากขึ้น นิยมทำในงานสำคัญๆ หรือทำเพื่อเลี้ยงแขกผู้มาเยือน หาซื้อได้ตามร้านอาหารม้งบางแห่ง หรือตามงานประเพณีของชาวม้ง

ลักษณะของอาหาร: ประกอบไปด้วยเนื้อหมูสันในหั่นเป็นชิ้นใหญ่ นำไปหมักกับเกลือ พริกไทย กระเทียม และเครื่องเทศต่างๆ นำใบเมี่ยง (ใบเมี่ยงตากแห้ง) มาลวกน้ำร้อนให้พอสลด นำมาห่อเนื้อหมูที่หมักไว้ มัดด้วยเชือกฟางให้แน่น นำไปต้มในน้ำเดือดประมาณ 2-3 ชั่วโมง หรือจนกว่าเนื้อหมูจะเปื่อย

คุณค่าทางโภชนาการ: ต้มหมูพ่นปีเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง อุดมไปด้วยโปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต วิตามิน และแร่ธาตุต่างๆ

วัฒนธรรม: ต้มหมูพ่นปีเป็นอาหารมงคลของชาวม้ง นิยมทำในงานสำคัญต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช และงานประเพณีต่างๆ

แกงกะโปะโละ

แกงกะโปะโละ หรือ แกงตะกะโปะ หรือ แกงข้าวเปีย เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย พบมากในแถบภาคเหนือ เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง

แกงกะโปะโละ ถือเป็นอาหารพื้นบ้านที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวม้งในการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาประกอบอาหารได้อย่างอร่อยและมีคุณค่าทางโภชนาการ

รสชาติ:แกงกะโปะโละมีรสชาติเผ็ดร้อน กลมกล่อม หอมกลิ่นข้าวเปีย กระเทียม และพริกแห้ง นิยมทานคู่กับข้าวสวยร้อนๆ หรือข้าวเหนียว

ประโยชน์:แกงกะโปะโละเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง อุดมไปด้วยคาร์โบไฮเดรต โปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุต่างๆ เช่น วิตามินบี1 วิตามินบี2 ธาตุเหล็ก แมกนีเซียม ฟอสฟอรัส

ความพิเศษ: แกงกะโปะโละถือเป็นอาหารเอกลักษณ์ของชาวม้งที่สืบทอดกันมายาวนาน แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาประกอบอาหาร

น้ำพริกมั่ง

น้ำพริกมั่งมีต้นกำเนิดจากชนเผ่ามั่ง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเทือกเขาทางตอนใต้ของจีน ลาว พม่า และไทย ชาวมั่งมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายและพึ่งพาตนเองได้มาก พวกเขากินอาหารที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ผัก ป่า สัตว์ป่า และข้าว เป็นอาหารที่เรียบง่าย แต่อร่อยและดีต่อสุขภาพ เป็นแหล่งวิตามิน แร่ธาตุ และไฟเบอร์ที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ดีในการเพิ่มผักในอาหารของคุณ

น้ำพริกมั่งเป็นน้ำพริกชนิดหนึ่งที่ชาวมั่งซึ่งเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในภาคเหนือของประเทศไทยนิยมรับประทาน น้ำพริกมั่งมีรสชาติเผ็ดร้อน เปรี้ยว และเค็ม โดยทั่วไปทำจากพริกชี้หนู มะเขือเทศ เกลือ กระเทียม และผักชี น้ำพริกมั่งเป็นน้ำพริกเผ็ดแบบชนเผ่ามั่ง โดยทั่วไปทำจากพริกสด มะเขือเทศ กระเทียม ต้นหอม ผักชี และเกลือ มักจะเสิร์ฟพร้อมกับผักสด เช่น กะหล่ำปลี แครอท และแตงกวา

ประโยชน์ของน้ำพริกมั่ง

- เป็นแหล่งวิตามินซีจากมะเขือเทศ
- มีใยอาหารจากผัก
- ช่วยให้เจริญอาหาร
- เก็บไว้ได้นานโดยไม่ต้องใส่ตู้เย็น

วัฒนธรรม: เป็นอาหารประจำเผ่ามั่ง นิยมทานกันทั่วไปในหมู่บ้านมั่ง สะท้อนวิถีชีวิตเรียบง่าย ใกล้ชิด ธรรมชาติ เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

ข้าวแตงกา

ข้าวแตงกาเป็นอาหารมงคลของชาวมั่ง นิยมทำในงานประเพณีสำคัญต่างๆ เช่น งานปีใหม่มั่ง งานแต่งงาน งานศพ และงานเช่นไหว้บรรพบุรุษ เชื่อกันว่าข้าวแตงกาเป็นตัวแทนของความอุดมสมบูรณ์ โชคลาภ และความเจริญรุ่งเรือง ลักษณะข้าวแตงกาทำจากข้าวเหนียวที่ดำจนละเอียด ผสมกับงาคั่วบด ไข่แดงต้มสุก และเกลือ ปั้นเป็นก้อนกลมหรือแบน ห่อด้วยใบตอง นึ่งจนสุก นิยมทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำซุ้กระดูกหมู ข้าวแตงกาของชาวมั่งมีหลายชนิด ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละกลุ่มชาวมั่ง ชนิดที่พบบ่อย ได้แก่

1. ข้าวแตงกาขาว: ทำจากข้าวเหนียวคั่วบดละเอียด ผสมงาคั่วคั่ว น้ำตาล เกลือ และน้ำมันมะกอก นิยมทำเป็นก้อนกลมหรือรี ทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

2. ข้าวแตงกาดำ: คล้ายกับข้าวแตงกาขาว แต่ใช้ข้าวเหนียวดำคั่วแทน นิยมทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

3. ข้าวแตงกาผสม: ผสมข้าวเหนียวคั่ว งาคั่วคั่ว งาคั่ว ถั่วลิสงคั่ว เกลือ และน้ำมันมะกอก นิยมทำเป็นก้อนกลมหรือรี ทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

4. ข้าวแตงกาแบบนี้: นึ่งข้าวเหนียวกับงาคั่ว เกลือ และน้ำมันมะกอก นิยมทำเป็นก้อนกลมหรือรี ทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

5. ข้าวแดงกาแบบย่าง: ย่างข้าวเหนียวกับงาขาว เกลือ และน้ำมันมะกอก นิยมทำเป็นแผ่นบาง ทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

6. ข้าวแดงกาแบบทอด: ทอดข้าวเหนียวกับงาขาว เกลือ และน้ำมันมะกอก นิยมทำเป็นก้อนกลมหรือรี ทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

7. ข้าวแดงกาแบบต้ม: ต้มข้าวเหนียวกับงาขาว เกลือ และน้ำมันมะกอก นิยมทำเป็นก้อนกลมหรือรี ทานคู่กับน้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำตาลทราย

ข้าวแดงกาเป็นอาหารว่างยอดนิยมของชาวม้ง นิยมทานในงานมงคลต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานประเพณี และงานบุญต่างๆ

การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวม้ง

การแต่งกายของชาวม้งมีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อยจะมีลวดลายและสีสันทที่แตกต่างกันไป ลักษณะเด่นของการแต่งกายชาวม้งมีดังนี้

ผู้หญิง

- เสื้อ: เสื้อแขนยาวสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสนสไตส์ ลวดลายที่นิยม ได้แก่ ลายดอกไม้ ลายสัตว์ ลายกันหอย และลายเรขาคณิต
- กางเกง: กางเกงขายาวสีดำ ขาบาน ปลายขาจีบ
- กระโปรง: กระโปรงยาวสีดำ จีบรอบตัว
- เครื่องประดับ: สวมสร้อยคอ กำไล แหวน ต่างหู เข็มขัดเงิน

ผู้ชาย

- เสื้อ: เสื้อแขนยาวสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสนสไตส์ ลวดลายที่นิยม ได้แก่ ลายดอกไม้ ลายสัตว์ ลายกันหอย และลายเรขาคณิต
- กางเกง: กางเกงขายาวสีดำ ขาเดฟ
- ผ้าคาดเอว: ผ้าคาดเอวสีสนสไตส์ ปักลายด้วยด้ายสีเงิน
- เครื่องประดับ: สวมสร้อยคอ กำไล แหวน เข็มขัดเงิน

วัสดุที่ใช้

- ผ้าฝ้าย
- ผ้าใยกล้วย
- ด้ายสี

- เครื่องเงิน

เทคนิคการปัก

- ปักลายด้วยมือ
- เขียนเทียน

ความหมายของลวดลาย

- ลายดอกไม้: สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์
- ลายสัตว์: สื่อถึงความกล้าหาญ
- ลายก้นหอย: สื่อถึงความมั่งคั่ง
- ลายเรขาคณิต: สื่อถึงความเชื่อและประเพณี

การเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบัน การแต่งกายของชาวม้งเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยเฉพาะกลุ่มม้งรุ่นใหม่ นิยมแต่งกายแบบสมัยนิยมมากขึ้น แต่ยังคงมีเอกลักษณ์ของชาวม้ง

ภาพที่ 15 การแต่งกายชาวม้ง

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อยจะมีลวดลายและสีสันทันที่แตกต่างกันไป ลักษณะเด่นของการแต่งกายชาวกะเหรี่ยงมีดังนี้

- เสื้อคนที่แต่งงาน: เสื้อแขนสั้น ปักลายด้วยด้ายสีสดใส ลวดลายที่นิยม ได้แก่ ลายดอกไม้ ลายสัตว์ เมล็ดลูกเต๋อย
- เสื้อคนที่ยังไม่แต่งงาน : เป็นเดรสยาว ตกแต่งลวดลายให้สวยงามตามที่ต้องการ
- ผ้าถุง : มีลักษณะยาวๆคล้ายๆแบบกระโปรงทรงเอ

วัสดุที่ใช้

- ผ้าฝ้าย
- ผ้าไหม
- ขนสัตว์

เทคนิคการปัก

- ปักลายด้วยมือ
- เขียนเทียน

ความหมายของลวดลาย

ลายดอกไม้: สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์

ลายสัตว์: สื่อถึงความกล้าหาญ

ภาพที่ 16 การแต่งกายชาวกะเหรี่ยง

ตัวอย่างการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงสะกอ: ผู้หญิงสวมเสื้อสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสันสดใส กางเกงขายาวสีดำ ขาบาน ปลายขาจีบ ผู้ชายสวมเสื้อสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสันสดใส กางเกงขายาวสีดำ ขาเตป ผ้าคาดเอวสีสันสดใส ปักลายด้วยด้ายสีเงิน

กะเหรี่ยงโปว์: ผู้หญิงสวมเสื้อสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสันสดใส กระโปรงยาวสีดำ จีบรอบตัว ผู้ชายสวมเสื้อสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสันสดใส กางเกงขายาวสีดำ ขาเตป ผ้าคาดเอวสีสันสดใส ปักลายด้วยด้ายสีเงิน

กะเหรี่ยงปกากะญอ: ผู้หญิงสวมใส่เสื้อแขนสั้น และมีชุดเดรสยาว ปักลายด้วยด้ายสีสันสดใส ผู้ชายสวมเสื้อสีแดง ปักลายด้วยด้ายสีสันสดใส

การเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบัน การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยเฉพาะกลุ่มกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ นิยมแต่งกายแบบสมัยนิยมมากขึ้น แต่ยังคงมีเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงอยู่

วิถีชีวิต

ชาวบ้านโละโคะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง มะม่วงและผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคภายในครัวเรือน เช่น วัว ควาย หมูไก่ เป็ด

1. ด้านอาหาร อาหารของชาวบ้านโละโคะส่วนใหญ่เป็นอาหารพื้นบ้าน เน้นผักสดจากสวนผลไม้ และเนื้อสัตว์จากการเลี้ยงเอง อาหารยอดนิยม เช่น แกงหน่อไม้โอบมะขามอ่อน แกงแคไก่ น้ำพริกอ่อน ลาบหมู

2. ด้านที่อยู่อาศัย บ้านของชาวบ้านโละโคะเป็นบ้านไม้ไผ่ยกพื้น หลังคามุงด้วยหญ้าคา มีลักษณะเรียบง่าย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนบนสำหรับนอน และส่วนล่างสำหรับเก็บของและเลี้ยงสัตว์

3. ด้านการแต่งกาย ผู้หญิงกะเหรี่ยงโละโคะนิยมนุ่งผ้าซิ่นทอลายพื้นเมือง สวมเสื้อสีดำหรือ สีกรมท่าประดับด้วยเครื่องประดับเงิน เช่น ต่างหู สร้อยคอ กำไล ผู้ชายกะเหรี่ยงนิยมนุ่งกางเกงขายาว สวมเสื้อยืดหรือเสื้อเชิ้ต

4. ด้านประเพณีและความเชื่อ ชาวบ้านโละโคะยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมไว้ เช่น ประเพณีปีใหม่กะเหรี่ยง ประเพณีสู่ขวัญ ประเพณีไหว้ผีบรรพบุรุษ มีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ และธรรมชาติ

การแต่งกายของชาวม้ง

การแต่งกายของชาวม้งมีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อยจะมีลวดลายและสีสันที่แตกต่างกันไป ลักษณะเด่นของการแต่งกายชาวม้งมีดังนี้

ผู้หญิง

1. เสื้อ: เสื้อแขนยาวสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสดใส ลวดลายที่นิยม ได้แก่ ลายดอกไม้ ลาย สัตว์ ลายกันหอย และลายเรขาคณิต
2. กางเกง: กางเกงขายาวสีดำ ขาบาน ปลายขาจีบ
3. กระโปรง: กระโปรงยาวสีดำ จีบรอบตัว
4. เครื่องประดับ: สวมสร้อยคอ กำไล แหวน ต่างหู เข็มขัดเงิน

ผู้ชาย

1. เสื้อ: เสื้อแขนยาวสีดำ ปักลายด้วยด้ายสีสดใส ลวดลายที่นิยม ได้แก่ ลายดอกไม้ ลาย สัตว์ ลายกันหอย และลายเรขาคณิต
2. กางเกง: กางเกงขายาวสีดำ ขาเดฟ
3. ผ้าคาดเอว: ผ้าคาดเอวสีสดใส ปักลายด้วยด้ายสีเงิน
4. เครื่องประดับ: สวมสร้อยคอ กำไล แหวน เข็มขัดเงินการเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบัน การแต่งกายของชาวม้งเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยเฉพาะกลุ่มม้งรุ่นใหม่นิยมแต่งกายแบบสมัยนิยมมากขึ้น แต่ยังคงมีเอกลักษณ์ของชาวม้งอยู่

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อยจะมีลวดลายและสีสันทันที่แตกต่างกันไปการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยเฉพาะกลุ่มกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ นิยมแต่งกายแบบสมัยนิยมมากขึ้น แต่ยังคงมีเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงอยู่

ส่วนที่ 3 การนำหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ไปสู่ห้องเรียน

3.1 แผนผังการจัดการเรียนรู้

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
ประเพณีวัฒนธรรม	ส.1 การอ่าน ป.1 1/2/8 ป.2 1/2/3/8 ป.3 1/2/4/5/8 ป.4 1/2/3/4/6/8/9 ป.5 1/2/3/4/5/6/8 ป.6 1/2/3/4/5/6/9 ส.2 การเขียน ป.1 1/2/3 ป.2 2/3 ป.3 2/5/6 ป.4 1/2/4/7/8 ป.5 2/3/6/9 ป.6 3/4/8/9 ส.3 การฟัง ดู พูด	ปีใหม่ (ม้ง, กะเหรี่ยง) ความเป็นมา การละเล่น กิจกรรม การแต่งกาย วัดถ้ำเทพพนม (พุทธ) ความเป็นมา กิจกรรม (วันปีใหม่) เข้าพรรษา	- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจประเพณีปี ใหม่ของม้ง และ กะเหรี่ยง - สามารถบอก การละเล่นประเพณีปี ใหม่ของม้งและ กะเหรี่ยงได้ (P) - สามารถอธิบาย ความเป็นมาของ ประเพณีปีใหม่ม้งและ กะเหรี่ยงได้ - นักเรียนมีความรู้ และความเข้าใจถึง ประวัตติและความ	- บรรยายโดยครู และ ประชาชนชาวบ้าน - ลงมือปฏิบัติ - ศึกษาสถานที่จริง - แสดงบทบาทสมมติ	- ภาษาไทย - คณิตศาสตร์ - วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี - ภาษาต่างประเทศ - สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม - สุขศึกษา พลศึกษา - ศิลปะศึกษา - การงานอาชีพ	- นักเรียน สามารถบอก การละเล่น ประเพณีปีใหม่ม้ง และกะเหรี่ยง - นักเรียน สามารถ เข้าวัด ทำบุญตามศาสนา พิธีได้

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	<p>ป.1 1/2/3/5</p> <p>ป.2 1/2/3/4/5/6/7</p> <p>ป.3 1/2/3/4/5/6</p> <p>ป.4 1/2/3/4/6</p> <p>ป.5 1/2/3/4/5</p> <p>ป.6 1/2/3/4/5/6</p> <p>ส.4 หลักการใช้ ภาษาไทย</p> <p>ป.1 1/2/3</p> <p>ป.2 1/2/3/5</p> <p>ป.3 1/2/4/6</p> <p>ป.4 1/2/4/7</p> <p>ป.5 1/2/3</p> <p>ป.6 1/2/4/6</p>		<p>เป็นมาของวัดถ้ำเทพนม (K)</p> <p>- สามารถบอกถึง ความเหมาะสมในการ เข้าวัดและทำบุญได้</p> <p>ถูกต้อง (P)</p> <p>- นักเรียนมีความ ตระหนักถึงความสำคัญ ของประเพณีปีใหม่เมือง และกะเหรี่ยง (A)</p> <p>- นักเรียนมีความ เคารพและศรัทธาต่อ พระภิกษุสงฆ์และแสดง เคารพต่อถ้ำเทพนม (A)</p>			
พิธีกรรม	<p>ส.1 การอ่าน</p> <p>ป.1 1/2/8</p> <p>ป.2 1/2/3/8</p> <p>ป.3 1/2/4/5/8</p> <p>ป.4 1/2/3/4/6/8/9</p>	<p>เกิด(เรียกขวัญ)</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p>	-	<p>- บรรยายโดยครู และ ปราชญ์ชาวบ้าน</p> <p>- ลงมือปฏิบัติ</p> <p>- ศึกษาสถานที่จริง</p> <p>- แสดงบทบาทสมมติ</p>	- ภาษาไทย	-

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	<p>ป.5 1/2/3/4/5/6/8</p> <p>ป.6 1/2/3/4/5/6/9</p> <p>ส.2 การเขียน</p> <p>ป.1 1/2/3</p> <p>ป.2 2/3</p> <p>ป.3 2/5/6</p> <p>ป.4 1/2/4/7/8</p> <p>ป.5 2/3/6/9</p> <p>ป.6 3/4/8/9</p> <p>ส.3 การฟัง ตู พุด</p> <p>ป.1 1/2/3/5</p> <p>ป.2 1/2/3/4/5/6/7</p> <p>ป.3 1/2/3/4/5/6</p> <p>ป.4 1/2/3/4/6</p> <p>ป.5 1/2/3/4/5</p> <p>ป.6 1/2/3/4/5/6</p> <p>ส.4 หลักการใช้ ภาษาไทย</p> <p>ป.1 1/2/3</p>	<p>การแต่งงาน</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม</p> <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <p>บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>เสียชีวิต</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม</p> <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <p>บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ขึ้นบ้านใหม่</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม</p> <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <p>บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p>				

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	ป.2 1/2/3/5 ป.3 1/2/4/6 ป.4 1/2/4/7 ป.5 1/2/3 ป.6 1/2/4/6	กินข้าวใหม่ ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง				
อาชีพ	ส.1 การอ่าน ป.1 1/2/8 ป.2 1/2/3/8 ป.3 1/2/4/5/8 ป.4 1/2/3/4/6/8/9 ป.5 1/2/3/4/5/6/8 ป.6 1/2/3/4/5/6/9 ส.2 การเขียน ป.1 1/2/3 ป.2 2/3 ป.3 2/5/6 ป.4 1/2/4/7/8	ทอผ้ากะเหรี่ยง/ปักผ้ามั่ง ความเป็นมา วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบลวดลาย ขั้นตอนการทอ จักสาน ความเป็นมา วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบลวดลาย ขั้นตอนการจักสาน อโวคาโต้/กาแฟ ความเป็นมา	- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ อาชีพในท้องถิ่น(K) - นักเรียนสามารถ ออกแบบและสร้าง ผลิตภัณฑ์อาชีพใน ท้องถิ่น (P) - นักเรียนเห็นคุณค่า การประกอบอาชีพ ท้องถิ่น (A)	- บรรยายโดยครู และ ปราชญ์ชาวบ้าน - ลงมือปฏิบัติ - ศึกษาสถานที่จริง - แสดงบทบาทสมมติ	- ภาษาไทย	- นักเรียน สามารถสร้าง ผลิตภัณฑ์ใน ท้องถิ่นได้

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	ป.5 2/3/6/9 ป.6 3/4/8/9 ส.3 การฟัง ดู พูด ป.1 1/2/3/5 ป.2 1/2/3/4/5/6/7 ป.3 1/2/3/4/5/6 ป.4 1/2/3/4/6 ป.5 1/2/3/4/5 ป.6 1/2/3/4/5/6 ส.4 หลักการใช้ ภาษาไทย ป.1 1/2/3 ป.2 1/2/3/5 ป.3 1/2/4/6 ป.4 1/2/4/7 ป.5 1/2/3 ป.6 1/2/4/6	การเพาะปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว การแปรรูป ช่องทางการจัดจำหน่าย				

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
แหล่งท่องเที่ยว	ส.1 การอ่าน ป.1 1/2/8 ป.2 1/2/3/8 ป.3 1/2/4/5/8 ป.4 1/2/3/4/6/8/9 ป.5 1/2/3/4/5/6/8 ป.6 1/2/3/4/5/6/9 ส.2 การเขียน ป.1 1/2/3 ป.2 2/3 ป.3 2/5/6 ป.4 1/2/4/7/8 ป.5 2/3/6/9 ป.6 3/4/8/9 ส.3 การฟัง ดู พูด ป.1 1/2/3/5 ป.2 1/2/3/4/5/6/7 ป.3 1/2/3/4/5/6	หุขะนี ความเป็นมา ภูมิประเทศ ลักษณะของหุขะนี การเดินทาง	- นักเรียนมีความรู้ ความใจเกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวในท้องถิ่น (K) - นักเรียนสามารถ บอกที่ตั้งของแหล่ง ท่องเที่ยว (P) - นักเรียนสามารถ อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว (A)	- บรรยายโดยครู และ ประชาชนชาวบ้าน - ลงมือปฏิบัติ - ศึกษาสถานที่จริง - แสดงบทบาทสมมติ	- ภาษาไทย	- นักเรียน สามารถสร้าง จุดหมายของแหล่ง ท่องเที่ยวใน ท้องถิ่นได้

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	<p>ป.4 1/2/3/4/6</p> <p>ป.5 1/2/3/4/5</p> <p>ป.6 1/2/3/4/5/6</p> <p>ส.4 หลักการใช้ ภาษาไทย</p> <p>ป.1 1/2/3</p> <p>ป.2 1/2/3/5</p> <p>ป.3 1/2/4/6</p> <p>ป.4 1/2/4/7</p> <p>ป.5 1/2/3</p> <p>ป.6 1/2/4/6</p>					
อาหาร	<p>ส.1 การอ่าน</p> <p>ป.1 1/2/8</p> <p>ป.2 1/2/3/8</p> <p>ป.3 1/2/4/5/8</p> <p>ป.4 1/2/3/4/6/8/9</p> <p>ป.5 1/2/3/4/5/6/8</p> <p>ป.6 1/2/3/4/5/6/9</p>	<p>ไถ่ต้มพริกไทยดำ</p> <p>ความเป็นมา</p> <p>วัตถุดิบ</p> <p>ขั้นตอนการทำ</p> <p>คุณค่าทางโภชนาการ</p> <p>ต้มหมูพันปี</p> <p>ความเป็นมา</p>	<p>- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการ ประกอบอาหารท้องถิ่น (K)</p> <p>- สามารถอธิบาย วิธีการและการประกอบ อาหารท้องถิ่นได้ (P)</p>	<p>- บรรยายโดยครู และ ปราชญ์ชาวบ้าน</p> <p>- ลงมือปฏิบัติ</p> <p>- ศึกษาสถานที่จริง</p> <p>แสดงบทบาทสมมติ</p>	<p>- ภาษาไทย</p> <p>-</p>	<p>- นักเรียน สามารถประกอบ อาหารท้องถิ่น ของม้งและ กะเหรี่ยง</p>

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	ส.2 การเขียน ป.1 1/2/3 ป.2 2/3 ป.3 2/5/6 ป.4 1/2/4/7/8 ป.5 2/3/6/9 ป.6 3/4/8/9 ส.3 การฟัง ตู พุด ป.1 1/2/3/5 ป.2 1/2/3/4/5/6/7 ป.3 1/2/3/4/5/6 ป.4 1/2/3/4/6 ป.5 1/2/3/4/5 ป.6 1/2/3/4/5/6 ส.4 หลักการใช้ ภาษาไทย ป.1 1/2/3 ป.2 1/2/3/5 ป.3 1/2/4/6	วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ แกงกะโປ้ะโລะ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ น้ำพริกกะเหรียง ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ ข้าวแกง ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ	- นักเรียนเห็นคุณค่า ในการประกอบอาหาร ท้องถิ่น (A)			

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	ป.4 1/2/4/7 ป.5 1/2/3 ป.6 1/2/4/6					
การแต่งกาย	ส.1 การอ่าน ป.1 1/2/8 ป.2 1/2/3/8 ป.3 1/2/4/5/8 ป.4 1/2/3/4/6/8/9 ป.5 1/2/3/4/5/6/8 ป.6 1/2/3/4/5/6/9 ส.2 การเขียน ป.1 1/2/3 ป.2 2/3 ป.3 2/5/6 ป.4 1/2/4/7/8 ป.5 2/3/6/9 ป.6 3/4/8/9 ส.3 การฟัง ดู พูด	การแต่งกายขาวม้ง - ความเป็นมา - อุปกรณ์และเครื่องแต่ง กาย - ขั้นตอนการแต่งกาย - การแต่งกายตามพิธีการ เช่น งานปีใหม่ งานแต่ง งานศพ การแต่งการชาวปกากะ เกอะญอ (กะเหรี่ยง) - ความเป็นมา - อุปกรณ์และเครื่องแต่ง กาย - ขั้นตอนการแต่งกาย	- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจของการแต่ง กายตามชนเผ่าของ ตนเองได้อย่างถูกต้อง (K) - นักเรียนสามารถแต่ง กายตามลักษณะของ ชนเผ่าของตนเองได้ อย่างถูกต้อง(P) - นักเรียนเห็นคุณค่า และอนุรักษ์การแต่ง กายด้วยชุดประจำเผ่า ของตนเอง (A)	- บรรยายโดยครู และ ปราชญ์ชาวบ้าน - ลงมือปฏิบัติ - ศึกษาสถานที่จริง แสดงบทบาทสมมติ	- ภาษาไทย -	- นักเรียน สามารถแต่งกายได้ ถูกต้องตามชนเผ่า ตนเองและเหมาะ กับงานพิธีต่างๆ

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	เป้าหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	บูรณาการจัดการ เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	ป.1 1/2/3/5 ป.2 1/2/3/4/5/6/7 ป.3 1/2/3/4/5/6 ป.4 1/2/3/4/6 ป.5 1/2/3/4/5 ป.6 1/2/3/4/5/6 ส.4 หลักการใช้ ภาษาไทย ป.1 1/2/3 ป.2 1/2/3/5 ป.3 1/2/4/6 ป.4 1/2/4/7 ป.5 1/2/3 ป.6 1/2/4/6	- การแต่งกายตามพิธีการ เช่น งานปีใหม่ งานแต่ง งานศพ				

3.2 โครงสร้างการเรียนรู้

โครงสร้างการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย (รายวิชาเพิ่มเติม) ระดับประถมศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (40 ชม./ปี)

วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) 40 ชม./ปี (สัปดาห์ละ 1 ชม.)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (40 ชม./ปี)

วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) 40 ชม./ปี (สัปดาห์ละ 1 ชม.)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (40 ชม./ปี)

วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) 40 ชม./ปี (สัปดาห์ละ 1 ชม.)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (40 ชม./ปี)

วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) 40 ชม./ปี (สัปดาห์ละ 1 ชม.)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (40 ชม./ปี)

วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) 40 ชม./ปี (สัปดาห์ละ 1 ชม.)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (40 ชม./ปี)

วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) 40 ชม./ปี (สัปดาห์ละ 1 ชม.)

3.3 คำอธิบายรายวิชา

ชื่อวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) รหัสวิชา 00000 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 ปีการศึกษาละ เวลา 40 ชั่วโมง หน่วยกิต 1 หน่วยกิต

อ่านออกเสียงและบอกความหมายของพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เลขไทย การสะกดคำ และคำ สะกดคำ แจกลูกคำ คำคล้องจอง ประโยค ข้อความ บทร้อยแก้วร้อยกรอง บทดอกสร้อย การใช้ภาษาไทย และภาษาถิ่น จับใจความจากนิทานเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น เรื่องสั้นๆ หนังสือตามความสนใจและปฏิบัติตามคำสั่ง มีมารยาทในการอ่าน ฟัง พูด เขียน ประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ฟัง พูด เขียน คัดลายมือตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย ข้อความประโยค ง่าย ๆ อย่างสร้างสรรค์ นิทาน ภาษาถิ่นเรื่องสั้นๆ บทเพลง บทอาขยาน ปริศนาคำทาย ตั้งคำถาม ตอบคำถาม จากประสบการณ์ตามจินตนาการในชีวิตประจำวัน

ใช้กระบวนการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การเล่านิทาน บทร้อยแก้วร้อยกรอง การเรียนรู้ตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติตามคำสั่งต่างๆในชีวิตประจำวัน เห็นคุณค่าเกิดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมเอกลักษณ์ความเป็นไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ

ชื่อวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ (บูรณาการวิชาภาษาไทย) รหัสวิชา 00000 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ปีการศึกษาละ เวลา 40 ชั่วโมง หน่วยกิต 1 หน่วยกิต

การอ่าน

อ่านได้คล่องและเร็วเข้าใจความหมายของคำ สำนวนโวหาร การแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความตีความ สรุปใจความสำคัญ หาคำสำคัญในเรื่อง โดยใช้แผนที่ความคิดหรือแผนภาพความคิด พัฒนาการอ่าน นำความรู้ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาและตัดสินใจใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนและค้นคว้าเพิ่มเติม อ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้คล่อง รวดเร็วถูกต้องตามลักษณะของ คำประพันธ์และอักขรวิธี ท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าทางความคิดและความงามทางภาษาไทย และภาษาถิ่น อธิบายความหมายและคุณค่าของภาษาไทยและภาษาถิ่น มีนิสัยรักการอ่านและมีมารยาทในการอ่าน

การเขียน

เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจง การปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับโอกาส เขียนเรื่องราวจากจินตนาการ จดบันทึกข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ เพื่อนำมาพัฒนางานเขียน มีนิสัยรักการอ่าน และมีมารยาทในการเขียน

การฟัง การดู และการพูด

จับประเด็นสำคัญ แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น สรุปความ วิเคราะห์เรื่อง เข้าใจ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของเรื่อง ผู้พูด เข้าใจถ้อยคำ น้ำเสียงที่แสดงออก กิริยาท่าทางรับสารจาก การฟัง และการดูโดยสังเกต สนทนาโต้ตอบพูด วิเคราะห์เรื่องราว พุดรายงาน มีมารยาทในการฟัง และการพูด

หลักการใช้ภาษา

อ่านและเขียนสะกดคำ ในวงคำศัพท์ที่กว้างขวาง ใช้คำกลุ่มคำ ตามชนิดและหน้าที่มาเรียบเรียงเป็นประโยค ใช้ประโยคสื่อสารได้ชัดเจน ใช้คำที่มีความหมายโดยตรง ใช้ภาษาในการสนทนาเชื่อเชียว ชักชวน ปฏิเสธ ชี้แจงด้วยถ้อยคำสุภาพ ใช้คำราชาศัพท์ รู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน ลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น เล่านิทาน และตำนานพื้นบ้าน ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนหาความรู้และการดำรงชีวิต บอกระดับของภาษา ลักษณะของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาไทยและภาษาถิ่นได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้ภาษาในกลุ่มสาระภาษาพูด และภาษาเขียนอย่างถูกต้อง มีคุณธรรมและเหมาะสมแก่สถานการณ์ ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในชุมชนท้องถิ่น

3.4 แบบบันทึกผลการจัดทำโครงสร้างรายวิชา

หลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากความร่วมมือของภาคีเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เวลา 40 ชั่วโมง / ปี / ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลาที่ใช้สอน (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	<p>วัฒนธรรมประเพณี</p> <p>ปีใหม่ (ม้ง, กะเหรี่ยง)</p> <p>ความเป็นมา การเล่น กิจกรรม การแต่งกาย</p> <p>วัดถ้ำเทพพนม (พุทธ)</p> <p>ความเป็นมา กิจกรรม (วันปีใหม่) เข้าพรรษา</p>	<p>ป.1-6. การอ่าน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การเขียน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การฟัง ดู พูด 6 แผน</p>	16
2	<p>พิธีกรรม</p> <p>เกิด(เรียกขวัญ)</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>การแต่งงาน</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>เสียชีวิต</p> <p>ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์</p>	<p>ป.1-6. การอ่าน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การเขียน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การฟัง ดู พูด 6 แผน</p>	16

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลาที่ใช้สอน (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
	<p>บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ชั้นบ้านใหม่ ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>กินข้าวใหม่ ความเป็นมาความสำคัญ ขั้นตอนพิธีกรรม วัสดุอุปกรณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง</p>		
3	<p>อาชีพ</p> <p>ทอผ้ากะเหรี่ยง/ปักผ้าม้ง ความเป็นมา วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบลวดลาย ขั้นตอนการทอ</p> <p>จักสาน ความเป็นมา วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบลวดลาย ขั้นตอนการจักสาน</p> <p>อโวคาโด/กาแฟ ความเป็นมา การเพาะปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว</p>	<p>ป.1-6. การอ่าน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การเขียน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การฟัง ดู พูด 6 แผน</p>	18

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลาที่ใช้สอน (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
	การแปรรูป ช่องทางการจัดจำหน่าย		
4	แหล่งท่องเที่ยว หุบชะนี ความเป็นมา ภูมิประเทศ การเดินทาง	ป.1-6. การอ่าน 6 แผน ป.1-6 การเขียน 6 แผน ป.1-6 การฟัง ดู พูด 6 แผน	16
5	อาหาร ไก่ต้มพริกไทยดำ ความเป็นมา วัตถุดิบ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ ต้มหมูปั่นปี ความเป็นมา วัตถุดิบ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ แกงกะโป๊ะโละ ความเป็นมา วัตถุดิบ ขั้นตอนการทำ คุณค่าทางโภชนาการ น้ำพริกกะเหรี่ยง ความเป็นมา วัตถุดิบ ขั้นตอนการทำ	ป.1-6. การอ่าน 6 แผน ป.1-6 การเขียน 6 แผน ป.1-6 การฟัง ดู พูด 6 แผน	18

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลาที่ใช้สอน (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
	<p>คุณค่าทางโภชนาการ</p> <p>ข้าวแตงงา</p> <p>ความเป็นมา</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <p>ขั้นตอนการทำ</p> <p>คุณค่าทางโภชนาการ</p>		
6	<p>การแต่งกาย</p> <p>การแต่งกายชาววัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมา - อุปกรณ์และเครื่องแต่งกาย - ขั้นตอนการแต่งกาย - การแต่งกายตามพิธีการ เช่น งานปีใหม่ งานแต่ง งานศพ <p>การแต่งกายชาวปากาเกอะญอ</p> <p>(กะเหรี่ยง)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมา - อุปกรณ์และเครื่องแต่งกาย - ขั้นตอนการแต่งกาย - การแต่งกายตามพิธีการ เช่น งานปีใหม่ งานแต่ง งานศพ 	<p>ป.1-6. การอ่าน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การเขียน 6 แผน</p> <p>ป.1-6 การฟัง ดู พูด 6 แผน</p>	16
รวมตลอดปี / ภาค		40	100

ส่วนที่ 4 แนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

แนวทางการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้าน โละโคะ จากความร่วมมือของภาคีเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ซึ่งโดยภาพรวมเป็นการส่งเสริมพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาไทย ตามจุดเน้นของปรัชญา “อนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ” วิสัยทัศน์ “จัดการเรียนรู้ เสริมทักษะ รักรัภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ” และจุดมุ่งหมาย ภายใต้อุทิศคุณลักษณะผู้เรียน “มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักรัภูมิ ปัญญาท้องถิ่น” ในของแต่ละปีการศึกษาโดยมีกรอบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลดังนี้

กระบวนการกลยุทธ์ การขับเคลื่อน	คุณภาพผู้เรียน	คุณภาพครู	คุณภาพชุมชน	หมายเหตุ
1. การประชุมวางแผน ดำเนินการอย่างเป็นระบบ 2. มีนโยบายในการบริหารจัดการ การศึกษา 3. มีแผนพัฒนาคุณภาพการจั ด การศึกษา 4. มีแผนการปฏิบัติการประจำปี 5. มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล 6. มีการรายงานผลการจั ด การศึกษา 7. มีการนำผลการประเมินไป วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	เชิงปริมาณ 1. ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษา ร้อยละ 80 เชิงคุณภาพ 1. ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน การศึกษาดำรงชีวิต ใน สังคมได้อย่างมี ความสุข มีความรู้ สามารถนำไปใช้ ประกอบอาชีพ เทคโนโลยีและ ศึกษา ต่อได้ 2. ผู้เรียนมีสมรรถนะ ตาม กรอบหลักสูตร ระดับต่าง ๆ ได้แก่ 1. ความสามารถในการสื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	เชิงปริมาณ 1. ครูมีความรู้ ความ เข้าใจ หลักสูตร แกนกลางฯ และ หลักสูตรภูมิปัญญา ท้องถิ่นฯ ร้อยละ 100 2. ครูมีความรู้ ความ เข้าใจ กรอบหลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ ร้อยละ 100 3. ครูมีแผนการจัดการ เรียนรู้ ร้อยละ 100 4. ครูจัดการเรียน การ สอนที่เน้น ผู้เรียนเป็น สำคัญ ร้อยละ 100 5. ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี ที่เหมาะสม ในการ จัดการเรียนการสอน ร้อยละ 100 6. ครูมีการวัดและ ประเมินผลตามสภาพ จริง ร้อยละ 100 7. ครูมีการพัฒนา ตนเอง 2 ครั้ง ต่อปี ร้อยละ 100	เชิงปริมาณ 1. ชุมชนให้ความ ร่วมมือในการจั ด การศึกษา ร้อยละ 80 ขึ้นไป 2. มีแหล่งเรียนรู้ใช้ใน การจัดการศึกษา ร่วมกับโรงเรียน ร้อยละ 80 เชิงคุณภาพ 1. ชุมชนเป็นแหล่ง เรียนรู้ และให้ความ ร่วมมือในการจั ด การศึกษา แก่โรงเรียน อย่างมีคุณภาพ เหมาะสม 2. ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจใน หลักสูตรฯ ถ่ายทอด ความรู้ให้กับนักเรียนได้	

กระบวนการกลยุทธ์ การขับเคลื่อน	คุณภาพผู้เรียน	คุณภาพครู	คุณภาพชุมชน	หมายเหตุ
	5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 6. มีจิตสาธารณะ	8. ครูมีนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเป็นผลจากการใช้หลักสูตรฯ ร้อยละ 80 เชิงคุณภาพ 1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจ หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ 2. ครูมีการพัฒนาตนเองสามารถจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ 3. ครูจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับเป้าหมายและ จุดเน้นตามกรอบ หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ในทุกระดับชั้น		

หลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ
ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

หลักสูตรนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก

ประจำปีงบประมาณ 2567

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 สภาพทั่วไปของบ้านโละโคะ.....	4
ประวัติชุมชน.....	4
ประวัติโรงเรียนบ้านหนองแดง สาขาบ้านโละโคะ.....	5
ประวัติกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และปกากะญอ (กะเหรี่ยง).....	6
1.3 ข้อมูลประชากร.....	8
1.4 ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองแดง สาขาบ้านโละโคะ.....	9
ส่วนที่ 2 สารสำคัญของพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ภูมิปัญญาบ้านโละโคะ	
จากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายฯ	22
2.1 ปรัชญา.....	22
2.2 วิสัยทัศน์.....	22
2.3 จุดมุ่งหมาย.....	22
2.4 คุณลักษณะผู้เรียน.....	22
2.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ.....	22
2.5.1 วัฒนธรรมประเพณี.....	23
2.5.2 พิธีกรรม.....	27
2.5.3 อาชีพ.....	41
2.5.4 แหล่งท่องเที่ยว.....	44
2.5.5 อาหาร.....	46
2.5.6 การแต่งกาย.....	52
ส่วนที่ 3 การนำหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	
ไปสู่ห้องเรียน.....	57
3.1 แผนผังการจัดการเรียนรู้.....	57
3.2 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้.....	67
3.3 คำอธิบายรายวิชา.....	67

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.4 แบบบันทึกผลการจัดทำโครงสร้างรายวิชา.....	69
ส่วนที่ 4 แนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผล.....	73

ภาคผนวก

แผนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะฯ

โรงเรียนใน
โครงการกองทุนการศึกษา

หลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ จากการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

ปรัชญา อนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ
วิสัยทัศน์ จัดการเรียนรู้เสริมทักษะ รักภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ

โรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ ปี พ.ศ. 2566

จัดทำโดย

สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
โรงเรียนหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ สพป.กำแพงเพชร เขต 1

☎ 055-706555

🌐 <https://elementary.kpru.ac.th>

📍 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

หลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาบ้านโละโคะ
จากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
คุณลักษณะผู้เรียนตามหลักสูตร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโละโคะ

วัฒนธรรมประเพณี

พิธีกรรม

อาชีพ

แหล่งท่องเที่ยว

อาหาร

การแต่งกาย

#การประถมศึกษา

055-706555

<https://elementary.kpru.ac.th>

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร